

**Bendrojo ugdymo mokyklų bendruomenės
mokyklos pažangos samprata,
orientuojantis į *Geros mokyklos koncepciją***

Tyrimo ataskaita

Tyrimo užsakovas

Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra

Tyrėjos ir ataskaitos rengėjos

prof. habil. dr. Vilija Targamadzė (VU)
doc. dr. Gintautė Žibėnienė (MRU)
dr. Jūratė Česnavičienė (LEU)

Vilnius, 2018

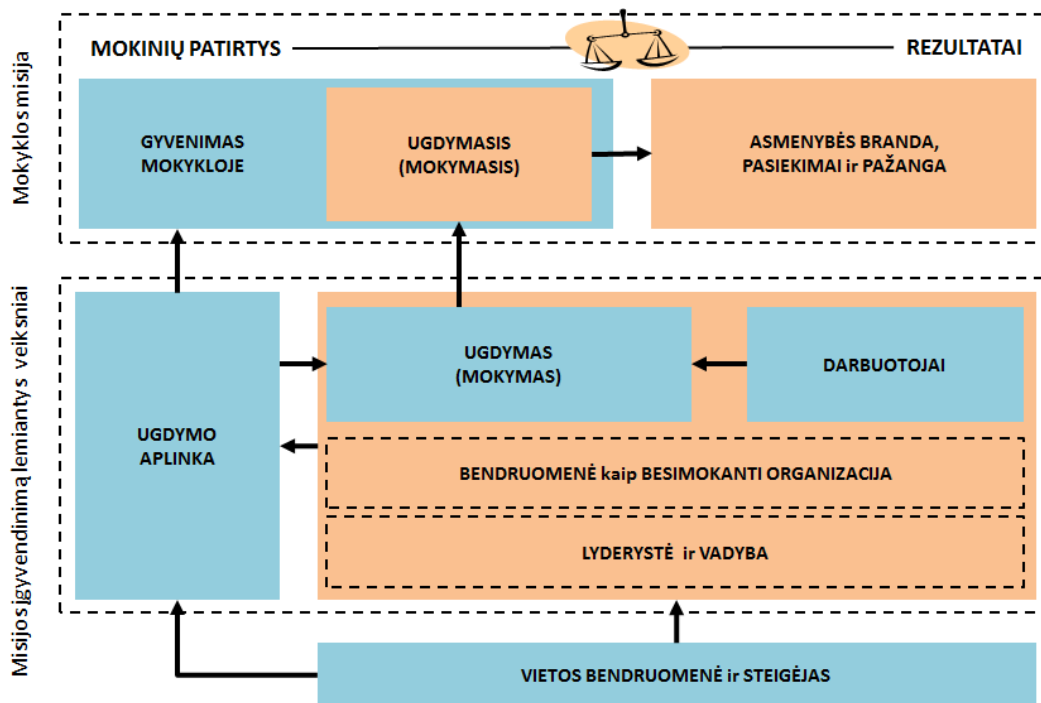
TURINYS

1. KELETAS ŠTRICHŲ APIE GERĄ MOKYKLĄ	3
2. TYRIMO METODOLOGIJA	6
3. BENDROJO UGDYMO MOKYKLŲ PAŽANGOS SAMPRATA: MOKYKLŲ ADMINISTRACIJOS, MOKYTOJŲ, MOKINIŲ, TĖVŲ POŽIŪRIS	12
3.1. KOKYBINIO TYRIMO (INTERVIU) REZULTATŲ APTARIMAS	12
3.1.1. Bendrojo ugdymo mokyklos pažanga	12
3.1.1.1. Bendrojo ugdymo mokyklos pažangos samprata ir ją atskleidžiantys požymiai	12
3.1.1.2. Mokinio ugdymo(si) rezultatai, kaip esminis mokyklos pažangos požymis ir pavyzdžiai	18
3.1.2. Bendrojo ugdymo mokyklų patirtys susijusios su pažangos įvardijimu	22
3.1.2.1. Mokyklos skelbiamos pažangos paskirties suvokimas	22
3.1.2.2. Mokyklų skelbiamos mokyklos pažangos patirtys	25
3.1.3. Kokybinio tyrimo (interviu) išvados	29
3.2. KIEKYBINIO TYRIMO (ANKETINĖS APKLAUSOS) REZULTATŲ APTARIMAS	32
4. MOKYKLOS PAŽANGOS SAMPRATOS TURININIS ESKIZAS	37
BENDRINANČIOS IŠVADOS	41
REKOMENDACIJOS	42
LITERATŪRA	45
1 PRIEDAS. Geros mokyklos, kokią norime kurti, samprata ir ko stinga siekiant geros mokyklos: kokybinio tyrimo (interviu) rezultatai	46
2 PRIEDAS. Bendrojo ugdymo mokyklų pažangos pavyzdžiai: kokybinio tyrimo (interviu) rezultatai	59
3 PRIEDAS. Inovacijos mokyklose, turėjusios įtaką šių mokyklų pažangai: kokybinio tyrimo (interviu) rezultatai	64
4 PRIEDAS. Mokyklos pažangos skelbimo vietos: kokybinio tyrimo (interviu) rezultatai	69
5 PRIEDAS. Mokyklos administracijos ir mokytojų refleksija apie NMVA ir kitų švietimą koordinuojančių įstaigų veiklą, mokyklos pažangos aspektu: kokybinio tyrimo (interviu) rezultatai	70
6 PRIEDAS. Kiekybinio tyrimo imties skaičiavimas	73
7 PRIEDAS. Kiekybinio tyrimo anketos	74
8 PRIEDAS. Geros mokyklos samprata kiekybinio tyrimo respondentų (mokyklos administracijos atstovų, mokytojų, mokinių ir tėvų) požiūriu	92
9 PRIEDAS. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas kiekybinio tyrimo respondentų (mokyklos administracijos ir mokytojų) požiūriu	95

1. KELETAS ŠTRICHŲ APIE GERĄ MOKYKLĄ

Bendrojo ugdymo mokyklų veiklos rezultatai suprantami įvairiai: vieni jos rezultatus vertina pagal tarptautinius tyrimus PISA, TIMSS ir pan., nacionalinius mokinių pasiekimų patikrinimo testus, Valstybinius brandos egzaminus, kiti – pagal įvairius reitingus (pvz., žurnalo „Reitingai“), mokyklos išorinį vertinimą ir pan. Taigi ta mokyklos pažanga vertinama įvairiai, suprantama taip pat nevienodai.

2015 m. patvirtinus *Geros mokyklos koncepciją*, neišvengiamai turi būti peržiūrėta ir išgryninta mokyklos pažangos samprata, nes pažanga visada yra susijusi su ugdymo rezultatais, o jie čia nusakomi labai aiškiai: asmenybės branda, pasiekimai, pažanga (žr. 1.1 pav.).

1.1 pav. Geros mokyklos veiklos aspektai ir jų ryšiai (*Geros mokyklos koncepcija*, 2015, 4)

Mokyklos pažanga turi koreliuoti ir su Geros mokyklos samprata. Gera mokykla – „pamatinėmis humanistinėmis vertybėmis ugdymą grindžianti, prasmės, atradimų ir asmens ugdymo(si) sėkmės siekianti mokykla, kuri savo veikloje vadovaujasi mokyklos bendruomenės susitarimais ir mokymusi. Ši geros mokyklos sąvoka apibrėžia pagrindines Koncepcijos vertybes ir nusako mokyklos veiklos tobulinimo kryptį“ (*Geros mokyklos koncepcija*, 2015, p. 2). Tad čia ryškėja užkoduotos dvi metodologinės nuostatos – humanistinės vertybės ir socialinis konstruktyvizmas. Jų dera laikytis konstruojant Geros mokyklos pažangos sampratą.

Pagrįstai kyla klausimai: Kaip Lietuvoje suprantama mokyklos pažanga, kokiais kriterijais ir rodikliais ją galima apibrėžti? Kaip tai bus derinama ir suderinta su *Geros mokyklos koncepcija* (2015)? Ir apskritai, koks bus mokyklos pažangos vertinimo ir įvertinimo tikslas ir samprata? Tai yra reikšminga, nes, kaip pažymi J. Mackevičius, D. Daujotaitė (2011, p. 30), nėra visuotinai pripažintos veiklos audito sampratos, nes „skiriasi organizacijų veiklos pobūdis, jų tikslai, organizacinė valdymo struktūra ir kitos aplinkybės, bet yra bendrų sąsajų, kurias svarbu analizuoti ir vertinti“.

Mokyklų atveju taip pat yra ganėtinai savitas jų kuriamas tekstas tam tikrame kontekste. Juolab *Geros mokyklos koncepciją* suprantant kaip žemėlapią ar kaip orientyrą (Targamadžė, 2016, p.

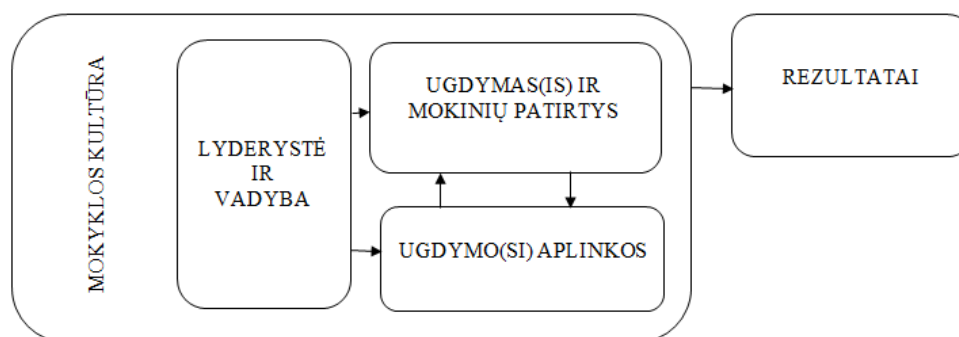
14). Tokią jos sampratą atskleidė 2016 m. atliktas kokybinis tyrimas, kurio tikslas buvo išsiaiškinti, kaip ekspertai supranta Gerą mokyklą, kokias mato jos įgyvendinimo galimybes ir trikdžius. Trumpas tyrimo pristatymas. Buvo pasirinkta 10 ekspertų: po vieną iš Lietuvoje esančių tėvų organizacijų (Lietuvos tėvų forumo ir Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos), du atstovaujantys nacionalinio lygmens švietimo politiką įgyvendinančias institucijas, du tautinių bendrojo ugdymo mokyklų atstovai ir po du atstovus iš bendrojo ugdymo mokyklų lietuvių mokomąja kalba ir iš katalikiškų mokyklų. Kiekvienoje grupėje buvo po vieną *Geros mokyklos koncepcijos* (2015) rengėją, po vieną edukologijos krypties mokslininką, išskyrus mokyklas (vadovai, dirbantys ne mažiau kaip trejus metus, buvo rašę savo mokyklos sampratą). Ekspertų buvo prašoma pareikšti savo nuomonę 12 klausimų ir dar paprašyta išreikšti savo nuomonę „Kita“. Buvo apklausa raštu (plačiau žr. Targamadzė, 2016). Paašškėjo, kad „Geros mokyklos koncepcija visų ekspertų yra suprantama ir jiems priimtina – geros mokyklos samprata atskleidžiama tam tikrais savitais raktiniais žodžiais, jos misijos apibrėžtis koreliuoja su Koncepcijos esme ir jos prasminio turinio lauko brėžtimi. Ji teisingai suprantama kaip gairės brėžti savo mokyklos žemėlapi atitinkamoje metodologinėje prieigoje, užkoduojoje Geros mokyklos koncepcijoje“ (Targamadzė, 2016, p. 14). Tyrimas atskleidė ir kai kurių ekspertų ganėtinai savitus akcentus į procesą ar rezultatą. Bet šiame kontekste tai nėra reikšminga. Svarbu tai, kad jų Geros mokyklos samprata yra savita. Tikėtina, kad ir mokyklos pažangos samprata bus taipogi savita. O dėl sampratų dera susitarti. Tada galima modeliuoti ir tam tikroje metodologinėje prieigoje ir mokyklos pažangos vertinimą. Taigi mokyklos veiklos vertinimas ir įvertinimas turi tapti nacionaliniu susitarimu, o ne diktuojamu ir presinguojančiu mokyklą ir ugdymo(si) veikėjus įrankiu, nors kita vertus turi tapti mokyklos atsakingos ir atskaitingos veiklos matuokliu, nes kiekviena mokykla turi matuoti savo pažangą. Ir ne bet kaip, bet tam tikroje metodologinėje prieigoje: humanistinių vertybių ir socialinio konstruktyvizmo.

Mokyklos pažangos samprata ir jos konstruktas (matuoklis) turėtų būti susitarimo reikalas. Tik ne bet kokio, o profesionalų (pedagogų, mokyklų vadovų etc.), švietimo politikų ir ugdytinių (juos atstovaujančių tėvų ar teisėtų globėjų). Ta linkme jau yra žengti žingsniai, nes parengta ir patvirtinta:

- *Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodika* (2016);
- *Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas* (2015);
- *Mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, veiklos išorinio vertinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas* (2016).

Tai atliepia ir Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos iškeltą antrąjį tikslą *Įdiegti duomenų analize ir analize grįstą švietimo kokybės kultūrą* bei vieną iš jo rodiklių dėl mokyklų pažangos ataskaitų skelbimo (iki 2022 m. 100 proc. mokyklų turi skelbti apie savo pažangą).

Atkreiptinas dėmesys ir į mokyklos veiklos įsivertinimą, jo įžvalgų galimybę panaudoti mokyklos pažangai. Tai yra reikšminga, nes mokykloje vyksta nuolatiniai procesai, kurie turi būti ne tik stebimi kokybės požiūriu, bet ir tobulinti. Tuo tikslu sėkmingai gali būti panaudota Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo modelio schema (žr. 1.2 pav.). Šioje schemoje aiškiai išskirtos vertinamos sritys: lyderystė ir vadyba, ugdymas(is) ir mokinių patirtys, ugdymo(si) aplinkos, kurios yra integralios mokyklos kultūroje. Šios sritys *in corpore* yra orientuotos į mokyklos rezultatą. Taigi, kiekvienos srities nurodyti rodikliai ir jų pasiekimas turėtų suponuoti mokyklos veiklos rezultatus ir jos pažangą. Tačiau tai būtų ganėtinai formalizuotas vertinimas – išskaidymas pagal atskirus rodiklius ne visada atskleidžia mokyklos veiklos ir jos pažangos visuminį vaizdą. Be to nepakankamai darni įvairių mokyklos veiklos sričių sąveika gali turėti menką įtaką minėtų sričių sinergijai arba iš viso turėti nepakankamą pozityvų poveikį.

1.2 pav. Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo modelio schema (Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodikos 2 priedas)

Todėl dera gilintis į rodiklių sistemą ir kiekvieno rodiklio bei jų visumos reikšmę mokyklos veiklos pažangai. Tačiau tai yra keblu, jei nebus vieningos mokyklos veiklos pažangos sampratos ir orientyrų jų siekiui. Turint mintyje, kad kiekviena mokykla yra savita, o *Geros mokyklos koncepcija* (2015) daugiau yra atraminis (konceptualus) dokumentas, kuris iš esmės yra gairės ar žemėlapis konkrečios mokyklos veiklos modeliavimui, įsprausti į griežtus rodiklius mokyklos nederėtų. Mokyklos pažangos vertinimas galėtų turėti nustatytus nacionaliniu lygmeniu kelis rodiklius ir pačios mokyklos nusistatytus rodiklius, atliepiančius jos savitumą bei realią situaciją. Tada mokykla iš tiesų turėtų pergalvoti savo veiklą, ją išanalizuoti ir ieškoti galimybių mokyklos veiklos tobulinimui. Tai būtų siejama su pačios mokyklos veiklos pažangos tobulinimo siekiu, o tai tikėtina motyvuotų jos veikėjų veiklos iššūkių identifikavimui ir jų įveikai. Reikalui esant, mokykla galėtų kreiptis į konsultantus. Tikėtina, kad tai skatintų kolegishką bendravimą ir bendradarbiavimą ne tik mokyklos bendruomenėje, bet ir su švietimo priežiūros funkciją atliekančiomis institucijomis, vietos bendruomene etc.

Suprantama, kad mokyklos veiklos pažanga yra sietina su jos rezultatais. Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros yra pateiktos temos ir rodikliai mokyklos veiklos rezultatų į(si)vertinimui (žr. *Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodikos* 1 priedas). Išskirtos dvi sritys, atliepiančios *Geros mokyklos koncepcijoje* (2015) nurodytus ugdymo rezultatus (žr. 1.1 paveikslą). Tai 1.1. Asmenybės branda ir 1.2. Pasiekimai ir pažanga. Rodikliai ir jų detalus aprašymas ganėtinai suprantami, tačiau sąvokų vartojimas kai kur disonuoja su minėta koncepcija, pavyzdžiui, asmenybės ūgtis. Be to, mokykloms turėtų būti sudėtinga įsivertinti kai kuriuos rodiklius, pavyzdžiui, raktinio žodžio optimalumas paaškinimas pateikiamas toks: „Kiekvieno mokinio įgytų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų visumos lygis optimalus, t. y. atitinkantis jo amžiaus grupei keliamus tikslus ir individualias galias, siekius bei ugdymosi patirtį. Tolesnio ugdymosi uždaviniai, pasiekimų ir pažangos planavimas grindžiami informacija apie mokinio kompetencijų lygį, jo pasiekimų įrodymais ir dialogu su mokiniu. Mokiniui keliami tikslai kuria jam nuolatinius iššūkius, reikalauja pastangų ir atkaklumo, tačiau negąsdina ir negniuždo“ (*Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodikos* 1 priedas). Tačiau kaip tai pamatuoti? Juk instrumentai iš esmės nėra pateikiami. Tai kaip tada įvertinti rodiklį „1.2.1. Mokinio pasiekimai ir pažanga“?

Be abejo, ši metodika yra svarbus žingsnis Mokyklos veiklos rezultatų į(si)vertinimui – ji yra orientuota į *Geros mokyklos koncepcijos* (2015) turininę erdvę, tačiau lieka dar ganėtinai neaiški mokyklos pažangos samprata. O tai sudaro erdvę įvairioms jos interpretacijoms. Tad dera išsiaiškinti, kaip ji suprantama įvairių mokyklos bendruomenės narių ir švietimo ekspertų.

2. TYRIMO METODOLOGIJA

Atliekant tyrimą, remiamasi šiomis metodologinėmis nuostatomis:

- 1) humanistinio ugdymo raiška bendrojo ugdymo mokykloje pagal Geros mokyklos konceptualias nuostatas (Geros mokyklos koncepcija, 2015);
- 2) socialinio konstruktyvizmo metodologinėmis nuostatomis – žmonės konstruoja savo asmeninį supratimą ir tai nėra jiems perduotų žinių ar gebėjimų veidrodinis atspindys, jų yra asmeninė refleksija (Kukla, 2000).

Atsižvelgiant į teorines išvagas ryškėja esminiai mokslinės problemos plotmės klausimai: Kaip galima apibrėžti bendrojo ugdymo mokyklos pažangos sampratą? Kaip ji suprantama tikslinių grupių (mokyklos bendruomenės)?

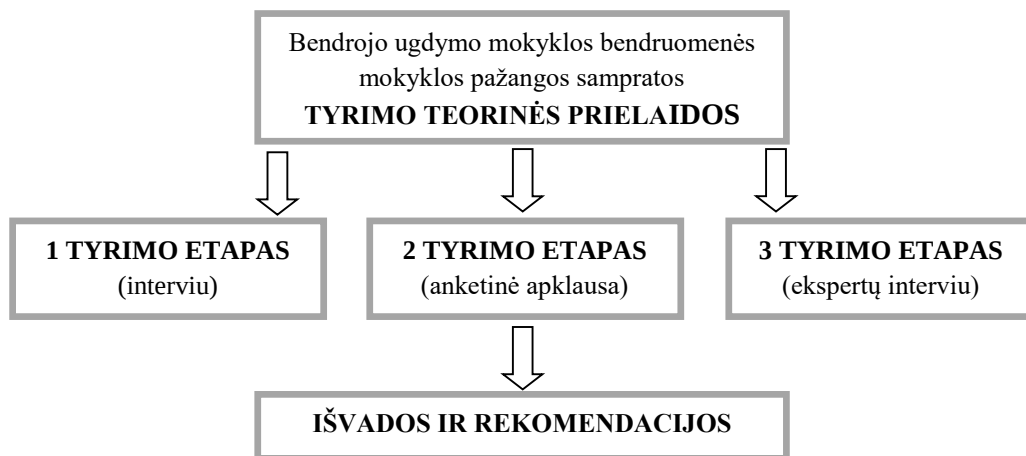
Tyrimo objektas – bendrojo ugdymo mokyklos bendruomenės mokyklos pažangos supratimas, orientuojantis į *Geros mokyklos koncepciją*.

Tyrimo tikslas – atskleisti bendrojo ugdymo mokyklos pažangos sampratą *Geros mokyklos koncepcijos* kontekste tikslinių grupių požiūriu ir įvardinti bendrojo ugdymo mokyklos pažangos sampratos turinį lauką.

Tyrimo uždaviniai:

1. Atskleisti bendrojo ugdymo mokyklos pažangos sampratą, remiantis tikslinių grupių nuomone (7–12 klasių mokinių, mokytojų ir mokyklų vadovų bei nacionalinio lygmens informantų).
2. Suformuluoti mokyklos pažangos sampratos turinį eskizą.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros ir dokumentų analizė, interviu, anketinė apklausa, ekspertų interviu. Empirinį tyrimą sudaro trys esminės dalys, kiekvienoje taikant skirtingą tyrimo metodiką. Tyrimo struktūros (2.1 pav.) konstrukta aktualu modeliuoti pagal mišraus tyrimo dizaino modelį (Blaikie, 2010). Modeliuojant tyrimą svarbu vengti gautų tyrimo rezultatų spekuliatyvumo, angažuotumo, todėl, atsižvelgiant į metodologines rekomendacijas, vadovaujamas tyrimų metodologinėje literatūroje rekomenduojamu trianguliacijos principu, kai tyrimo objekto gilesniam pažinimui derinamas kokybinis ir kiekybinis tyrimai. Jų derinimas tarpusavyje yra svarbus, nes šie tyrimai papildo vienas kitą, rezultatų analizė ir apibendrinimas tampa objektyvesniais.

2.1 pav. Bendrojo ugdymo mokyklos pažangos sampratos tyrimo loginė schema

Pirmame tyrimo etape taikomas kokybinių duomenų rinkimo metodas: struktūruotas interviu. Pasirinkta kriterinė atranka, nes remiantis B. Bitinu, L. Rupšiene, V. Žydzūnaite (2008, p.

101) „kriterinės atrankos būdas labai veiksmingas, taip surenkami kokybiški duomenys“. Kriterijai, pagal kuriuos atrenkamos bendrojo ugdymo mokyklos:

- bendrojo ugdymo mokykla skirtingame vietovės tipe: mokykla didmiestyje; mokykla mieste; mokykla miestelyje, kaime;
- bendrojo ugdymo mokykla pagal skirtingą steigėją: valstybinė ir viešosios įstaigos;
- bendrojo ugdymo mokykla, kurioje mokoma – gimtąja lietuvių kalba ir vyksta mokymas tautinių mažumų kalba (rusų ar lenkų);
- bendrojo ugdymo mokyklos, turėjusios išorinį kokybės vertinimą, tačiau turinčios skirtingą pažangos patirtį.

Bendrojo ugdymo mokykla turėjo atliepti bent vieną kriterijų, tačiau viena mokykla galėjo atspindėti ir du ar net kelis kriterijus. Bendrojo ugdymo mokyklų, iš kurių buvo atrenkamos tyrimui mokyklos, sąrašo projektas suderintas su tyrimo Užsakovu. Kiekvienoje tyrimo dalyvaujančioje mokykloje buvo numatytas interviu su 5–8 informantais – mokyklos bendruomenės nariais. Informantai, dalyvavę struktūruotame interviu mokykloje, turėjo atitikti šiuos kriterijus:

- eiti mokyklos direktoriaus arba direktoriaus pavaduoto ugdymui pareigas;
- dirbti mokytoju, turėti ne mažesnę kaip 2 metų pedagoginio darbo patirtį mokykloje ir dalyvauti mokyklos veiklos kokybės įsivertinime;
- mokiniai turi mokytis 7-8 klasių, 9-10 klasių ir 11-12 klasių centruose ir būti deleguotais tyrimo dalyvaujančios mokyklos bei turėti tėvų sutikimą dalyvauti tyrimo.

Interviu buvo atliekami 2018 m. vasario mėn. Interviu buvo įrašomi į diktofoną, interviu trukmė įvairi – ilgiausi interviu su mokyklos administracija ir mokytojais – iki 100 min., o su tėvais ir mokiniais trumpesni – iki 40 min. Informantai buvo iš 9 mokyklų, dvi mokyklos atsisakė dalyvauti tyrimo. Tyrimas vyko gripo sezono metu, kai kurios mokyklos buvo uždarytos dėl karantino, todėl teko keisti numatytas tyrimo datas ar atvykus į mokyklą paaiškėjo, kad tyrimo nedalyvauja vienos mokyklos tėvo atstovas ir vienos mokyklos mokytojų atstovas. Vienos mokyklos apsisprendimu ir pageidavimu, tyrimo dalyvavo mokyklos direktorius ir pavaduotojas ugdymui, tačiau kaip ir numatyta metodikoje, jie interviu dalyvavo atskirai.

Informantų charakteristika ir kodavimas. Interviu dalyvavo 10 bendrojo ugdymo mokyklos administracijos atstovų, iš jų 6 direktoriai ir 4 pavaduotojai ugdymui, beveik visų (9 iš 10) yra 2-oji vadybinė kategorija. Dauguma jų (6 iš 10) turi daugiau nei 21 metų vadybinio darbo stažą. Tyrimo dalyvavo vienas vyras ir 9 moterys.

Tyrimo dalyvavo 8 mokytojai (anglų kalbos, lietuvių kalbos, istorijos, informacinių technologijų). Tyrimo dalyvavo 8 moterys, nei vieno vyro. Mokytojų kvalifikacinė kategorija ir darbo patirtis įvairi (žr. 2.1. lentelę).

2.1. lentelė. Mokytojų pasiskirstymas pagal darbo stažą ir kvalifikacinę kategoriją

Kodas	Stažas metais					Kategorija		
	> 10	10-15	16-20	21-25	< 26	Vyr. mokytoja	Metodininkė	Ekspertė
U1		1 (13)				1		
U2					1		1	
U3			1				1	
U4			1			1		
U5		1					1	
U6					1	1		
U7				1				1
U8				1			1	
Iš viso		2	2	2	2	3	4	1

Iš 8 tyrime dalyvavusių tėvų, 3 yra vyrai ir 5 moterys. Jų vaikai mokosi 6–10 klasėse.

Interviu dalyvavo 20 mokinių 7–12 klasių, iš jų 8 mokosi 7-8 klasėse; 4 mokiniai mokosi 9-10 klasėse ir 8 mokiniai 11-12 klasėse. Tyrime dalyvavo 5 berniukai ir 15 mergaičių.

Struktūruoto interviu su informantais kryptys ir metodologinis pagrindas pateikiamas 2.2 lentelėje.

2.2. lentelė. Struktūruoto interviu kryptys ir metodologinis pagrindas

Struktūruoto interviu kryptys	Metodologinis pagrindas
Geros mokyklos samprata	
- informantų (mokyklos bendruomenės narių) geros mokyklos samprata - mokyklos, kokią norime kurti, samprata: prisiimta ir siekiama	Remiantis Geros mokyklos samprata (Geros mokyklos koncepcija, 2015; NMVA dokumentacija), besimokančios organizacijos bruožais (Senge, 1990) ¹ bei bendradarbiaujančios mokyklos požymiais (Sharan, Chin Tan, 2013)
svarbiausi sėkmingos, geros mokyklos veiklos požymiai	Remiantis <i>Gera mokykla: vizija ir realybė</i> (2017), sėkmingos mokyklos veiklos požymis – tinkamas mokyklos misijos įgyvendinimas, t. y. geri ugdymo rezultatai, turtingos, įsimenančios, prasmingos, malonios gyvenimo mokykloje patirtys. Esminės dalys – asmenybės branda, pasiekimai ir pažanga (Geros mokyklos koncepcija, 2015; Targamadzė, 2014; 2016)
Pažangos samprata ir sąsaja su ugdymo rezultatais	
- informantų (mokyklos bendruomenės narių) bendrojo ugdymo mokyklų pažangos supratimo bendrystė ir įžvalgos; - pažangos sklaidos prasmės samprata	Remiamasi A. Bagdono (2002) pozityviuoju interesų analizės požiūriu, kai tirama, kas žmones jungia, o ne skiria, ieškoma interesų kongurencijos, o ne konflikto
asmenybės brandos požymiai, kaip geros mokyklos konceptualus pagrindas	Remiantis <i>Geros mokyklos koncepcija</i> , 2015, Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros dokumentacija; <i>Gera mokykla: vizija ir realybė</i> , 2017; aktualiai tyrimais (Targamadzė, 2016)
mokinių pasiekimų ir pažangos pavyzdžiai, kaip geros mokyklos konceptualus pagrindas	
mokyklos pasiekimų ir pažangos pavyzdžiai, kaip geros mokyklos konceptualus pagrindas	
Mokyklos patirtys, problematika, inovacijos susijusios su pažangos įvardijimu	
- mokyklų pasirenkamų pažangą atspindinčių aspektų kilmė, pagrindimas, problematika ir tobulinimo kryptys - mokyklų skelbiamos pažangos atrankos konceptualus pagrindas ir patirtys mokyklų aspektu	Remiantis NMVA duomenimis, metodikomis (pvz. Metodinės rekomendacijos planuojant ir organizuojant mokyklos įsivertinimą, 2017). Remiantis viešai paskelbtais Švietimo informacinėje sistemoje http://svis.emokykla.lt/lt/index/a_view/42 duomenimis mokyklos skelbia ypač skirtingus pažangos pavyzdžius

¹pasidalytoji vizija, sukurta visų narių, todėl vienijanti žmones siekti bendro tikslo, skatinanti prisiimti įsipareigojimus ir dalyvauti veiklose;

mokymasis komandomis, įgalinantis dalytis žiniomis, tampančiomis bendru išmanymu, vyraujant dialogo kultūrai, padedančiai kartu įveikti asmenines problemas;

pripažįstamas ir palaikomas asmeninis meistriškumas, įgalinantis atskleisti ir tobulinti darbuotojų gebėjimus, sudarantis sąlygas mokytis ir veikti tobulėjant;

mąstymo modeliai, leidžiantys nustatyti, kaip organizacijos darbuotojai supranta ir reflektuoja savo veikimo aplinką ir veiksmus, kurių jie imasi;

sisteminis mąstymas, padedantis atpažinti tinkamiausius organizacijos narių tarpusavio santykių ir veikimo modelius, įgalinantis kompleksiškai spręsti kylančias problemas.

Remiantis tyrimo etikos principais, tyrimo ataskaitoje visi tyrimo dalyviai yra užkoduoti. Mokyklos administracijos atstovų struktūruotų interviu kodai sukurti naudojant informanto trumpinį (A) ir analizės eiliškumo sekos numerį (pvz. A1, A2 ir t. t.), mokytojų kodai sukurti naudojant U trumpinį ir analizės eiliškumo sekos numerį (U1, U2 ir t. t.), tėvų kodai sukurti naudojant T trumpinį ir analizės eiliškumo sekos numerį (T1, T2 ir t. t.), mokinių kodai sukurti naudojant M trumpinį ir analizės eiliškumo sekos numerį (M1, M2 ir t. t.).

Interviu duomenims analizuoti taikoma kokybinė turinio analizė (*content analysis*) (Krippendorff, 1980, Mayring, 2000), kuri leidžia daryti išvadas remiantis analizuojamu tekstu. Šis analizės metodas remiasi sistemingais analizės žingsniais: daugkartinis įrašų skaitymas, sisteminimas, išskirtų kategorijų ir subkategorijų interpretavimas ir pagrindimas iš teksto išskirtais įrodymais – patvirtinančiais teiginiais. Remiantis kokybinio tyrimo metodologija, patvirtinantys teiginiai yra informantų pateiktų atsakymų ištraukos, kurių tyrėjas negali keisti, todėl yra cituojamos tiksliai taip, kaip pasakė pats informantas.

Antrame tyrimo etape atliekamas kiekybinis tyrimas, taikant anoniminės anketinės apklausos metodą, kuris skirtas heterogeninių duomenų rinkimui, kai kiekvienas klausimas nusako tam tikrą tiriamos problemos aspektą, o surinktos informacijos masiškumas padeda atskleisti tiriamą reiškinį (Bitinas, 2013, p. 288). Planuojant kiekybinio tyrimo imtį, svarbu siekti, kad: a) imtis būtų reprezentatyvi ir atstovautų visą populiaciją; b) imtis būtų ne per maža, nes priešingu atveju negalima tikėtis pakankamai patikimų išvadų apie visą populiaciją; c) imtis būtų ne per didelė, nes priešingu atveju gali būti nustatyti tokie kintamųjų skirtumai ir ryšiai, kurie yra praktiškai nereikšmingi. Imties patikimumą nusako stebėjimo vienetų skaičius – imties tūris, o imties reprezentatyvumą – imties tūrio proporcingas atstovavimas visoms stebėjimo vienetų grupėms (Bitinas, 2013). Anketinės apklausos tyrimo imties sudarymo būdas – tikimybinė (lizdinė) imtis. Reikalavimas lizdinėms imtims: populiacija lizdų atžvilgiu turi būti homogeniška (bendrojo ugdymo mokyklos), o lizdų viduje heterogeniška (mokyklos bendruomenės nariai). Iš visų lizdų aibės paprastosios atsitiktinės imties būdu atrenkama dalis mokyklų. Patekti į tyrimo imtį turi galimybę visi atrinktųjų lizdų heterogeniški elementai (mokyklos bendruomenės nariai). Kai žinomas tikslus populiacijos dydis, imties tūrį galima apskaičiuoti neatlikus bandomojo tyrimo. Tokiu atveju imtis skaičiuojama pagal V. I. Paniotto formulę (Паниотто, Максименко, 2003, p. 170):

$$n = \frac{1}{\Delta^2 + \frac{1}{N}}$$

Šioje formulėje: n – imties dydis; Δ – 0,05 paklaida esant 95 proc. patikimumui (tokie rodikliai reprezentatyvumo požiūriu laikomi pakankamais (Kardelis, 2016)); N – populiacijos dydis.

Kiekybiniam tyrimui homogeniškais lizdais pasirinktos tos bendrojo ugdymo mokyklos, kurios 2016 m. po įsivertinimo veiklų pateikė pagrįstą duomenimis ir argumentuotą mokyklos pažangos apibūdinimą: gilesnei mokyklos pažangos analizei NMVA atsitiktinės atrankos būdu iš 709 bendrojo ugdymo mokyklų pasirinko 308 mokyklų pažangos apibūdinimus. Nustatyta, kad iš jų 51 bendrojo ugdymo mokykla (tarp jų 6 mokyklos-darželiai, 2 pradinės mokyklos, 1 mokykla-daugiafunkcis centras ir 1 suaugusiųjų mokykla) pateikė pagrįstą duomenimis ir argumentuotą mokyklos pažangos apibūdinimą (NMVA rekomenduotas mokyklų sąrašas). Iš šio bendrojo ugdymo mokyklų sąrašo kiekybiniam tyrimui mokyklos atrinktos pagal tokius kriterijus:

- 1) pagal mokyklos pažangos ataskaitos teikimą: mokyklos, teikusios 2015–2017 m. mokyklos pažangos ataskaitas ir 2016 m. pateikusios argumentuotą mokyklos pažangos apibūdinimą,

- 2) pagal mokyklos geografinę padėtį: mokykla didmiestyje, mokykla mieste, mokykla miestelyje / kaime,
- 3) mokyklos, dalyvavusios pirmajame tyrimo etape – kokybiniame tyrime (interviu), siekiant pateikti šioms mokykloms grįžtamąjį ryšį,
- 4) pagal mokyklos tipą: pagrindinė mokykla, progimnazija, gimnazija.

Atsižvelgiant į tyrimo objektą, tikslą ir kad būtų išlaikytas imties reprezentatyvumo principas, iš 41 bendrojo ugdymo mokyklos dalyvauti tyrime pakviesta 20 mokyklų: po 3 didmiesčių gimnazijas ir progimnazijas, 1 miesto gimnazija, 3 miesto progimnazijos, 1 miesto pagrindinė mokykla, 7 miestelių gimnazijos ir 2 pagrindinės mokyklos (žr. 6 priedą). Dvi miestelių gimnazijos į kvietimą neatsiliepė, vienos miestelio gimnazijos bendruomenė atsisakė dalyvauti tyrime, argumentuodama tuo, kad šiais metais jau buvo atrinkta dalyvauti dviejuose tyrimuose.

Atlikus imties tūrio skaičiavimus (žr. 6 priedą), nustatyta, kad esant 95 proc. tikimybei ir 5 proc. paklaidos dydžiui pakankama imtis būtų: mokytojų ir mokyklų administracijos atstovų – 281, 7–12 (I–IV gimnazijos) klasių mokinių – 369. Kiekybiniam tyrimui atrinktose mokyklose anketinėje apklausoje dalyvavo po vieną klasę iš 7-8 klasių, 9-10 klasių ar 11-12 klasių koncentro, mokytojai, administracijos atstovai (mokyklų vadovai arba jų pavaduotojai ugdymui). Taip pat atliktas bandomasis tyrimas, kuriame dalyvavo mokinių tėvai / globėjai. Informacija apie kiekybinio tyrimo (anketinės apklausos) imtį pateikiama 2.3 lentelėje.

2.3 lentelė. Kiekybinio tyrimo respondentai

Mokyklos tipas	7–12 klasių / I–IV gimnazijos klasių mokiniai	Mokytojai ir mokyklų administracijų atstovai	Tėvai / globėjai (bandomasis tyrimas)
Pagrindinė mokykla	89	81	37
Progimnazija	88	61	49
Gimnazija	376	136	85
Iš viso	553	278 (262 + 17)	171

Anketinėje apklausoje naudojami klausimynai (7 priedas), kuriuos sudaro įžanga su klausimyno pildymo instrukcija; pirma klausimų grupė, kurioje respondentų prašoma nurodyti socio-demografinius duomenis; antra klausimų grupė, kuria siekiama nustatyti, kaip respondentai apibūdina gerą mokyklą, kokius svarbiausius jos požymius išskiria; trečia klausimų grupė, kuria norima nustatyti, kaip respondentai apibūdina bendrojo ugdymo mokyklos pažangą, t. y. kokie mokinių asmenybės brandos požymiai, mokinių pasiekimų ir pažangos požymiai, jų nuomone, rodo mokyklos pažangą, kokie mokyklos veiklos aspektai atspindi mokyklos pažangą; ketvirta klausimų grupė (tik mokyklų administracijos atstovams ir mokytojams), kuria siekiama atskleisti, kokia mokyklos administracijos ir mokytojų patirtis nustatant mokyklos pažangą, kokia mokyklos patirtis skelbiant ir panaudojant informaciją apie pažangą.

Anketinės apklausos duomenų statistinė analizė atlikta kompiuterine programa „SPSS Statistics 17.0“. Taikytas neparametrinis Pirsono χ^2 kriterijaus testas, kuriuo galima nustatyti kintamųjų nepriklausomumą. Analizuojant tyrimo rezultatus, vadovautasi skirtumų tarp dažnių interpretacija, kuri remiasi p reikšme ir teoriniu reikšmingumo lygmeniu α : a) skirtumas tarp dažnių statistiškai reikšmingas, kai $p < 0,05$; b) skirtumas tarp dažnių esminis, kai $p < 0,01$; c) skirtumas tarp dažnių labai ryškus, kai $p < 0,001$; 4) visiškas skirtumas tarp dažnių, kai $p < 0,0001$; d) skirtumai tarp dažnių statistiškai nereikšmingi, kai $p > 0,05$ (Bitinas, 2006, p. 304). Taip pat atlikta koreliacinė analizė, leidžianti nustatyti ryšio stiprumą, kuris gali egzistuoti tarp dviejų didėjimo ar mažėjimo tvarka išrikiuotų kintamųjų. Skaičiuojamas Spirmeno ranginės koreliacijos koeficientas ρ (teigiamas arba neigiamas), kuris interpretuojamas taip: a) kai $\rho > 0,8$, ryšys labai stiprus; b) kai $\rho =$

0,6–0,8, ryšys stiprus; c) kai $\rho = 0,4–0,6$, ryšys esminis; d) kai $\rho = 0,2–0,4$, ryšys silpnas; e) kai $\rho = 0–0,2$, ryšio tarp požymių iš esmės nėra (Bitinas, 2006, p. 311).

Trečiame tyrimo etape taikomas kokybinių duomenų rinkimo metodas: ekspertų interviu, kurio pagrindinis tikslas, kaip teigia B. Bitinas (1998, p. 20), „atskleisti objektų stipriąsias ir silpnąsias vietas, parengti rekomendacijas, kaip pašalinti nepriimtinas jų savybes“. Remiantis ekspertų interviu metodo esme, suformuojama 8–10 kompetentingų asmenų grupė, kuri gali padėti giliau pažinti tyrimo objektą. Pagrindiniai tyrimo klausimai orientuoti į šias kryptis: aptarti ir vertinti mokyklų nuomonę apie Bendrojo ugdymo mokyklų pažangos supratimą ir patikslinti bei išryškinti mokyklų pažangos sampratą ir jos esmines rekomendacijas jai atskleisti.

Ekspertų grupės veikla organizuojama fokusuotoje grupinėje diskusijoje. Grupinė diskusija pasirinkta, nes tinka: nustatyti ir apibūdinti problemas; nustatyti privalumus ir trūkumus; kelti naujas idėjas. Ekspertai – asmenys kompetentingi Bendrojo ugdymo mokyklų pažangos supratimo srityje, vykdantys ir koordinuojantys bendrąjį ugdymą. Pasirinkta kriterinė atranka, dėl siekio tikslingai atrinkti iš populiacijos pagal tyrėjo nustatytus kriterijus pagrįsta M. Patton (1990), B. Bitino, L. Rupšienės, V. Žydzūnaitės (2008). Kriterinė atranka veiksminga kokybiškam duomenų surinkimui. Kriterijai, pagal kuriuos atrenkami ekspertai dalyvausiantys fokusuotoje grupinėje diskusijoje dalyvaujantys asmenys (turi atliepti bent vieną kriterijų):

- turėti patirtį dalyvaujant, formuojant ir įgyvendinti valstybinę pagrindinio ir vidurinio ugdymo politiką (ŠMM);
- dalyvauti analizuojant, tiriant, vertinant ir prognozuojant mokyklos, regiono ir šalies švietimo būklę (NMVA);
- vykdyti bendrojo ugdymo mokyklos veiklos kokybės išorinį vertinimą (NMVA, mokyklos veiklos išorinio vertinimo ekspertai, mokslininkai);
- turėti patirties teikti informacinę, ekspertinę, konsultacinę ir kvalifikacijos tobulinimo pagalbą mokykloms, kitiems švietimo teikėjams, mokytojams, švietimo pagalbos įstaigoms, pagalbos specialistams ir švietimo valdymo subjektams (NMVA, UPC, SPPC ar mokslininkai);
- dirbti ir turėti ne mažesnę nei 3 metų patirtį dirbant direktoriaus pavaduotojo ugdymui pareigose (nacionalinėje ir tautinių mažumų mokykloje);
- turėti ne mažesnę nei 3 metų patirtį dirbant miesto ir/arba rajono švietimo pagalbos tarnyboje / skyriuje;
- tėvas, kuris turi mokyklinio amžiaus vaiką, domisi švietimu, atlieka taikomąją-tiriamąją veiklą;
- mokinys, turintis teisę atstovauti mokinių interesams bei konstruktyviai dalyvauti kryptingos vaikų ir jaunimo politikos formavime (mokinių parlamento narys).

Iš viso fokusuotoje grupinėje diskusijoje dalyvavo 8. Moderavo prof. habil. dr. Vilija Targamadzė. Fokusuota grupinė diskusija buvo įrašoma. Ekspertai tam neprieštaravo. Fokusuotos grupinės diskusijos trukmė 1 val. 32 min.

Ekspertams buvo pateikti trys klausimai:

1. Kaip Jūs suprantate mokyklos pažangą?
2. Kas kiek laiko reiktų teikti Vertinimo ataskaitą?
3. Kokia turėtų būti ataskaitos apimtis?

Tokie klausimai pasirinkti, įvertinus pirmų tyrimo etapų rezultatus, nes jie tyrimo turininėje erdvėje reikalavo patikslinimo.

Ekspertų atsakymai buvo skirstomi į kategorijas ir subkategorijas.

Paskutinieji du klausimai yra techninio pobūdžio ir buvo pateikti NMVA prašymu patikslinti, nes tiek kiekybinio, tiek kokybinio tyrimo metu buvo įvairių nuomonių. Šie klausimai nebus skirstomi nei į kategorijas, nei į subkategorijas, o bus pateikiamos atskiros nuomonės.

3. BENDROJO UGDYMO MOKYKLŲ PAŽANGOS SAMPRATA: MOKYKLŲ ADMINISTRACIJOS, MOKYTOJŲ, MOKINIŲ, TĖVŲ POŽIŪRIS

3.1. KOKYBINIO TYRIMO (INTERVIU) REZULTATŲ APTARIMAS

Bendrojo ugdymo mokyklų pažanga susijusi su esminiais mokyklos bruožais minimais *Geros mokyklos koncepcijoje* (2015), todėl pirmiausiai buvo siekiama išsiaiškinti kas mokyklų administracijos atstovams, mokytojams, tėvams ir mokiniams yra gera mokykla, ko dar stinga siekiant geros mokyklos, kokią gerą mokyklą jie nori kurti. Tyrimo duomenys pateikti priede Nr. 1

3.1.1. Bendrojo ugdymo mokyklos pažanga

3.1.1.1. Bendrojo ugdymo mokyklos pažangos samprata ir ją atskleidžiantys požymiai

Interviu metu su bendrojo ugdymo mokyklų administracijos atstovais², mokytojais, mokiniams ir tėvais buvo siekiama išsiaiškinti kaip suvokia mokyklos pažangą, t. y. kokie požymiai tai nusako, kokius esminius kriterijus išskiria ir kodėl; ar mokyklos pažangą sieja su mokinio ugdymo rezultatais (žr. 3.1. lentelę).

3.1. lentelė. Bendrojo ugdymo mokyklos pažangos sampratą atskleidžiantys požymiai, remiantis administracijos, mokytojų, mokinių ir jų tėvų požiūriu

Kategorija	Administracija / subkategorijos	Mokytojai / subkategorijos	Tėvai / subkategorijos	Mokiniai / subkategorijos
Vidiniai požymiai	Norinčių mokytis ir išeiti mokinių skaičius			
	Mokinio asmenybės branda	Mokinio asmenybės branda	Mokinio asmenybės branda	
	Mokinio pažanga	Mokinio pažanga	Mokinio pažanga	Mokinio pažanga
	Mokinio pasiekimai	Mokinio pasiekimai	Mokinio pasiekimai	Mokinio pasiekimai
	Įvairios ugdomosios veiklos mokykloje nukreiptos į vaiką	Personalizuotas ugdymo turinys	Personalizuotas ugdymas	Įvairios ugdymo veiklos mokykloje nukreiptos į vaiką
	Mokyklos bendruomenės savijauta	Mokyklos bendruomenės savijauta	Mokinio savijauta	Mokinio savijauta
		Mokyklos bendruomenės bendra veikla		
			Svarstomos ir įgyvendinamos iniciatyvos kartu kuriant gerą mokyklą	
			Sėkminga vadyba	
			Fizinė aplinka	Fizinė aplinka

² mokyklos vadovai, administracija, mokyklos administracija – šiame tyrime pateikiama kaip sinonimai įvardinant bendrojo ugdymo mokyklos administracijos darbuotojus – direktorių ir pavaduotoją ugdymui.

				Ugdymui svarbios modernios mokymo(si) priemonės
		Ugdymo kokybė	Ugdymo(si) kokybė	Ugdymo(si) kokybė
Išoriniai požymiai	Tėvų, mokinių ir kitų susijusių asmenų nuomonė	Tėvų ir mokinių nuomonė		Mokyklos bendruomenės nuomonė
	Mokyklos reitingai			Mokyklos reitingai

Mokyklų administracijos požiūris.

Norinčių mokytis ir išeiti mokinių skaičius. Mokyklų administracijos atstovai mano, kad apie mokyklos pažangą liudija norinčių joje mokytis ir išeinančių mokinių skaičius: <...> *pažanga – išeina, ar ateina mokiniai* <...> (A1); <...> *gal kokiose kaimo mokyklose ir netikty, bet X (sako savo miesto pavadinimą) mieste, gera mokykla yra, kurioje mokosi daug mokinių, prie kurios durų stovi eilė norinčių patekti* <...> (A7); <...> *mokinių kaita ... kiek mokinių būna mokykloje, kiek jų ateina, kiek jų mokosi, kiek jų baigia ... sakoma, jei darbe yra žmonių kaita, tai reiškia kažkas negerai* <...> (A8). Tačiau reikėtų pažymėti, kad šis požymis nėra pakankamai objektyvus, nes miestelyje gali būti vienintelė mokykla ir pan.

Asmenybės ūgtis: mokinio asmenybės branda, vaiko pažanga, pasiekimai. Mokyklų vadovai mokyklos pažangą sieja su vienu esminių jos požymių – asmenybės ūgtimi, įvardindami mokinio asmenybės brandą: <...> *paskutinioji įsivertinimo metodika išsamiausiai pasako kas sudaro mokyklos pažangą ... man labai patinka mokinio ūgtis, matavom šio raktinio žodžio turinį ... matavom kiek mokinių kokių lygį pasiekė ... ieškom asmenybės požymių* <...> (A2); <...> *per mokinių aktyvumą, jei būdami mokykloje stengiamasi padaryti daugiau, nei iš jų tikimasi mokykloje, pvz. užsiima savanoryste* <...> (A10); <...> *socialinės kompetencijos pažanga, kultūringas bendravimas* <...> (A3).

Teigiamas aspektas, kad mokyklų administracijos atstovai mokyklos pažangą sieja su mokinio pažanga: <...> *kiekvieno vaiko pažanga, tokią pažangą sudedi, sudedi ir tiek tos mokyklos pažangos* <...> (A3); <...> *kiekvieną vaiką dėlioiant tu matai klasės pažangą ... palygini klases, ir socialinėje veikloje ir pažymiais ... kai atėjo iš 8-osios klasės, per metus ar pakilo pažymys ar nusileido* <...> (A9); arba įvardina, kad mokyklos pažanga, tai vaiko pažanga: <...> *mokyklos pažanga – tai mokinio pažanga* <...> (A7). Mokyklų vadovai suvokę, mokinio pažangos sampratą, ir vertina, net nedidelio pokyčio svarbą: <...> *ne vien tik akademiniai pasiekimai ... vaiko menkiausias paaugimas* <...> (A2); <...> *projektinės veiklos aspektų pažanga, pvz. vieša kalba, rašto darbas ... nes mes stebim rodiklius vykdant projektinę veiklą, vaikas turi atlikti asmeninę veiklą – 1 projektą per metus* <...> (A3); <...> *yra kitų pasiekimų, pats didžiausias džiaugsmas, kad vis daugiau vaikų sveikinas mokykloje ... jiems yra svarbu ateiti apsirengus gimnazijos uniforma ... gieda himną, mokinių kultūra pagerėjusi* <...> (A6).

Mokyklų administracija mokinio pasiekimus sieja su mokyklos pažanga, tačiau pabrėžia, kad <...> *akademiniai rezultatai parodo, bet tai tik viena dedamoji dalis* <...> (A7); <...> *individuali akademinė pažanga* <...> (A3). Mokyklų administracija mokinio pasiekimus įvardija, kaip svarbų, bet ne vienintelį ir formalų elementą: <...> *formali pažanga, mokinių pasiekimai labai ryškūs, akademiniai pasiekimai, egzaminų rezultatų, nacionalinių pasiekimų rezultatų, PUP'as, kuriuos galima įvertinti skaičiukais ... džiaugiuosi, jie labai aukšti* <...> (A5); <...> *egzaminų rezultatai, bet čia pats formaliausias dalykas, kur kažkiek matuoja mokyklos pažangą* <...> (A10).

Įvairios ugdomosios veiklos mokykloje nukreiptos į vaiką. Mokyklų administracijos vadovų mokyklos pažangos siejimas su įvairiapuse veiklos ugdymo procese, atskleidžia jų rūpestį

mokinio asmenybės ūgtimi: <...> *vaikų įtraukimas dalyvauti, pradedant nuo socialinės ir visokių kitokių veiklų ... žiūrime kiek pravesta pamokų už mokyklos ribų* <...> (A1); <...> *vaikai turi galimybę ugdytis tose veiklose, kur tikrai labai patinka* <...> (A6); <...> *yra daug labai laboratorinių darbų, klasės per gamtos pamokas dalinama į dvi grupes ... vaikams sudaromos sąlygos tyrinėti, atlikti įdomius laboratorinius darbus ... kuo daugiau mes duodame pasirinkimo, tuo geriau* <...> (A9).

Mokyklos bendruomenės savijauta. Mokyklų administracijos atstovai suvokia, kad pokyčiai mokykloje gali vykti su laiminga, gerai besijaučiančia bendruomene, todėl jos savijautai skiria didelį dėmesį: <...> *mūsų mokyklos pasiekimai, tai mūsų mokytojų tikėjimas, kad galima keisti, keistis ... būna, kad rankos nusvyra, bet mes važiuosim, nes reikia keisti aplinką, reikia kurti ... viskas, kad būtų geriau tiems vaikams, vardan Lietuvos.* <...> (A4); <...> *galimybė būti reikalingu, suprastu, gauti paramą* <...> (A7); <...> *nežinau ar galima pamatuoti koku kriterijumi. Gera mokykla – tu ateini ir tau gera. ... kaip ją įvardinti, kad išmatuoti? pati norėčiau žinoti. ... gal savijauta* <...> (A7); <...> *Labai svarbu, kad vaikai jaustųsi gerai ... kaip mokytojai jaučiasi* <...> (A7); <...> *galim matuoti ir mokinių laimės indeksu, bet tai negalime palikti kaip vienintelį kriterijų rodantį mokyklos pažangą. Vaikas gali būti laimingas, jei jis turi labai nedidelę aspiraciją, norą siekti* <...> (A10).

Tėvų, mokinių ir kitų susijusių asmenų nuomonė. Mokyklų vadovai kalbėdami apie mokyklos pažangą išskyrė tėvų ir mokinių nuomonės svarbą: <...> *turėtų būti vertinimas ir tėvų ir vaikų, kaip jie vertina ... tėvų ir mokinių apklausa* <...> (A8). Vienas iš mokyklų administracijos atstovų mano, jog svarbu su mokykla susijusių institucijų atstovų (kur vaikai lankosi, turi veiklų), nuomonė: <...> *grįžtamasis ryšys, kad girdim, kad vaikai kažkokie ne tokie ... ne mažiau dėmesio skiriam ir akademiniams pasiekimams, bet prioritetas – vaiko raiška, vidinė laisvė kultūros ribose* <...> (A1).

Mokyklos reitingai. Vienos mokyklos administracijos atstovo nuomone mokyklų reitingavimas yra sietinas su mokyklos pažanga: <...> *greičiausiai parodo kas? reitingai ... kiek mes bešnekėtumėme, apie tai kad to nereikia, bet vis dėl to tas yra ... jeigu tik reikia pateikti kokius duomenis, būtent tokius mes ir pateikinėjame, pvz. kiek išlaikė matematiką* <...> (A9).

Mokytojų požiūris.

Asmenybės ūgtis: mokinio asmenybės branda, pažanga. Tik vienas mokytojas mokyklos pažangą sieja su mokinio asmenybės branda: <...> *mokykla ugdo asmenybę, yra labai daug tų dalykų. Ar jis bus geras matematikas, ar pilietiškai žmogus, tai ne mažiau svarbu* <...> (U8).

Mokytojai, galima manyti, aiškiai suvokia mokinio pažangos svarbą, ir ją sieja su mokyklos pažanga: <...> *reikia suvokti, kas yra asmeninė pažanga* <...> (U1); <...> *mokinių pažanga, turėtų būti matuojama. To paties vaiko, ne atskirų, o būtent to paties. Kiek vaikų padarė pažangą* <...> (U3); <...> *mokinio, kaip asmenybės pažanga, ji individuali* <...> (U1).

Mokytojai mokinių pasiekimus įvardija, kaip įrodymus parodančius mokinių pažangą: <...> *standartizuoti testai ... jau galima per juos palyginti tų pačių vaikų duomenis* <...> (U3); <...> *pirmiausiai tai mokinių pasiekimai* <...> (U4); <...> *vaikas baigęs mokyklą turi gauti mokyklos baigimo pažymėjimą* <...> (U7). Tačiau viena mokytoja pastebi, kad pasiekimai ne visada atspindi realią būklę: <...> *egzamino rezultatai aiškiausiai pamatuojami ... bet egzamino rezultatus kitam lemia kaip jis išsimiegojo ar jo tėvai nesusipyko* <...> (U7). Tyrime dalyvavusios mokytojos nuomone tik <...> *tam tikrų dalykų akademiniai rodikliai* <...> (U1) gali būti siejami su mokyklos pažanga.

Personalizuotas ugdymo turinys. Viena mokytoja kalbėdama apie mokyklos pažangą paminėjo vieną svarbų šiuolaikiniam ugdymu(si) elementų – personalizuotą ugdymą: <...> *ugdymo*

turinys yra suasmenintas ... mokytojas turi leisti mokiniui siekti aukštumų mokiniui būdingais stiliais <...> (U2).

Mokyklos bendruomenės savijauta. Mokytojai taip pat daug dėmesio skiria mokyklos bendruomenės savijautai, kaip mokyklos pažangą atskleidžiančiam požymiui: <...> vaikų savijauta ... mokytojo savijauta ... tėvo savijauta ... kiek tie tėvai aktyvūs bendroje su mokytoju veikloje <...> (U6); <...> jei šitą gerą, vaiko, mokytojo, tėvo savijautą mokyklos bendruomenė susikuria, tai jau yra labai gerai <...> (U6); <...> mokyklos yra reitinguojamos pagal tuo rezultatus, egzaminų rezultatus. Aš nežinau ar tai yra teisinga daryti. Reikėtų atrasti kažkokius kitokius. Jei galima pavadinti, tai minkštaisiais ... kaip vaikas jaučiasi ar keliuose renginiuose dalyvavo, tai irgi nėra tas tikras rodiklis <...> (U8).

Mokyklos bendruomenės bendra veikla. Tik mokytojai bendrą mokyklos bendruomenės veiklą sieja su jos pažanga: <...> kai mokytojai mokosi, tobulėja, vienas su kitu keičiasi informacija, dalinasi ... to ką mokėmės prie 10 metų, nebetinka <...> (U4); <...> netgi tikslų išsikėlimas vyksta ir per tėvus ir per mokinius ... geros mokyklos kriterijai ne tik skaičiukai <...> (U3).

Ugdymo kokybė. Viena mokytoja mokyklos pažangą sieja su ugdymo kokybe: <...> kiekvieno mokinio pastebėjimas, matymas ... pamatyti jo stipriąsias puses ... mokinio skatinimas, padėti jiems <...> (U5). Kyla klausimas, kodėl kiti mokytojai to neįvardijo, nors kalbėdami apie geros mokyklos sampratą tam skyrė dėmesį. Viena galimų prielaidų, kad bijojo kartotis, nes ne vienas išgirdęs klausimus apie mokyklos pažangą, sakė „tai jau pasakiau“, „tai čia vėl apie tą patį“, „jau minėjau pirmoje dalyje“.

Tėvų ir vaikų nuomonė. Vienas mokytojas mano, kad mokyklos pažangą padėtų atskleisti tėvų ir mokinių nuomonė: <...> apklausa, vaikų, tėvų tyrimo duomenys <...> (U3).

Tėvų požiūris.

Asmenybės ūgtis: mokinio asmenybės branda, pasiekimai, pažanga. Vienas tėvas mokyklos pažangą sieja su mokinio asmenybės branda: <...> visų tų tikslų įgyvendinimas ... vaiko tobulėjimas, vaiko priežiūra ir ugdymas ir jo talentų iškėlimas, mokykloje ... jeigu ji dirba ta linkme, tai ji gera mokykla. Jeigu vykdo tik Vyriausybės, valstybės politiką švietimo sistemoje ... pažymys, tai neturėtų būti pagrindinis atspindys vaiko mokymesi ir tobulėjime <...> (T7).

Vienas tėvas susiejo mokinio pažangą su mokyklos pažanga, tačiau skiria ilgą laikotarpį pažangai pamatyti: <...> pagal ... kaupiamąjį metų darbą ... kokią pažangą padarė konkretus žmogus <...> (T1). Svarbus kito tėvo pastebėjimas apie mokyklą ir jos siekį kiekvieno vaiko pažangos: <...> didžiausią pažangą matyčiau per vaikus, jei ateina vaikai į mokyklą iš skirtingų šeimų, iš skirtingų aplinkų, ir jeigu kiekvienas vaikas sugeba kažkiek išmokyti ir pakilti ... ir jeigu dar jie patenkinti tuo ką jie išmoko, tai jau mokykla dirba teisinga kryptimi <...> (T4). Tėvai mokyklos pažangą sieja su mokinio pasiekimais ir skiria dėmesį: <...> man aktualu žinoti, koks klasės vidurkis, koks mokyklos vidurkis ... ir stojimas į gimnazijas <...> (T6); <...> lygus geras balas, geras pažymys <...> (T1); <...> reikia paminėti akademinius pasiekimus ... kad tie dalykai būtų viešinami, <...> (T2); <...> kaip Lietuvos mastu buvo olimpiadose, projektuose <...> (T1); <...> pagal pažymius, bet ne vien <...> (T1); <...> labai svarbu kiti vaikų pasiekimai <...> (T2).

Personalizuotas ugdymas. Keli tėvai mokyklos pažangą sieja su personalizuotu ugdymu: <...> mokykla turi orientuotis tiesiogiai į kiekvieną vaiką asmeniškai. Jeigu mokykloje visi mokosi tik dešimtukais ... reiškia kažkas negerai <...> (T7); <...> kai į patį vaiką kreipia dėmesį ... man labai patinka vaiko individuali projektinė veikla ... jis kūrė filmuką ... ne tik mokyklos lygyje, ir universitete rodė <...> (T3).

Mokinio savijauta. Tėvai, mokyklos pažangą sieja su mokinio savijauta, tačiau nepamini kitų mokyklos bendruomenės narių savijautos: <...> turėtų būti ... realiai įvestas kažkoks kitoks kriterijus, negu pažymys. Galbūt klausiama apie vaiko pasitenkinimą <...> (T7); <...> reikėtų

priimti kitokius vertinimo kriterijus negu yra dabar, pažymiai ... kiek vaikų įstojo į ... turėtų būti ar tai vaikų apklausa, ar vaikui malonu, linksmu, šilta, ar jis saugus mokykloje, ar jis žinias gauna ir jas išgirsta tokiu pavidalu, kad jis norėtų tų žinių ar jis yra priverstas, išskirti, pavyzdžiui <...> (T7).

Svarstomos ir įgyvendinamos iniciatyvos kartu kuriant gerą mokyklą. Tėvai mokyklos pažangą sieja su jų įtraukimu į mokyklos gyvenimą ir apsvaistytomis įgyvendinamomis iniciatyvomis: <...> galėtų būti ir koks tėvų įtraukimas <...> (T2); <...> kas nori daryti, kažką keisti, tas ir keičia ... priima iniciatyvas (iš tėvų) ... aš tuos pasikeitimus matau ... buvo vieno tėvų iniciatyva įsteigti tėvėlių klubą, pradeda jis jau veikti ... darbai vyksta ... tualetai sutvarkyti <...> (T6); <...> pažanga yra, aš nežinau kaip buvo prieš tai. Kad jin daro, tai tikrai daro ... leidžia tėveliams ateiti. Pvz. aš vedžiau pamoką <...> (T6); <...> tie vaikai visokie, vienas turi naujausią telefoną, o kitas nieko ... tai va, tuos vaikus aprenge, atsirado uniformos <...> (T5).

Sėkminga vadyba. Vienas tėvų mokyklos pažangą sieja su mokyklos administracijos veikla, nes remiasi konkrečiu mokyklos pavyzdžiu <...> kai direktorius atėjo vadovauti, tai ta mokykla tokia buvo, nu nu tokia ... ta mokyklos pažanga. Direktorius ir klausia kaip matot jūs? ... ateina seniūnas, klebonas ir mokykla planuoja savo strategiją ... ir išsiginina tą kryptį trims metams ... visi žino ir pasiekia tą rezultatą <...> (T5).

Fizinė aplinka. Mokinių tėvai išoriškai matomus mokyklos aplinkos pokyčius sieja su mokyklos pažanga: <...> materialinė bazė, kas nupirktą ir koku tikslu tai padaryta <...> (T2); <...> kai gali akivaizdžiai pamatyti ką mokykla pirko ... mokiniai turi sėdėti patogiuose suoluose <...> (T8); <...> ta mokyklos pažanga kiekvienais metais ... ta aplinka ne bet kaip ... vis gražiau <...> (T5).

Ugdymo kokybė. Įdomu, kad tik vienas tėvas kokybišką ugdymą sieja su mokyklos pažanga, prioretizuodamas įdomumą mokiniui ir žinių gavimą: <...> žinių gavimą, ar jis jas gauna, ar jam įdomu <...> (T7).

Mokinių požiūris.

Asmenybės ūgtis: pažanga, pasiekimai. Vienas mokinys mokyklos pažangą sieja su vienu esminių jos požymių – asmenybės ūgtimi, įvardindamas mokinio pažangą: <...> ar vaikas padarė pažangą ... tarkim kalbą atsiskaitinėjo <...> (M14). Kai kurie mokiniai mano, kad jų pažymiai, klasės vidurkis, parodo mokyklos pažangą: <...> rezultatai mokinių <...> (M15); <...> gal pats lygis kiek pakilo ... vidurkiai <...> (M8); <...> mokinių pažymių kilimas <...> (M15); <...> mokinių pažymių, egzaminų pažymis – koks išlaikymas <...> (M17); <...> ar kyla vaikų pažymiai <...> (M6).

Mokyklos bendruomenės nuomonė. Mokiniai manytų, kad mokyklos pažangą atskleistų mokinių nuomonės tyrimas: <...> padaryčiau kokią vaikų apklausą <...> (M14); <...> reikėtų kiekvieną mėnesį daryti mokinių apklausą <...> (M20); <...> svarbiausia kaip jaučiasi mokiniai <...> (M19); <...> ir kokie vaikų atsiliepimai <...> (M6). Vienas mokinys mano, kad mokytojų savijauta ir nuomonė galėtų puikiai parodyti mokyklos pažangą: <...> mokytojų nuomonė, ką jie mano apie mokyklą ... jei mokytojai nelaimingi, tai ir mokiniai bus nelaimingi <...> (M18). Yra manančių, kad nustatant mokyklos pažangą svarbi mokyklos bendruomenės nuomonė: <...> atsiliepimai iš pačios bendruomenės <...> (M15); <...> žiūrėčiau į mokinių ir jų tėvėlių nuomones ... kaip mokinys stengiasi, kokie rezultatai <...> (M1).

Įvairios ugdomosios veiklos mokykloje nukreiptos į vaiką. Mokiniams, kaip ir mokyklų administracijos atstovams, atrodo, kad mokykloje vystančios veiklos sietinos su mokyklos pažanga, nes atrodo prasmingos: <...> nervino renginiai, bet pradėjau pastebėti kad daug duoda, suvienija kolektyvą <...> (M3); <...> platesnės mokiniams suteikiamos galimybės ... daug mokinių yra įtraukiama į sportą <...> (M4). Kiti mokiniai tiesiog vardija visokias veiklas mokykloje, kaip mokyklos pažangos požymius: <...> yra daug konkursų kur mes galime dalyvauti <...> (M5); <...>

mokiniai daro visokius renginius, spektaklius <...> (M1); <...> dalyvaujam, išitraukiam į įvairius konkursus, projektus <...> (M10); <...> yra įvairūs žaidimai, mes turime daug tradicijų, kurias puoselėjame ... kiekviena klasė turi rengti tokią šventę <...> (M20).

Mokinio savijauta. Mokiniai, kaip ir tėvai mokyklos pažangą sieja tik su savo, o ne visų mokyklos bendruomenės narių savijauta: *<...> patyčių sumažėjo, nes kai atsirado uniformos, nebesityčioja dėl aprangos <...> (M9); <...> į bendravimą ir kaip mokiniai jaučiasi kaip elgiasi vienas su kitu, kaip mokiniai mokosi <...> (M3); <...> kaip mokinys jaučiasi, ar ten saugus, ar jaučia įtampą ... tada ne rezultatų sieki, o tik žiūri, kad niekas prie tavęs nelįstų <...> (M4); <...> mokinio saugumas <...> (M5); <...> ar mažėja patyčių <...> (M6); <...> ne tiek pažymius, kiek pačią savijautą mokykloje ... gali gerai mokytis mokiniai, bet jie nebus laimingi <...> (M8).*

Fizinė aplinka. Mokiniams, kaip ir jų tėvams yra svarbi mokyklos fizinė aplinka, ir šį požymį priskiria mokyklos pažangai: *<...> suolus keičia, valgyklą <...> (M7); <...> stengiasi sukurti jaukią atmosferą ... dvyliktokai turi tokią aplinką, kur gali bendrauti tarpusavyje <...> (M19); <...> ji atsirenovuoja <...> (M13); <...> labai atsinaujino valgykla <...> (M16); <...> taip, labai atsinaujino valgykla ... labai skanus maistas ... įdėda indėlių į patį pastatą. Ir tualetai atsinaujino, labai gerai <...> (M14); <...> atsirado kameros, kurios užtikrina saugų elgesį, yra budintys mokytojai <...> (M12).*

Ugdymui svarbios modernios mokymo(si) priemonės. Tik mokiniai įvardijo įvairias IT, modernias ugdymo priemones, taikomas ugdymo procese, kaip mokyklos pažangos požymius: *<...> tobulėja su visais įrenginiais <...> (M11); <...> daug įvairių technologijų <...> (M12); <...> mūsų mokykloje yra išmaniosios klasės ... naudojame planšečių kambarį, yra interaktyvi lenta <...> (M13); <...> stebina informacinės technologijos, išmaniosios lentos, turim kompiuteriukus, 3D spausdintuvą <...> (M11); <...> labai pastebiu ... atėjus į 1-ąją klasę buvo labai mažai naujovių, labai mažai erdvių mokiniams ... yra stalo futbolo erdvė, atsinaujina mokyklos inventorių, naujos knygos atsiranda, vadovėliai ... fizikos inventorių <...> (M17).*

Ugdymo kokybė. Mokiniai didelį dėmesį skyrė modernioms ugdymo priemonėms, tačiau tik vienas mokyklos pažangą sieja su ugdymo kokybe, akcentuodamas naujumą: *<...> tikrinčiau mokymo(si) kokybę, koks naujos idėjos yra, ar judama į priekį ar stagnacija <...> (M18).*

Mokyklos reitingai. Tik vienas mokinys mokyklos pažangą sieja su mokyklų reitingavimu *<...> taip, pažanga yra, mokykla įeina į geriausių mokyklų šimtuką <...> (M2).*

Bendrojo ugdymo mokyklų pažangos pavyzdžiai, kuriuos įvardijo mokyklų administracijos atstovai, mokytojai, tėvai ir mokiniai yra pateikti priede Nr. 2, o inovacijos mokyklose, turėjusios įtaką šių mokyklų pažangai yra pateiktos priede Nr. 3.

Apibendrinant galima teigti, jog tyrime dalyvavę mokyklų administracijos atstovai, mokytojai, tėvai ir mokiniai, mokyklos pažangą sieja su mokyklos vidiniais požymiais, nors mini kelis išorinius požymius: mokyklų reitingavimas, mokyklos bendruomenės nuomonė. Visos tikslinės grupės mokyklos pažangą sieja su mokinio pažanga, mokinio pasiekimais ir mokyklos bendruomenės savijautą. Asmenybės ūgties trečioji esminė dalis – mokinio asmenybės branda, įvardinta mokyklos administracijos, mokytojų, tėvų, tačiau mokiniai savo asmenybės brandos nesieja su mokyklos pažanga. Galima manyti, kad mokyklos administracijos atstovai ugdymo(si) rezultatų rūšims (asmenybės branda, pasiekimai ir pažanga) suteikia nevienodą svorį. Vieni išryškina mokinio pasiekimus, kiti mokinio pažangą ar asmenybės brandos požymius.

Tėvų ir mokytojų nuomonę personalizuotas ugdymas siejamas su mokyklos pažanga, tačiau mokyklų administracija ir mokiniai manytų, kad ugdymo(si) veiklų įvairovė atskleistų mokyklos pažangą. Tėvai ir mokiniai mokyklos pažangą sieja su fizine aplinka, o to nemini nei vienas administracijos atstovas ar mokytojas.

Mokyklų administracijos nuomone, mokyklos pažangą atskleidžia norinčių mokytis ir išeiti mokinių skaičius, mokinio asmenybės branda, mokinio pažanga, mokinio pasiekimai, įvairios ugdomosios veiklos mokykloje nukreiptos į vaiką, mokyklos bendruomenės savijauta. Mokytojų nuomonių analizė atskleidžia šias kategorijas: mokinio asmenybės branda, mokinio pažanga, mokinio pasiekimai, personalizuotas ugdymo turinys, mokyklos bendruomenės savijauta, mokyklos bendruomenės bendra veikla, ugdymo kokybė ir tėvų ir vaikų nuomonės tyrimas. Mokiniai vieninteliai mokyklos pažangą sieja su ugdymui svarbiomis moderniomis priemonėmis, remiantis jų nuomone yra išskirtos šios subkategorijos: mokinio pažanga, mokinio pasiekimai, įvairios ugdymo veiklos mokykloje nukreiptos į vaiką, mokinio savijauta, fizinė aplinka, ugdymui svarbios modernios mokymo(si) priemonės, ugdymo(si) kokybė, mokyklos bendruomenės nuomonė ir mokyklos reitingai.

3.1.1.2. Mokinio ugdymo(si) rezultatai, kaip esminis mokyklos pažangos požymis ir pavyzdžiai

Geros mokyklos koncepcijoje (2015) svarbiausiu sėkmingos mokyklos veiklos požymiu laikomas tinkamas mokyklos misijos įgyvendinimas, t. y. geri (pageidaujami, priimtini) ugdymo(si) rezultatai ir turtingos, įsimenančios, prasmingos, malonios gyvenimo mokykloje patirtys. Pažymėtina, kad šioje koncepcijoje skiriama ne viena rezultatų rūšis (asmenybės branda, pasiekimai ir pažanga). Tačiau, visuomenei kalbant apie mokyklą ir ją vertinant, yra tarsi įprasta pagrindiniais jos gerumo rodikliais laikyti formalius akademinius (egzaminų, testų) rezultatus. Todėl mokyklos bendruomenės buvo klausama ar mokinio ugdymo(si) rezultatai yra esminis mokyklos pažangos požymis. Tačiau šis klausimas kai kuriems informantams atrodė sudėtingas, jie norėjo gauti patikslinimą kas turima mintyje.

Trijose tikslinėse grupėse buvo po vieną informantą, kurio atsakymas, t. y. nepritartimas jog mokinio ugdymo(si) rezultatai yra esminis mokyklos pažangos požymis, atskleidžia, jog mokinio ugdymo(si) rezultatai buvo suvokti kaip mokinio akademiniai pasiekimai (žr. 3.2 lentelę). Tačiau įdomu tai, kad pateikiant puikių ugdymo(si) rezultatų pavyzdžius aiškėja, kad vis tik daliai jų yra žinomos ugdymo(si) rezultatų rūšys³ (asmenybės branda, pasiekimai ir pažanga), kurios apibrėžtos Geros mokyklos koncepcijoje.

3.2 lentelė. Bendrojo ugdymo mokyklų administracijos, mokytojų, mokinių ir jų tėvų nuomonė apie mokinio ugdymo(si) rezultatus, kaip esminį mokyklos pažangos požymį.

Kategorija	Administracija / subkategorija	Mokytojai / subkategorija	Tėvai / subkategorija	Mokiniai / subkategorija
Mokinio ugdymo(si) rezultatai, kaip esminis mokyklos pažangos požymis	Nepritartimas, susijęs su netiksliai interpretuotais ugdymo (si) rezultatais (suvokta tik kaip akademiniai pasiekimai).	Nepritartimas, susijęs su netiksliai interpretuotais ugdymo(si) rezultatais (suvokta tik kaip akademiniai pasiekimai).	Nepritartimas, susijęs su netiksliai interpretuotais ugdymo(si) rezultatais (suvokta tik kaip akademiniai pasiekimai).	
	Nepritartimas			Nesupratimas
	Pritartimas	Pritartimas	Pritartimas	Pritartimas

³ Žr. pvz. <...> dieve gink, tai labiau apčiuopiamas rezultatas, ir tas testavimas, egzaminai, Pupai, mes kaip ir įrėminti, mokyklų reitingavimas ..., bet mano nuostata, žiūrėti iš kitos pusės ... mes nesureikšminam pasiekimų, be abejo dirbam, bet ne pirmoje vietoje ... kad ir su spec. poreikiais, bet jis betarpiškas scenoje <...> (A1); <...> vertybiškumas, vertybinis optimas, yra dirva, ant kurios galima pasėti visą kitą <...> (A1).

Ugdymo (si) rezultatų pavyzdžiai	Asmenybės branda	Asmenybės branda	Asmenybės branda	Asmenybės branda
	Pasiekimai	Pasiekimai	Pasiekimai	Pasiekimai
	Pažanga	Pažanga	Pažanga	Pažanga

Mokyklų administracijos požiūris į ugdymo(si) rezultatus, kaip esminį mokyklos pažangos požymį.

Nepritartimas, susijęs su netiksliai interpretuotais ugdymo(si) rezultatais (suvokta tik kaip akademiniai pasiekimai). Mokyklų administracijos atstovai nepritaria ugdymo(si) rezultatams, kaip esminiam mokyklos pažangos požymiui, nes juos sieja tik su viena ugdymo(si) rezultatų rūšimi (pasiekimais), o savo kalboje akcentuoja asmenybės brandą – kitą integralią ugdymo(si) rezultatų dalį: <...> *dieve gink, tai labiau apčiuopiamas rezultatas, ir tas testavimas, egzaminai, Pupai, mes kaip ir įrėminti, mokyklų reitingavimas ..., bet mano nuostata, žiūrėti iš kitos pusės ... mes nesureikšminam pasiekimų, be abejo dirbam, bet ne pirmoje vietoje ... kad ir su spec. poreikiais, bet jis betarpiškas scenoje (A1).*

Nepritartimas. Vienos mokyklos administracijos atstovas nepritaria, nes mano, kad mokinių savijauta (viena iš geros mokyklos esminio požymio sudėtinių dalių, pagal Geros mokyklos koncepciją (2015)), yra svarbesnė nei ugdymo(si) rezultatai, žvelgiant mokyklos pažangos aspektu: <...> *tikrai ne esminis, jie yra labai svarbūs, labai lengvai pamatuojami, skaičiukai ... bet tai nėra pats svarbiausias dalykas. Pats svarbiausias dalykas yra kaip kiekvienas vaikas jaučiasi <...> (A6).*

Pritartimas. Analizuojant mokyklų administracijos atstovų pritarimą, ugdymo(si) rezultatams, kaip esminiam mokyklos pažangos požymiui, matyti, jog jie ugdymo(si) rezultatų rūšims (asmenybės branda, pasiekimai ir pažanga) suteikia nevienodą svorį. Vienas atstovas labiau išryškino mokinio pažangą: <...> *mes taip nesakom, mums svarbu kiekvieno vaiko sėkmė ... žiūrint per kiekvieno vaiko sėkmę, jei gerėja rezultatas ir bendra pažanga kyla <...> (A9), o kiti mokyklų administracijos atstovai akcentavo mokinio asmenybės brandos požymius: <...> man kokybė yra, kai vaikai mokosi su negalia ... tėvai galvoja, kad jie čia neišgyvens. Bet jie mokosi sėkmingai, gerai <...> (A7); <...> esminiai – atsakomybė, sąžiningumas, mokėjimas mokytis <...> (A2).*

Mokytojų požiūris į ugdymo(si) rezultatus, kaip esminį mokyklos pažangos požymį.

Nepritartimas, susijęs su netiksliai interpretuotais ugdymo(si) rezultatais (suvokta tik kaip akademiniai pasiekimai). Vienas mokyklos mokytojas aiškiai prioretizuoja tik vieną ugdymo(si) rezultatų rūšį – mokinio pasiekimus: <...> *jokiu būdu ne, ne. Mes linkę vertinti pagal pažymius ... jeigu būtų mano valia, aš viso atsisakyčiau pažymių. ... Man labai nepatinka žurnalas „Reitingai“, kuris reitinguoja pagal akademinius pasiekimus, kurie iš tiesų nieko nereiškia. Ir lyginimas, tarkim, dviejų klasių vėlgi nieko nereiškia ... yra daugybė faktorių: mokytojo asmenybė, klasės mikroklimatas, aplinka, kurioje mokosi, šeimos iš kurių išeina. <...> (U5).* Tačiau matyti, kad yra prioretizuojama kita ugdymo(si) rezultatų dalis – mokinio asmenybės branda, ypač vertybinis kryptingumas: <...> *Daugelyje pasaulio šalių ne pažymys yra esmė, o tavo žinios, tavo gebėjimai, tavo vertybės per ugdymo su procesą. Pažymys yra labai subjektyvus. <...> (U5).*

Pritartimas. Vieno mokytojo pastebėjimas gražiai iliustruoja mokykloje ir ugdymo(si) procese naudojamų sąvokų sampratą, kai išreiškdamas pritarimą pažymi: <...> *svarbu, nes jie svarbūs vaikams ir tėvams ... be dalykinių gebėjimų mes čia niekur, bet bendrieji gebėjimai yra vienas iš pagrindinių dalykų ... kol daaugo iki to supratimo, man prireikė beveik 20 metų. Pvz. anksčiau ką čia pasakyti, kaip daugiau pasakyti, o dabar kitaip, geriau mokomės kartu kaip skaityti tekstą, kaip jį suvokti ... po metų jie tų datų visai neatsimena, o kuo toliau, tuo labiau man reikia vis mažiau aiškinti <...> (U3).* Kitas mokytojas tiesiog įvardija, kad vienas esminių: <...> *esminis, bet ir kiti, nes vaikas ne tik žiniomis gyvas <...> (U2).*

Tėvų požiūris į ugdymo(si) rezultatus, kaip esminį mokyklos pažangos požymį.

Nepritarimas, susijęs su netiksliai interpretuotais ugdymo(si) rezultatais (suvokta tik kaip akademiniai pasiekimai). Vienas tėvas nevertina pažymių mokykloje, o akcentuoja ugdymo(si) rezultatų dalį – bendrąsias kompetencijas: <...> tikrai ne, gali mokintis ... kas kuo tapo, ne ta kuri geriausiai mokinosi, ji nieko nepasiekė ... mokiniui reikia mokėti save pristatyti <...> (T3). Mokinio tėvas lyg ir nežino atsakymo, nei pritaria, nei nepritaria, tačiau jo komentaro esmė neapima ugdymo(si) rezultatų turinio, akcentuojamas patogumas <...> nežinau, nemanau čia ... vaikui turi būti patogiu, saugu <...> (T8).

Pritarimas. Dalis tėvų aiškiai išreiškia pritarimą: <...> ne vien pagal pažymius ir kita svarbu ... bendravimas <...> (T1); <...> manau, kad susiję ... nežiūrėsi į priekį nei, ugdymo pažangos ir nieko nebus <...> (T6).

Mokinių požiūris į ugdymo(si) rezultatus, kaip esminį mokyklos pažangos požymį.

Pritarimas. Vieni mokiniai lakoniškai išreiškė pritarimą, jos ugdymo(si) rezultatai esminis mokinių pažangos požymis: <...> taip, nes mes čia susirenkame mokytis <...> (M6); <...> sutinku <...> (M2). Kito mokinio atsakyme galime įžvelgti kodėl pritaria: <...> tikrai taip ... būna reitingai ir mūsų mokykla užima gana aukštą padėtį dėl pažymių ... mokytojai visada suteiks pagalbą, kad aš išmokčiau ... ir tai pačią mokyklą kelia į viršų <...> (M14).

Nesupratimas. Mokiniams klausimas susijęs su ugdymo(si) rezultatais, kaip esminiu mokyklos pažangos požymiu buvo nelabai aiškus, todėl aiškiai įvardijo „nežinau“, „nepasakysiu“, „aš negaliu atsakyti“ arba tiesiog tylėjo. Kiti mokinių atsakymai susiję mokinio asmeniniais pamastymais apie savo mokymosi patirtis: <...> visas pamokas suprasti <...> (M15); <...> mokinio sudominimas, kad mokiniui būtų įdomu ... matematika reikalinga, bet kitiems visiškai neįdomu <...> (M8); <...> nuo kiekvieno žmogaus priklauso kaip jis mokosi, ar daug mokosi <...> (M20); <...> jeigu jis nori mokytis tai ir mokysis, net jei būtų bloga mokykla <...> (M19).

Mokyklų administracijos, mokytojų, tėvų ir mokinių įvardinti ugdymo(si) rezultatų pavyzdžiai.

Mokyklų administracijos, mokytojų, tėvų ir mokinių įvardinti ugdymo(si) rezultatų pavyzdžiai (žr. 3.3 lentelę) iliustruoja skirtingą galimai skirtingą ugdymo(si) rezultatų sampratą ir skirtingus prioritetus ugdymo(si) rezultatų rūšims.

3.3 lentelė. Mokyklų administracijos, mokytojų, tėvų ir mokinių įvardinti ugdymo(si) rezultatų pavyzdžiai

Subkategorija	Administracija / patvirtinantys teiginiai	Mokytojai / patvirtinantys teiginiai	Tėvai / patvirtinantys teiginiai	Mokiniai / patvirtinantys teiginiai
Asmenybės branda	<...> pas mus minimizuotas pasityčiojimas ... jie bendrauja, nesistumdo <...> (A1); <...> pastebėsit yra durys stiklinės. Tai didelis dalykas ... iš pradžių buvo baiminamasi dėl mokinių, kas bus	<...> mes turime ir olimpiadų nugalėtojus, ir laureatus, bet labai smagu, kaip rezultatas - misija pilietis ... ugdanti vaikus pilietiškumo, patriotiškumo dvasia ... ta veikla, kad jis jaustųsi reikalingas,	<...> jei mes vertinsime vaiko ugdymą pažymių vidurkiu, tai nėra mokyklos darbo atspindys. Darbo atspindys yra žmogaus formavime, žmogaus ugdyme, jo ugdyme ... mokykla turi išmokyti gyventi.	<...> nebūtinai tik skaičiai ar kažkokie vidurkiai. Svarbu, kad mokinys jaustų savo kaip asmenybės augimą ... jaustųsi patobulėję, peržengęs savo baimes <...> (M16); <...> bendradarbiavimas -

	<i>kai kažkas eis koridoriu, bet viskas kuo puikiau vyksta <...> (A6).</i>	<i>kad jis jaustųsi svarbus <...> (U8); <...> mokinys man sako, aš čia turiu labai įvairios veiklos, galiu atrasti save. Tai ne tik projektai, neformalaus ugdymo pasiūla labai didelė ... organizuojam neformalaus ugdymo muge ... vaikai susirašo pageidavimus <...> (U5).</i>	<i>Mokyklos uždavinys žmogų paruošti gyvenimui, visoms teoriškai įmanomoms situacijoms <...> (T7); <...> kad vaikas atrastų save ... atrastų savo kryptį ... čia jie išbando save vienoje srityje, kitoje, yra begalės būrelių <...> (T3); <...> santykiai su klasės draugais, kultūrinis aspektas <...> (T6).</i>	<i>pagrindas, kūrybiškumas, bet ne visiems to reikia <...> (M3); <...> pažymiai nėra svarbiausia ... kaip tu jautiesi <...> (M10); <...> savanoriauja, ir pati savanorystės programa gerina bendravimą <...> (M14).</i>
Pasiekimai	<i><...> kada egzaminų sesijos metus gavome rezultatą, kad nėra nei vieno neigiamo ... kai išsifiltruojame ir matome kiek yra to pagrindinio lygmens, ir kiek aukštesniojo lygmens <...> (A8).</i>	<i><...> vienas dalykas, kas mane džiugina, jei matau, kad mūsų mokyklos vaikai gimnazijoje pagal vidurkį aukščiau <...> (U3); <...> rezultatai mokymesi ... vaikų dalyvavimas konkursuose, laimėtos prizinės vietos ... visur dalyvaujam <...> (U6); <...> akademiniai, brandos egzamino rezultatai, pagrindinio ugdymo pasiekimų testų rezultatai <...> (U1).</i>	<i><...> pažymiai, elgesys, moralinis ir dvasinis ugdymas <...> (T6); <...> mokyklos viena iš pagrindinių paskirčių - įgyti žinių. Jei vien tik gerai jausis vaikas, tai mokykla neatlis savo paskirties. Aš norėčiau, kad būtų ir viena ir kita <...> (T4).</i>	<i><...> mūsų mokyklos mokiniai yra labai protingi ... dalyvauja olimpiadose ... yra tokių vaikų, kurie sugeba mūsų mokyklą pagarsinti <...> (M13); <...> aišku dalykinės žinios ... aišku ne visos bus reikalingos <...> (M3); <...> man yra dešimtukai ... tai, kad tu tikrai supranti temą, gali kažką papasakoti, pakalbėti <...> (M6); <...> kai visur dalyvauji, laimi <...> (M11).</i>
Pažanga	<i><...> vaiko užlipimas ant scenos, vaiko išlaisvėjimas ... nusivyliau, kai pagal vaikų rašinėlius vaiko įsivertinimas apsiriboja savo hobiu <...> (A2); <...> mergaitė nekalbėjo, nebendravo, o dabar ji sveikinasi ... ir tas vaiko užlipimas ant scenos, kai ją</i>	<i><...> man didžiausias darbo įvertinimas, jų pasiektas gebėjimas parengti projektą, jį pristatyti ... paruošti gražią prezentaciją <...> (U5); <...> jie to progimnazijoje nesimokė, ... ir man smagu, kad jie jau išmoko mokytis, dirbti su tekstu, geba atrasti informaciją tekste <...> (U3).</i>	<i><...> tai ta vaiko pažanga plačiau prasme. Tuose lapuose yra pažymiai, viskas matos kaip tau sekėsi praeitais metais <...> (T5).</i>	<i><...> anksčiau buvau kitoje mokykloje ... čia geriau, bet kurį pažymį gali pasitaisyti <...> (M9); <...> kai mokinys pradėjo mokytis geriau ir pradėjo daryti kažką gera <...> (M1).</i>

	<i>pamatė visis <...> (A2); <...> vaikelis, kuris turėjo didžiulį mokymosi spragų, ir jam išėjo 6, tai jis gavo nominaciją Metų pažangą (A6).</i>			
--	---	--	--	--

Visų tikslinių grupių informantai pateikdami puikių ugdymo(si) rezultatų pavyzdžius, juos susiejo su asmenybės ūgties esminėmis dalimis: asmenybės branda, mokinio pažanga ir pasiekimais, tačiau pateikdami pavyzdžius išskiria skirtingus akcentus ir prasmes.

Apibendrinant galima teigti, jog mokyklų bendruomenės nariai skirtingai vertina mokinio ugdymo(si) rezultatus, kaip esminį mokyklos pažangos požymį. Remiantis mokyklų administracijos nuomonių analize, išskirtos šios subkategorijos: nepritarimas, susijęs su netiksliai interpretuotais ugdymo(si) rezultatais (suvokta tik kaip akademiniai pasiekimai), nepritarimas (pritaria, kad svarbu, bet ne svarbiausias) ir pritarimas. Mokytojų ir tėvų nuomonės taip pat nėra vieningos: pritarimas ir nepritarimas, susijęs su netiksliai interpretuotais ugdymo(si) rezultatais (suvokta tik kaip akademiniai pasiekimai). Kai kurie mokiniai pritaria, kas ugdymo(si) rezultatai yra esminis mokyklos pažangos požymis, tačiau neretai jiems šis klausimas buvo sudėtingas. Tačiau visų tikslinių grupių informantai pateikdami puikių ugdymo(si) rezultatų pavyzdžius, juos susiejo su asmenybės ūgties esminėmis dalimis. Tiek administracijos atstovai, tiek mokytojai mokyklos pažangos pavyzdžius sieja su asmenybės ūgtimi, ugdymu ir ugdymusi, mokykla, kurioje pastebimas kiekvienas vaikas.

Mokyklos administracija, mokytojai, tėvai ir mokiniai labai panašiai įvardija mokyklos pažangai svarbiausias inovacijas, tai ugdymo(si) proceso tobulinimas, mokyklos erdvių atnaujinimas, modernių įrenginių ir priemonių įsigijimas. O administracija, mokytojai ir tėvai, kaip svarbią inovaciją mokyklos pažangai išskiria: mokytojų tobulinimąsi ir bendradarbiaujančią bendruomenę.

3.1.2. Bendrojo ugdymo mokyklų patirtys susijusios su pažangos įvardijimu

3.1.2.1. Mokyklos skelbiamos pažangos paskirties suvokimas

Dalis Lietuvos mokyklų mokyklos pažangos ataskaitas skelbia Švietimo informacinėje sistemoje (http://svis.emokykla.lt/lt/index/a_view/42). Pastaraisiais metais švietimo įstaigų, skelbiančių šias ataskaitas, skaičius išlieka panašus: 2017 m. skelbė 53 proc. švietimo įstaigų (pagal visas savivaldybes); 2016 m. – 55 proc.; 2015 m. – 54 proc.; 2014 m. – 30 proc.; 2013 m. – 36 proc. Remiantis, mokyklų administracijos atstovų ir mokytojų, duomenimis, mokyklos pažanga yra skelbiama internetinėse svetainėse (ŠVIS, mokyklos); mokyklos erdvėse ir renginiuose bei už mokyklos ribų (pvz. vietinėje spaudoje), žr. priedą Nr. 4.

Mokyklų administracijos atstovai, mokytojai, tėvai, vaikai kalbėdami apie tai kodėl skelbia mokyklos pažangos ataskaitą, išskiria išorinius ir vidinius veiksnius (žr. 3.4 lentelė). Tik viena mokytoja kategoriškai atsakė atsakyti į šį klausimą: <...> neatsakysiu, nes tai yra ne mano kompetencija. Tai visų pirma Seimo kompetencija <...> (U7).

3.4 lentelė. Bendrojo ugdymo mokyklų skelbiamos pažangos paskirties suvokimas administracijos, mokytojų, mokinių ir jų tėvų požiūriu

Kategorija	Administracija / subkategorijos	Mokytojai / subkategorijos	Tėvai / subkategorijos	Mokiniai / subkategorijos
Išoriniai veiksniai	Dėl NMVA ir kitų švietimą koordinuojančių organizacijų			
	Kad pritraukti naujų mokinių	Kad pritraukti naujų mokinių		Kad pritraukti naujų mokinių
	Dėl viešinimo	Dėl viešinimo	Dėl viešinimo	Dėl viešinimo
Vidiniai veiksniai		Dėl mokymosi vieni iš kitų	Dėl mokymosi vieni iš kitų	Dėl mokymosi vieni iš kitų
	Dėl pasidžiaugimo ir įsipareigojimo		Dėl pasidžiaugimo ir įkvėpimo tobulėti	Dėl pasidžiaugimo ir įkvėpimo tobulėti

Mokyklų administracijos požiūris į mokyklų skelbiamos pažangos ataskaitų paskirtį.

Dėl NMVA ir kitų švietimą koordinuojančių organizacijų. Kai kurie mokyklos administracijos atstovai aiškiai įvardija, kad mokyklos pažangos ataskaitas teikia todėl, kad to reikalaujama: <...> yra reikalavimas ją skelbti, tikrina tinklalapį ir jeigu nepaskelbsi bus blogai <...> (A9); <...> ataskaitas reikia teikti Agentūrai ir viešinimas mokyklos svetainėje <...> (A2). Vienas mokyklos administracijos atstovas teigia, kad su mokykla nederinama ar ji nori viešinti mokyklos pažangos ataskaitą: <...> dar vienas etapas yra ŠVISAS, ar mes norim pasiskelbti tą pažangą ar ne. Bet kadangi dar kaip ir nėra sutarta dėl tos formos, kaip tai padaryti <...> (A8). Kito mokyklos administracijos atstovo nuomone mokyklos pažangos ataskaita skelbiama kai paprašo: <...> ten kur reikia, kam reikia, ten ir skelbiame. Mokyklos internetinėje svetainėje ... oficialiai pažangos anketą mes taip pat skelbiame. Ar to reikia, ar taip gerai ar taip turi būti? taip, šiandien taip, gal rytoj bus kitaip <...> (A4).

Kad pritraukti naujų mokinių. Mokyklos administracijos atstovas, kaip ir mokytojai, mokiniai, mano, kad mokyklos pažangos ataskaitos paskatina mokinius rinkti patikusią mokyklą: <...> esam tokiose sąlygose, kad turim pritraukti mokinių ... kai yra kokia gera informacija, mes ją stengiamės skelbti, kad ji būtų visuomenei prieinama <...> (A10).

Dėl viešinimo. Kai kurie mokyklų vadovai mokyklos pažangos ataskaitą skelbia norėdami viešinti mokyklą ir atliepti viešumo principą: <...> labai svarbu viešai pasakyti, nes viešas pasakymas, tai tu turi ir išmokyti pasakyti, kad būtų aišku ir tėvams <...> (A3); <...> dėl viešumo, dėl to, kad mes esame bendruomenė, ką nutarėm <...> (A9).

Dėl pasidžiaugimo ir įsipareigojimo. Mokyklos administracijos atstovo nuomone mokyklos pažangos ataskaitos skelbimas yra susijęs su tobulėjimu, įsipareigojimu išlaikyti kokybinį lygį: <...> skelbimas pažangos, bent nedidelių daigelių, yra skatinantis ir pripaįšantis atsakomybę mums kaip bendruomenei ... jei pasižymėjome, gerai, kad ir liktumėme tokie <...> (A10). Kita nuomonė atskleidžia, kad ši ataskaita parodo mokyklos rezultatus, yra mokyklos vadybos dalis: <...> yra metinis veiklos planavimas ... visada pasižiūrim, pamatuojam, pradedam nuo analizės – aha buvo čia, o dabar esam čia ... vėl planuojam ... jeigu darai, tai atsakyk sau į klausimą, kas iš to <...> (A8).

Mokytojų požiūris į mokyklų skelbiamos pažangos ataskaitų paskirtį.

Dėl viešinimo. Kai kurių mokytojų nuomonė atskleidžia norą viešinti, kad visuomenė pasidžiaugtų mokykla, mokyklos vaikais: <...> tam, kad matytų žmonės kaip puikiai mes dirbam, ką

šaunaus darom ir, kad iš mūsų galėtų pasimokyti <...> (U5); <...> visuomenė pasidžiaugtų, kad auga kokia karta ... reikia gerosios patirties ir pozityvo <...> (U6). Keli mokytojai kalba apie paskirtį viešinti, tačiau tarsi priskiria viešinimą vienai svarbiausiai tikslinei grupei: <...> tėveliai skaito šia informaciją, prieš vesdami vaiką į tą mokyklą jie pasidomi <...> (U5); <...> reikia skelbti, kad matytų tėvai <...> (U6).

Dėl mokymosi vieni iš kitų. Mokyklų administracijos atstovai neminėjo, tačiau mokytojams įvairių mokyklų pažangos ataskaitos sukelia įvairių minčių ką gero nuveikti ar patobulinti savojoje mokykloje: <...> galima pasikaityti įvairių mokyklų pažangas ir tada galima pasimokyti iš kitur <...> (U2); <...> ir mes, mokomės ... įdomu pamatyti to ką tu nedarai <...> (U5); <...> aš paskaičiusi kitos mokyklos ataskaitą galiu pagalvoti, gal ir aš taip galiu padaryti savoje mokykloje <...> (U8).

Dėl pasidžiaugimo ir įkvėpimo tobulėti. Mokytojams, savos ir įvairių mokyklų pažangos ataskaitose, randamos patirtys sukelia daug teigiamų emocijų: <...> labai aktuali, tai pats pagrindinis mokyklos rodiklis ... nuolat analizuojama ir tiriama ... matom, kad viskas juda gerąja linkme <...> (U1); <...> reikia išmokyti lietuviams dažniau pasidžiaugti tuo ką mes darome, nes pasižiūrėjus į pasaulinę praktiką, tai jie tikrai moka džiaugtis tuo ką daro ... Lietuvoje mes padarome daug daugiau, bet kokie mes esame kuklūs <...> (U6); <...> tie patys vaikai pamatę save, kad pasidžiaugtų savo pasiekimu <...> (U6); <...> kad pasidžiaugti ir tom sėkmėm, ir nemanau, kad čia ką turėtumėm slėpti <...> (U8). Vienai mokytojai ne tik sukelia gerus jausmus, bet ir padeda nusiraminti dėl veiklos: <...> labai gera pasižiūrėti kai būna tie testai ir pasižiūrėti kaip mūsų vaikai atrodo, lyginant su rajonu, su respublika ... tu pamatai koks esi ... man atrodo tai yra gerai ir nereikia to bijoti <...> (U4), o kitą įkvėpia tobulėti: <...> sėkmės skatina kitus, įkvėpia <...> (U5).

Tėvų požiūris į mokyklų skelbiamos pažangos ataskaitų paskirtį.

Kad pritraukti naujų mokinių. Tėvo nuomone, mokyklos pažangos ataskaitos skelbimas turi labai aiškią reklaminę paskirtį: <...> tam, kad pritraukti moksleivių, čia vieša paslaptis, kad mokykla išsilaiko iš moksleivių krepšelių ... tai yra komercija, tai yra tam tikra savireklama. O tikrasis mokyklos darbo atspindys, tai yra kiek tėvelių kreipiasi į tą mokyklą, kad vaikai mokytųsi ... tai eina iš lūpų į lūpas <...> (T7).

Dėl viešinimo. Vienas tėvų aiškiai įvardija, kad jo vaiko mokyklos pažangos ataskaitos viešinimas padeda patikrinti ar mokykla yra gera: <...> mokosi mano vaikas, ir mes norim geros mokyklos, norisi žinoti, kad ji nestovi vietoje, o juda į priekį <...> (T2), kita tėvo nuomonė taip pat susijusi su noru žinoti kokios mokyklos geros, bet tai sieja su mokinių pažanga: <...> kiekvienas norim, kad vaikas mokintųsi pažangioje mokykloje ... tie patys standartizuoti testai <...> (T3). Kitas tėvelis šių ataskaitų viešinimą matytų, kaip priemonę padedančią mažinti gandus: <...> mes kartais bijom viešinti, o kai nėra tikslios informacijos, tai atsiranda gandai ... painterpretuojama <...> (T4).

Dėl mokymosi vieni iš kitų. Vienas tėvų mano, kad mokyklos pažangos ataskaitų viešinimas padeda kitoms mokykloms siekti geriausiųjų mokyklų pavyzdžio: <...> reikia lygintis į geriausias, kuo daugiau bus gerų pavyzdžių, dalinsimės, lyginsimės ir tobulinsimės <...> (T1), mano, kad padės mokykloms siekti gerųjų pavyzdžių: <...> kuo daugiau imsime gerųjų pavyzdžių, tuo daugiau gero padarysim <...> (T1).

Mokinių požiūris į mokyklų skelbiamos pažangos ataskaitų paskirtį.

Kad pritraukti naujų mokinių. Mokiniai mano, kad viešinamos mokyklų pažangos ataskaitos padeda mokykloms turėti didesnę mokinių bendruomenę: <...> kad ateitų daugiau žmonių mokytis <...> (M1); <...> kad pritraukti mokinių daugiau pas juos mokytis arba, kaip čia, kai kurioms pasipūsti kokie čia jie geri <...> (M8); <...> kad pritrauktų daugiau mokinių ir kad jie žinotų, kad šioje mokykloje galima daug ko pasiekti <...> (M16). Dalis atsakymų atskleidžia ne tik

mokinių pritraukimo aspektą, bet ir įvardijama kaip pagalba, mokiniui padedanti apsispręsti kur jis nori mokytis: <...> *tada mokiniai gal pasirinkti į kurią mokyklą jie nori eiti ... kurioje mokykloje labiau kas išvystytas* <...> (M11).

Dėl viešinimo. Vienam mokinių svarbus viešinimas, todėl, kad gali pamatyti savo klasės vidurkį, pasilyginti su respublikiniais duomenimis: <...> *yra visos Lietuvos pažymiai, kažkur, būna tie egzaminai ... visos Lietuvos vidurkis ir parašo klasės vidurkį* <...> (M7). Mokiniai mano, kad mokyklų pažangos ataskaitų skelbimas padeda atliepti viešinimo principą: <...> *svarbu rodyti ką pasiekėme* <...> (M12); <...> *svarbu, kad būtų galima apie tai garsiai ir atvirai, taip mes daugiau sužinome* <...> (M10). Tačiau vienas mokinyss įvardija, jo manymu, aktualią išlygą viešinant: <...> *jei gera, kodėl ir ne* <...> (M2).

Dėl mokymosi vieni iš kitų. Mokinių pastebėjimai, kad mokyklų pažangos ataskaitos padeda mokykloms tobulėti, rodo, kad mokiniai išties įgiję brandžios asmenybės požymių: <...> *jei neskelbtume savo pažangos, mes nežinotume ką reikia keisti* <...> (M17); <...> *gal tai daugiau informacija kitoms mokykloms, gal kas pamatys kažkokią idėją ir irgi inicijuos kokį projektą savo mokykloje ir taip pagerins jos augimą* <...> (M15); <...> *kad kitos mokyklos, kurios kažko tokio nepadarė, kad atsižvelgtų, kad irgi reikia taip padaryti* <...> (M14); <...> *be abejo, kaip tu suprasi kaip vyksta visas mechanizmas, jei nežinosi jo dalių ... tai tūkstančiai mokyklų ir kiekviena mokykla turi savų gerų idėjų, kartu jos gali sukurti kažką gera, leidžia tobulėti ir mokytojams, ir mokiniams* <...> (M18).

Dėl pasidžiaugimo ir įkvėpimo tobulėti. Dalis mokinių mano, kad reikia pasidžiaugti mokyklų pažangos patirtimis ir pavyzdžiais: <...> *tai dalykas, kuriuo reikia didžiuoti* <...> (M6); <...> *reikia, kad pasidžiaugtume, kad mūsų mokykloje yra tokių vaikų, kurie sugeba gauti prizines vietas* <...> (M13). Vienas mokinių mano, kad toks viešinimas paskatins mokinius labiau prisidėti prie mokyklos pažangos: <...> *svarbu, mokiniai matys ... stengsis gerinti mokyklos rezultatus, kitų mokyklų mokiniai matytų* <...> (M3).

Mokyklos administracijos, mokytojų, tėvų ir mokinių duomenimis mokyklos pažangą viešina dėl išorinių ir vidinių veiksnių. Dominuoja išoriniai veiksniai – viešumo principo atliepimas (nurodė viso tikslinės grupės. Mokyklos administracija, mokytojai ir vaikai mokyklos pažangos skelbimą sieja su naujų mokinių pritraukimu, o administracija viešina dar ir dėl NMVA ir kitų švietimą koordinuojančių organizacijų. Vidiniai veiksniai atkleidžia mokyklų skelbiamos mokyklos pažangos aktualumo suvokimą, atskleidžiama per išskirtas kategorijas: dėl pasidžiaugimo ir įkvėpimo tobulėti, dėl mokymosi vieni iš kitų.

3.1.2.2. Mokyklų skelbiamos mokyklos pažangos patirtys

Bendrojo ugdymo mokyklų administracijos atstovų, mokytojų buvo klausiama ką mano apie ataskaitos pateikimo terminus, reguliarumą, rekomenduojamas sąlygas. Kai kurie mokytojai dėl įvairių priežasčių nekommentavo arba minimaliai komentavo: <...> *negaliu atsakyti* <...> (U4); <...> *aš susilaikysiu* <...> (U6); <...> *į šitą klausimą neatsakysiu* <...> (U7). Vienos mokyklos administracijos atstovas savo „nežinau“, pagrindė formaliu paaiškinimu: <...> *nežinau, aš neturiu atsakymo ... man atsiuntė ir pasakė „tokių formų reikia“. Ir aš tada žinau ką man daryti. Bet kai neduoda konkrečių nurodymų, tai yra sunku. Mano vienoks supratimas apie pažangą, trečio kitoks ... man visada patinka, kai yra labai aiškiai ir konkrečiai* <...> (A8). Mokyklų skelbiamos mokyklos pažangos patirtys suskirstytos į šias kategorijas: spaudos ženklai, įsivertinimo rodikliai, mokyklos pažangos ataskaitų panaudojimas ŠVIS, mokyklos pažangos ataskaitos pateikimas (laiko atžvilgiu), žr. 3.5 lentelę.

3.5 lentelė. Bendrojo ugdymo mokyklų skelbiamos pažangos patirtys administracijos, mokytojų nuomone

Kategorija	Administracija / subkategorijos	Mokytojai / subkategorijos
Spaudos ženklai	Pakanka skiriamų spaudos ženklų maksimumo.	Pakanka skiriamų spaudos ženklų maksimumo.
	Sukelia sunkumų, bet nežino ar kitaip būtų geriau.	Sukelia sunkumų, bet nežino ar kitaip būtų geriau.
Įsivertinimo rodikliai ⁴	Tobulintini įsivertinimo rodikliai	Tobulintini įsivertinimo rodikliai
	Įsivertinimo rodikliai kėlė sunkumų, bet įveikė	
	Nežino.	Negali atsakyti
Mokyklos pažangos ataskaitų panaudojimas SVIS	Nežinoma kam naudojami mokyklos pažangos ataskaitos duomenys.	Nežinoma kam naudojami mokyklos pažangos ataskaitos duomenys.
	Baiminamasi, kad mokyklų pažangos ataskaitos pakenks mokyklai.	
Mokyklos pažangos ataskaitos pateikimas (laiko atžvilgiu)	Mokyklos pažangos ataskaitos pateikimas kas 2 metai	
	Mokyklos pažangos ataskaitos pateikimas kas 1-eri metai	Mokyklos pažangos ataskaitos pateikimas kas 1-eri metai
	Neturi nuomonės dėl mokyklos pažangos ataskaitos pateikimas (laiko atžvilgiu)	Neturi nuomonės dėl mokyklos pažangos ataskaitos pateikimas (laiko atžvilgiu)
	Nepatogi mokyklos pažangos ataskaitos pateikimo data.	

Mokyklų administracijos patirtys.

Pakanka skiriamų spaudos ženklų maksimumo. Kai kurių mokyklų administracijos atstovai manytų, jog jiems tinka numatytas spaudos ženklų ribojimas jų mokyklos pažangos ataskaitoje: <...> *iš dalies suprantu tą tvarką ... per 12 mėn. atsitinka daug, ir labai gražių, jei nebūtų limito, tai ten būtų traktatai, nesibaigiantys <...> (A7); <...> nėra tokia, kad netelpa ar ... įdedi kas svarbiausia ... prioritetas yra sakinyš <...> (A9).* Viena nuomonė atskleidžia pritarimą su abejojone: <...> *rašančiam ir turinčiam ką pasakyt žmogui ir 500 neužteks. Konkrečių pasiūlymų aš asmeniškai neturiu <...> (A4).*

Sukelia sunkumų, bet nežino ar kitaip būtų geriau. Vienas informantas pripažįsta, kad mokyklos pažangos ataskaitos pateikimas, kai ribojamas spaudos ženklų skaičius, sukėlė sunkumų, bet neturi nuomonės ar būtų geriau, jei būtų kita praktika: <...> *man trūksta vietos aprašymams platesniems. Bet gal ten, aš pagalvojau, taip padaryta, kad liktų pati esmė. Teko skaityti ne ten pateiktų aprašymų, tai kartais tokia pliurpologija gaunasi. Tai tas apribojimas gal duoda konkretumą. ... Man šiemet sekėsi labai sunkiai. Aš vis bandžiau susiaurinti, vėl bandžiau <...> (A7); <...> aš berods ir skaičiavau, ir viską, bet pateikiau pildyti, matau, kad kažkaip ne taip tai padariau ... reikia ten reikia greitai daryti ... techniniai dalykai apriboja ... kitais metais ilgiau sėdėsiu ties tuo wordiniu dokumentu ilgiau galvojant kaip tą informaciją koncentruoti <...> (A7).*

Tobulintini įsivertinimo rodikliai. Mokyklų administracijos atstovai atskleidžia, kad jų mokyklos pažangos ataskaitos yra susijusios su mokyklos įsivertinimo rodikliais. Tačiau pastebi, kad juos reikėtų tobulinti:

1) dėl dubliavimosi: <...> *reikia žiūrėti ar tie dabartiniai rodikliai, kuriuos mes turim, ar tikrai atitinka esmę, nes iš tikrųjų jie kai kurie dubliuojasi ... asmenybės ūgtis ir socialumas yra*

⁴ kurių pagrindu atliekamas mokyklos įsivertinimas, naudojant šiuos duomenis rengiamas mokyklos pažangos ataskaita.

skirtinguose rodikliuose, skirtingose srityse ir reikia aprašyti. Ir tai kas labai susižaukia, aš turiu rašyti skirtingose vietose ... apie tą patį naudojant tuos pačius faktus ... peržiūrėti tuos rodiklius vertėtų <...> (A8);

2) netiksliai suformuluoti klausimai kai kurioms tikslinėms grupėms: <...> agentūra mums duoda anketą įsivertinimo ir mes turim pateikti jiems klausimus ir atsakymus ... man juokingai šitas klausimas (tėvams) atrodo „ar vaikas Jūsų nesityčioja?“ ... nu iš kur tu gali žinoti, jeigu tu esi kur nors ten. Šito klausimo, su patyčiomis susijusio nereikėtų <...> (A8);

3) neaiškiai formuluoti, sudėtingos frazės: <...> mes visi tobulėjame, turi tobulėti ir rodikliai. Tačiau kai kurios sąvokos ne visiems suprantamos. Labai daug laiko sugaištama kol išaiškini. Ne mandrume yra esmė, o paprastume ... supaprastinti ir kas nepersidengtų šitie rodikliai ... jei žmonės atėję ir iš išorės (tėvai) tai mato, tai yra labai reikalinga <...> (A8); <...> viskas tvarkoje, bet tas įsivertinimas, gal per sudėtingos kitos frazės. Labai sudėtingai mėginta įvilkti. Aš atvirai pasakysiu, kai mokiniams duodam savo ataskaitas ... jie nesupranta ... turėtų tie kriterijau būti prieinami. Netgi mokytojai, kai jiems reikia tą platųjį auditą atlikti, kai kurie nebesigilina, nes sunkios sakinių konstrukcijos, ilgi sakiniai ... tokie lygtai nesusiję su jų konkrečiu darbu <...> (A9);

4) abejoja dėl dalies rodiklių turinio: <...> nu kiek, pavyzdžiui pažangą matuoja pravestų renginių skaičius? niekaip <...> (A10).

Įsivertinimo rodikliai kėlė sunkumų, bet įveikė. Mokyklos administracijos atstovas dalijasi patirtimi, kaip po NMVA mokymų įsivertinimo rodikliai tapo aiškesniais: <...> iš pradžių man atrodė labai painu ir nesupratau ko nori, bet rudenį buvo mokymai. Po mokymų pasidarė aiškiau, konkretumo daugiau atsirado <...> (A7).

Nežinoma kam naudojami mokyklos pažangos ataskaitos duomenys. Kai kuriems mokyklų administracijos atstovams nėra aiški paskirtis, baiminasi, kad tai betikslis pateikimas: <...> neaišku kiek tie duomenys analizuojami <...> (A6); <...> iš to ką stebiu, mes talpiname tą informaciją ŠVIS'e, bet jeigu steigėjui reikia kažkokios informacijos, vis tiek rašo „prašome iki 12 val., pateikti, skubiai informaciją“ ... dėl to mes į tą ŠVIS'ą ir taip žiūrim <...> (A10). Vienos mokyklos administracijos atstovui atrodo neaiški mokyklų pažangos paskirtis, todėl kad ne visos mokyklos teikia pažangos ataskaitas: <...> bet ką duoda tai Agentūrai? Bet ne visos teikia ... turėtų būti šitaip. Arba teikia visos, arba neteikia. Nes taip negali būti, kad vienos dirba, daro, o kitoms nereikia. Tada kas iš to? nei analizės gali padaryti (turi mintyje visas Lietuvos mokyklas) ... tada turi būti taip, jei privaloma, tai visiems privaloma, jei neprivaloma, tai niekam neprivaloma (A8).

Baiminamasi, kad mokyklų pažangos ataskaitos pakenks mokyklai. Ši mokyklos administracijos atstovo patirtis atskleidžia, kad baiminamas, kad duomenys gali būti panaudoti siekiant mokyklai pakenkti (kai reikės direktorių keisti, mokyklas naikinti ir pan.): <...> tai neturėtų būti atskaitomybė, kai reikia nuspėti ką parodyti, kad neįklimpti, taip prasideda formalumas ... mes įsprausti įrėmus, kad kažką patenkinti <...> (A1).

Mokyklos pažangos ataskaitos pateikimas kas 2 metai. Vienas mokyklos administracijos atstovas manytų, kad mokyklos pažangos ataskaitą reikėtų teikti kas dvejus metus, nes metinės ryškios pažangos gali ir nebūti: <...> kasmet nėra paprasta pamatuoti pažangą, jei tik nuogus, plikus mokinių akademinius rodiklius ir tada sakai, tiek, tiek. Kas dveji metai būtų tinkamiausias, jei neįdėsi ir nestebėsi, negalėsi objektyviai pamatuoti ... tobulinti reikia laiko ... žiūrim, kad mes dar nelabai patobulinom, mums pritrūko laiko padaryti <...> (A2), o kitas atstovas siūlytų kas 2-3 metus: <...> nebūtinai kas metus, aš galvočiau, jei aš renkuosi, tai 2-3 metams ir tada iš visų pusių gali pačiupinėti ... ne kasmet, nes per metus, mes tik bėgame, skubame <...> (A9).

Mokyklos pažangos ataskaitos pateikimas kas 1-eri metai. Tik vienos mokyklos administracijos atstovas aiškiai pritarė kasmetiniam mokyklos pažangos ataskaitos skelbimui: <...> pačiai mokyklai matuotis pažangą gerai ... man atrodo, kad labai optimalu per metus <...> (A8).

Neturi nuomonės dėl mokyklos pažangos ataskaitos pateikimo (laiko atžvilgiu). Dalis mokyklos administracijos atstovų nuomonės šiuo klausimu neturėjo arba nenorėjo išreikšti: <...> neturiu siūlymų <...> (A3); <...> aš nežinau, bet kokių atveju mokyklai reikia įsivertinti pačiai <...> (A5); <...> aš nežinau ... galbūt ... gal logiška, kad po metų tu pasimatuoji ... per metus tu esi susiplanavę tam tikrą distanciją, tai tą distanciją ir vertini, kurią tu nuėjai <...> (A7).

Nepatogi mokyklos pažangos ataskaitos pateikimo data. Vienos mokyklos administracijos atstovo nuomone, svarstyta ataskaitos pateikimo data: <...> jei mes ataskaitą Agentūrai rašom iki gruodžio 24 d., tai negerai. Nes paprastai visas planavimas iki tų didžiųjų švenčių ... ir dar čia anketą reikia padaryti ... iki sausio 1-osios galėtų būti ... gali būti gruodžio pabaiga, bet geriausiai būtų iki sausio 10 d. <...> (A8).

Mokytojų patirtys.

Pakanka skiriamų spaudos ženklų maksimumo. Mokytojams atrodo, jog riboti spaudos ženklų skaičių mokyklos pažangos ataskaitose yra gerai, nes galima išryškinti esmę: <...> mes nedarom platų ... iš to nedaug daug nepadarysi, įtelpam į rėmus <...> (U2); <...> man atrodo, kad ten gerai skiriama tų spaudos ženklų, nes į tą beletristiką nukrypti yra labai lengva. O ataskaita tokia, kuri reikalauja konkrečių faktų, o ne nuomonės. Kada yra skaičius, jau tas faktas, tai jis parodo situaciją. Minkštieji rodikliai gali būti, bet jie nėra lemiami <...> (U8).

Sukelia sunkumų, bet nežino ar kitaip būtų geriau. Vieno mokytojo nuomone, dėl ugdymo(si) veiklos integralumo ir daugiakompleksiškumo yra sudėtinga atskleisti puikias patirtis, kiekviena jų unikali, nes susijusi su žmogaus ugdymu: <...> mokytojas ugdo harmoningą asmenybę ir tai tiek daug, kad viršija visas normas, ir visas lenteles ... kuo unikalesnė asmenybė, tuo sunkiau ją įterpti į tam tikras formas <...> (U1).

Tobulintini įsivertinimo rodikliai. Informantas dalijasi patirtimi, kaip tiesiog ignoravo vieną rodiklį, dėl neaiškos formuluotės: <...> aš iš tiesų prie tos grupės prisidėjau tik šiais metais, mažai patirties. Tik šiomet, neatsimenu tiksliai klausimo, mes norėjom užpildyti, bet jis nebuvo tiksliai suformuluotas, tiesiog neverta buvo pildyti tų duomenų <...> (U5).

Nežinoma kam naudojami mokyklos pažangos ataskaitos duomenys. Vienam mokytojui mokyklos pažangos ataskaitų pateikimas atrodo tik formalumas, nes negauna grįžamojo ryšio: <...> o kas skaito? ... duodi duomenis, tai norėtusi kažko atgal <...> (U3).

Mokyklos pažangos ataskaitos pateikimas kas 1-eri metai. Mokytojai linkę pritarti mokyklos pažangos ataskaitos teikimui kas metus, nes tai susiję su mokslo metais ir pažangos siekimas turi būti nuolatinis procesas: <...> nemanau, kad per dažnai, kad per retai, vis tiek vaikas mokosi metus <...> (U2); <...> nemanau, kad tai per dažnai ... jeigu nori daryti pažangą, turi bėgti šimtamyliais batais ... kasmetinis patikrinimas nėra dažnas <...> (U3); <...> dveji ar vieneri metai? galai žino. Tie vieneri metai nėra labai didelis laiko tarpas, bet ji pakankamas. Aš visko nepadarysiu, bet ką ką pakeisiu. Aš manau, kad nieko tokio jei kitais metais parodykim ką mes tokio nuveikę. Nemanau, kad čia didelė problema skelbti kiekvienais metais, gal netgi geriau skelbti kiekvienais metais, nes tu matai, neužmigi ant laurų. <...> (U8). Vienas mokytojas linkęs neužtikrintai pritarti: <...> smagu džiaugtis kiekvienais metais, bet iš kitos pusės, gal būt, aš nežinau kaip kitos mokyklos. Mes stengiamės tą pažangą, gal ir mažesnę padaryti, parodyti, bet neįmanomas kiekvienais metais tokiais dideliais žingsniais šuoliuoti ... iš kitos pusės net mažiausia sėkmė, ir smagu ją pasidžiaugti. Gal būt ir gerai <...> (U5).

Neturi nuomonės dėl mokyklos pažangos ataskaitos pateikimo (laiko atžvilgiu). Kai kurie mokytojai pritaria mokyklos pažangos ataskaitai, bet negali įvardinti jos skelbimo dažnumo dėl įvairių priežasčių – nėra atsakingi, sieja su atsako teikimo tėvams dažnumu: <...> kadangi tai pirminė mokyklos funkcija ... natūralu, kad ji parodo, tėvai turi visas teises to reikalauti ... nežinau kaip dažnai <...> (U1); <...> žinote aš nieko negaliu pasakyti ..., yra žmonės, kurie yra atsakingi,

jie galėtų <...> (U6). Vienas mokytojas neturi nuomonės, tačiau jelia klausimą kas žiūri, analizuoja mokyklų pažangos ataskaitos duomenis: <...> klausimas ką daro ta NMVA su tais rezultatais. Jeigu jie ten surašo skaičiukus ir padeda į stalčius, tai tuomet, žinoma, kam kas metai teikti. Kad mes turim pasimatuoti, tai čia niekas neabejoja ... net ar NMVA kažką su tais rezultatais veikia, tai nežinau <...> (U7).

Mokyklos administracijos refleksija apie NMVA ir kitų švietimą koordinuojančių įstaigų veiklą, mokyklos pažangos aspektu, atskleidžia mokyklų administracijos atstovų ir mokytojų padėką NMVA, pateikia idėjų NMVA veiklos tobulinimui ir nusivylimą kitomis švietimą koordinuojančiomis įstaigomis ir nusivylimą susijusį su mokyklų reitingavimu, kita švietimo problematika (žr. priedą Nr. 5).

Bendrojo ugdymo mokyklų skelbiamos pažangos patirtys, administracijos, mokytojų, nuomone atskleidžia, jog mokyklų administracija ir mokytojai neturi vieningos nuomonės dėl pažangos ataskaitos pateikimo periodiškumo (kas metai, kas du) bei šiai ataskaitai skelbti skirtų spaudos ženklų pakankamumo. Tačiau tiek mokytojai, tiek mokyklos administracija įvardija poreikį tobulinti įsivertinimo rodiklius, nes jie kartoja, neaiškiai suformuluoti, kelia abejonių jų turinys ir rekomenduojamų klausimų turinio pritaikomumas tėvams. Mokyklų administracija ir mokytojai, kaip problemą įvardija, jog nežino kam naudojami mokyklos pažangos ataskaitos duomenys. O mokyklos administracija baiminamasi, kad mokyklų pažangos ataskaitos pakenks mokyklai.

3.1.3. Kokybinio tyrimo (interviu) išvados

Geros mokyklos samprata ir jos įgyvendinimo problematika

Mokyklų administracijos, mokytojų, mokinių ir jų tėvų nuomone, geros mokyklos samprata atliepia beveik visus *Geros mokyklos koncepcijoje* (2015) įvardintus esminius požymius. Tačiau mokytojai, mokiniai ir jų tėvai geros mokyklos nesieja su vienu jos požymių – vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises, pareigas įgyvendinanti institucija.

Mokyklos administracijos atstovai ypač gerai suvokia mokyklos bendruomenės bei lyderystės, vadybos svarbiausius bruožus, sietinus su geros mokyklos samprata. Tačiau tėvai, skirtingai nei mokyklų administracija ir mokytojai, geros mokyklos nesieja su bendruomeniškumu, savivalda.

Tėvai, kalbėdami apie gerą mokyklą ypač išryškino vaiko savijautą, saugą ir nei vienas nepaminėjo kitų mokyklos bendruomenės narių – mokytojų, administracijos. Tėvai daug dėmesio skyrė ugdymui(si) nukreiptam į vaiką ir sudarančiam galimybes jam atsiskleisti, tačiau šis aspektas epizodiškai atskleidžiamas mokytojų ir mokyklos administracijos.

Tyrimė dalyvavusios tikslinės grupės įvardijo panašias problemas Gerai mokyklai kurti ir tobulinti: susijusias su švietimo politika (administracija, mokytojai, tėvai), su nepakankamu mokyklų finansavimu (administracija, tėvai), išorinės paramos stoka (administracija, mokiniai). Dėl kitų problemų, su kuriomis susiduria mokyklos kurdamos gerą mokyklą, informantų nuomonės buvo įvairios.

Geros mokyklos tobulintinus aspektus, taip pat dalį problemų, mokyklų administracijos atstovai, mokytojai, tėvai, mokiniai, įvardija skirtingai:

- Siekiant geros mokyklos mokyklų administracijos atstovai įvardija tobulintinus aspektus susijusius su: tobulintina mokytojų profesine veikla, jų mokytojų veikla ir tarpusavio bendradarbiavimu, mokinių motyvacija ir tėvų įtraukimu. Esmines problemas sieja su finansavimu, su išorinės pagalbos trūkumu (nėra finansavimo reikalingiems specialistams

mokykloje ir pan.); su švietimo politika (tik pažadai, veiksmai neįsigilinant į tikrąją situaciją); su nepakankama visokeriopa parama įgyvendinant *Geros mokyklos koncepciją*; su pedagogų rengimo problematika ir su dideliu darbo krūviu mokytojui.

- Mokytojų, kaip ir mokyklų administracijos atstovų, geros mokyklos tobulintini aspektai panašūs: tobulintinas mokytojų atvirumas ir baimių įveikimas bei iniciatyvus, tobulėjantis mokytojas. Mokytojai, kaip ir mokyklų administracijos atstovai, kaip esminį trikdį, siekiant geros mokyklos įvardija švietimo politiką, o kitos problemos susijusios su ugdymo(si) proceso organizavimu – pamokų trukme ir vaikų skaičiumi klasėje.
- Tėvų manymu gerą mokyklą kuriant labiausiai trukdo problemos susijusios su mokyklos bendruomenės informavimu ir bendravimu, su švietimo politika, su finansavimu, su vaikų supažindinimu ir įtraukimu į kitas veiklas ir susijusios su ugdymo(si) procesu.
- Mokinių manymu, siekiant geros mokyklos svarbu modernios technologijos ir šiuolaikiškas ugdymo(si) procesas, fizinė ugdymo(si) aplinka, iniciatyvių, aktyvių mokinių ir norinčių mokytis mokinių stygius tam trukdo.

Mokyklos pažangos aspektas

Remiantis interviu mokyklų administracijos atstovai, mokytojai, tėvai ir mokiniai, mokyklos pažangą sieja su mokinio pažanga, mokinio pasiekimais. Visos tikslinės grupės mano, kad svarbi mokyklos bendruomenės narių savijauta, tačiau mokiniai ir tėvai mini tik mokinių savijautą. Mokyklų administracijos atstovų, mokytojų ir tėvų nuomone mokinio asmenybės branda yra svarbus požymis parodantis mokyklos pažangą. Ugdymo(si) kokybę, kaip požymį atskleidžiantį mokyklos pažangą, išskyrė mokytojai, tėvai ir mokiniai.

Tik mokytojų mokyklos bendruomenės bendros veiklos susiejimas su mokyklos pažanga kelia klausimą ar visose mokyklose yra pakankama besimokančios organizacijos kultūros raiška.

Nors tėvai, geros mokyklos nesiejo su bendruomeniškumu, savivalda, tačiau mokyklos pažangą atpažįsta įsitraukdami ir įgyvendindami bendras iniciatyvas kuriant gerą mokyklą.

Mokyklų administracijos atstovai, mokytojai mokyklos fizinės aplinkos nesieja su mokyklos pažanga, tačiau mokiniai ir tėvai išoriškai matomus mokyklos aplinkos pokyčius sieja su mokyklos pažanga: asmenybės branda, mokinio pažanga ir pasiekimais.

Mokyklų bendruomenės nariai skirtingai vertina mokinio ugdymo(si) rezultatus, kaip esminį mokyklos pažangos požymį. Mokyklų administracijos atstovų nuomonės skirtingos, susijusios su pritirumu, nepritirumu bei nepritirumu, susijusiu su netiksliai interpretuotais ugdymo(si) rezultatais (ugdymo(si) rezultatai siejami tik su vienu jų – mokinio pasiekimais). Mokytojų ir tėvų nuomonės taip pat išsiskiria: dalis pritiria, o kitų nepritirimas, susijęs su netiksliai interpretuotais ugdymo(si) rezultatais. Dalis mokinių neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

Visų tikslinių grupių informantai pateikdami puikių ugdymo(si) rezultatų pavyzdžius, juos susiejo su asmenybės ūgties esminėmis dalimis: asmenybės branda, mokinio pažanga ir pasiekimais, tačiau pateikdami pavyzdžius išskiria skirtingus akcentus ir prasmes.

- Mokyklų administracijos atstovai ir mokytojai mokyklos pažangos pavyzdžius sieja su asmenybės ūgtimi, ugdymu ir ugdymusi, mokykla, kurioje pastebimas kiekvienas vaikas.
- Ugdymo ir ugdymosi aspektu, mokyklų administracijos atstovai ir mokytojai išskyrė personalizuotą ugdymą ir asmens pasiekimų vertinimą (administracija) ir grįžtamąjį ryšį (mokiniai).
- Kitais aspektais informantų nuomonės išsiskyrė. Mokyklų administracijai buvo svarbus įtraukusis ugdymas ir visuminis ugdymas, o mokytojams besikeičianti pamoka, sudominantis vaikus ugdymo procesas, patyriminis ugdymas.
- Mokyklos pažangos pavyzdžių, siejamų su kitais mokyklos aspektais, sugrupavimas atskleidžia bendrą mokytojų ir mokyklų administracijos atstovų požiūrį: mokinio pažanga

kaip mokyklos pažanga, kiekvieno vaiko pastebėjimas, besimokanti, bendradarbiaujanti bendruomenė.

- Kai kurių mokytojų ir mokyklų administracijos atstovų negalėjimas aiškiai įvardinti mokyklos pažangos pavyzdžių, sudaro prielaidas manyti, kad mokykloje nepakankamai išdiskutuota mokyklos pažangos samprata ir šią pažangą atskleidžiantys požymiai.

Mokyklų administracija, mokytojai, tėvai ir mokiniai panašiai įvardija mokyklos pažangai svarbiausias inovacijas, tai ugdymo(si) proceso tobulinimas, mokyklos erdvių atnaujinimas, modernių įrenginių ir priemonių įsigijimas. Administracija, mokytojai ir tėvai, kaip svarbią inovaciją mokyklos pažangai išskiria: mokytojų tobulinimąsi ir bendradarbiaujančią bendruomenę.

Mokyklos patirčių, skelbiant mokyklos pažangą aspektas

- Mokyklų administracijos, mokytojų, tėvų ir mokinių duomenimis, mokyklos pažangą viešinti reikia dėl išorinių ir vidinių veiksnių. Išoriniai veiksniai siejami su siekiu viešinti bei sudominti mokinius, paskatinti juos rinktis mokyklą. Mokyklų administracija, mokytojai ir vaikai mokyklos pažangos skelbimą sieja su naujų mokinių pritraukimu, o administracija viešina dar ir dėl NMVA ir kitų švietimą koordinuojančių organizacijų raginimo. Vidiniai veiksniai atkleidžia mokyklų skelbiamos mokyklos pažangos aktualumo suvokimą, išskirtos kategorijos: dėl pasidžiaugimo ir įkvėpimo tobulėti, dėl mokymosi vieni iš kitų.
- Mokyklų bendruomenės atstovai, kurie įvardija tik išorinius mokyklos pažangos skelbimo veiksnius, galimai mokyklos pažangos skelbimo dar nesieja su geros mokyklos kūrimui svarbiu aspektu – gebėjimu įsivertinti ir pasirinkti kuo mokyklą yra ypatinga, kas svarbiausio įvyko atitinkamu laikotarpiu, kuriant gerą mokyklą arba su nesaugumu.
- Mokyklų administracijos baiminimasis, kad mokyklų pažangos ataskaitos pakenks mokyklai, sudaro prielaidas manyti, kad mokyklos jaučiasi nesaugiai, dėl nepakankamo žinojimo kam naudojami pateiktų mokyklos pažangos ataskaitų duomenys, dėl pateiktų duomenų interpretavimo galimos grėsmės neatsižvelgiant į mokyklos veiklos specifiką, dėl konkurencijos.
- Bendrojo ugdymo mokyklų administracijos, mokytojų, nuomonė atskleidžia, jog jie neturi vieningos nuomonės dėl pažangos ataskaitos pateikimo periodiškumo (kas metai ar kas du) ir ataskaitai skelbti skirtų spaudos ženklų pakankamumo.
- Informantų nuomone mokyklos pažangos ataskaitos yra susijusios su mokyklos įsivertinimo rodikliais, tačiau tiek mokytojai, tiek mokyklų administracijos atstovai įvardija poreikį tobulinti įsivertinimo rodiklius, nes jie kartoja, neaiškiai suformuluoti, kelia abejonių turinys, ypač klausimų turinio pritaikomumas tėvams.
- Mokyklų administracija ir mokytojai, kaip problemą įvardija, jog nežino kam naudojami mokyklos pažangos ataskaitos duomenys.
- Mokyklos administracijos ir mokytojų refleksija apie NMVA ir kitų švietimą koordinuojančių įstaigų veiklą, mokyklos pažangos aspektu, atskleidžia padėką NMVA dėl profesionalios metodinės pagalbos, įvardija tobulintinas šios institucijos veiklos kryptis, tačiau aiškiai įvardija nusivylimą Savivaldybių švietimo centrais, švietimą koordinuojančiomis įstaigomis ir bendrąją švietimo politiką.

3.2. KIEKYBINIO TYRIMO (ANKETINĖS APKLAUSOS) REZULTATŲ APTARIMAS

Mokyklos pažangos samprata ir jos požymiai mokytojų⁵, mokinių ir tėvų požiūriu

Geros mokyklos požymiai, atspindintys mokyklos misijos įgyvendinimą, sietini su mokyklos pažanga. Kokiems požymiams kiekybiniame tyrime dalyvavę mokyklos administracijos atstovai, mokytojai, mokiniai ir jų tėvai teikia prioritetą, aprašoma 8 priede. Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti, kokie požymiai, respondentų nuomone, labiausiai atspindi mokyklos pažangą. Apibendrinus tyrimo rezultatus (3.6 lentelė), nustatyta, kad beveik ketvirtadalis visų tyrimo dalyvių nurodė, kad mokyklos pažangą labiausiai atspindi kiekvieno mokinio asmenybės branda. Kiekvieno mokinio nuolatinę ugdymosi pažangą kaip mokyklos pažangos požymį nurodė daugiau mokinių (24,6 proc.) nei mokytojų (16,2 proc.) ar tėvų (11,8 proc.), o kiekvieno mokinio individualias galimybes atitinkančius akademinius pasiekimus – daugiau mokytojų (24,5 proc.) ir tėvų (29,6 proc.) nei mokinių (13,2 proc.) ($\chi^2 = 85,860$, $p < 0,0001$). Šis rezultatas atspindi šiuo metu visuomenėje vyraujančią nuostatą mokyklas vertinti pagal formalius akademinius pasiekimus (dažniausiai egzaminų, testų rezultatus). Tik nedidelė dalis visų tyrimo dalyvių mokyklos pažangą linkę sieti su mokinių įgytų bendrųjų ir esminių dalykinių kompetencijų visuma. Atkreiptinas dėmesys, kad 23,2 proc. mokinių manymu mokyklos pažangą labiausiai parodo jų sportiniai, meniniai, kūrybiniai ir kt. pasiekimai.

3.6 lentelė. Mokyklos pažangą labiausiai atspindintys požymiai kiekybinio tyrimo dalyvių požiūriu

Mokyklos pažangą labiausiai atspindintys požymiai	Mokytojai (proc.)	7–12 klasių mokiniai (proc.)	Tėvai / globėjai (proc.) (bandomasis tyrimas)
Kiekvieno mokinio asmenybės branda	24,5	25,9	28,4
Kiekvieno mokinio nuolatinę ugdymosi pažangą	16,2	24,6	11,8
Kiekvieno mokinio individualias galimybes atitinkantys akademiniai / mokymosi pasiekimai	24,5	13,2	29,6
Mokinių įgytų bendrųjų ir esminių dalykinių kompetencijų visuma	16,5	13,1	13
Mokinių sportiniai, meniniai, kūrybiniai ir kt. pasiekimai	18,3	23,2	17,2

Kaip minėta, svarbus Geros mokyklos požymis yra ugdymosi rezultatai, kurių vienas iš aspektų – mokinio asmenybės branda. *Mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, veiklos išorinio vertinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo* 2 priede ugdymo rezultatai – mokinio asmenybės branda – konkretizuojama rodikliu „Asmenybės tapsmas“ ir raktiniais žodžiais „savivoka, savivertė; socialumas; gyvenimo planavimas“. Remiantis detaliuoju raktinių žodžių aprašymu anketoje buvo pateikti 14 asmenybės brandos požymių, iš kurių tyrimo dalyviai turėjo pasirinkti penkis jiems svarbiausius požymius ir sužymėti juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus). Požymių rangavimas atskleidė (3.7 lentelė), kad pačiu svarbiausiu mokinio asmenybės brandos požymiu mokytojai įvardino asmenybės unikalumo suvokimą (nurodė 17,6 proc.), o svarbiausiu – mokinio pasitikėjimą savo jėgomis (16,5 proc.). Mokinio pasitikėjimą savo jėgomis tiek mokiniai, tiek ir jų tėvai įvardino kaip patį svarbiausią (atitinkamai 25,3 proc. ir 23,3 proc.) bei svarbiausią (atitinkamai 15,7 proc. ir 19,8 proc.) požymį, t. y. skyrė pirmą ir antrą vietą. Trečioje vietoje pagal svarbą mokytojai (11,2 proc.) asmenybės brandą atspindinčiu požymiu įvardino gebėjimą konstruktyviai spręsti konfliktus / problemas. Mokiniai

⁵ aptariant anketinės apklausos rezultatus čia ir toliau tekste rašant „mokytojai“, mintyse turima mokyklos administracijos atstovai ir mokytojai.

(15 proc.) – gebėjimą valdyti save stresinių situacijų metu, o tėvai (11,6 proc.) – gebėjimą prisiimti atsakomybę. Gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti kaip svarbus asmenybės brandos požymis mokytojų (16,5 proc.) buvo nurodytas ketvirtoje vietoje. Analogišką poziciją mokiniai (14,8 proc.) skyrė gebėjimui konstruktyviai spręsti konfliktus / problemas, o tėvai (12,8 proc.) – gebėjimui valdyti save stresinių situacijų metu. Penktoje vietoje pagal svarbą mokytojai (14,4 proc.) įvardino asmenybės brandą atspindintį požymį – gebėjimą prisiimti atsakomybę. Mokiniai (17,9 proc.) šioje pozicijoje nurodė atsparumą aplinkos neigiamai įtakai. Tėvai penktą vietą pagal svarbą skyrė gebėjimui bendrauti ir bendradarbiauti. Analizuojant mokinio asmenybės brandos požymių svarbos vertinimo tarpusavio koreliaciją, statistiškai reikšmingų ryšių nenustatyta.

3.7 lentelė. Mokinio asmenybės brandos penki svarbiausi požymiai kiekybinio tyrimo dalyvių požiūriu

Svarbiausi asmenybės brandos požymiai	Mokytojų priskirta vieta	7–12 klasių mokinių priskirta vieta	Tėvų / globėjų priskirta vieta (bandomasis tyrimas)
Savo asmenybės unikalumo suvokimas	1	1 / 2	1 / 2
Pasitikėjimas savo jėgomis	2		
Gebėjimas konstruktyviai spręsti problemas / konfliktus	3	4	-
Gebėjimas valdyti save stresinių situacijų metu	-	3	4
Gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti	4	-	5
Gebėjimas prisiimti atsakomybę	5	-	3
Atsparumas aplinkos neigiamai įtakai	-	5	-

Pastaba: 1 – pats svarbiausias, 2 – svarbiausias, 3 – svarbesnis, 4 – svarbus, 5 – mažiau svarbus.

Mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, veiklos išorinio vertinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo 2 priede ugdymo rezultatai konkretizuojami dar vienu rodikliu – „Mokinio pasiekimai ir pažanga“, detalizuojamu raktiniais žodžiais „optimalumas; visybiškumas; pažangos pastovumas; pasiekimų asmeniškumas“. Šių raktinių žodžių detaliojo aprašymo pagrindu anketoje buvo pateikti 5 mokinio pasiekimų ir 5 mokinio pažangos požymiai, kuriuos tyrimo dalyviai turėjo sužymėti pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus). Mokytojai (31,3 proc.) pačiu svarbiausiu požymiu nurodė mokinio amžiaus tarpsnį, individualias galias ir ugdymosi patirtį atitinkančias įgytas kompetencijas (3.8 lentelė). Mokiniams (23,7 proc.) ypač svarbu, kad būtų matomi, pripažįstami ir skatinami individualūs jų pasiekimai ir pastangos, todėl būtent šį požymį jie nurodė pirmoje vietoje kaip patį svarbiausią. Tėvams (28,5 proc.) pats svarbiausias su mokinių pasiekimais susijęs požymis – mokinio įgyta būtinų bendrųjų ir esminių dalykinių kompetencijų visuma. Mokytojai antroje ir trečioje vietoje pagal svarbą (atitinkamai 24,1 proc. ir 25,5 proc.) nurodė mokinio gebėjimą pagrįsti savo nuostatas, sprendimus, pasirinkimus. Šį požymį mokiniai (29,8 proc.) ir tėvai (36 proc.) priskyrė trečiai vietai. Tyrime dalyvavusiems mokiniams (22,1 proc.) ir jų tėvams (34,3 proc.) svarbiausias požymis – įgytų kompetencijų lygis, atitinkantis amžiaus tarpsnį, individualias galias, ugdymosi patirtį. Tai antroje vietoje šių tyrimo dalyvių įvardintas mokinio pasiekimų požymis. Ketvirtoje ir penktoje vietoje pagal svarbą mokytojai (atitinkamai 23,7 proc. ir 43,9 proc.) ir mokiniai (atitinkamai 24,8 proc. ir 25,1 proc.) išskyrė mokinio ypatingus asmeninius mokymosi ir kitų veiklų pasiekimus. Tėvai svarbiu požymiu nurodė ir ketvirtą vietą priskyrė matomus, pripažįstamus, skatinamus, individualius mokinio pasiekimus ir pastangas (29,7 proc.), o penktoje vietoje nurodė mokinio ypatingus asmeninius mokymosi ir kitų veiklų pasiekimus (42,4 proc.). Analizuojant mokytojų pateikiamą mokinio pasiekimų požymių svarbos vertinimą, statistiškai reikšmingi koreliaciniai ryšiai nenustatyti. Mokinių anketinės apklausos rezultatų analizė parodė, kad yra statistiškai reikšmingi ryšiai tarp

požymių „matomi, pripažįstami, skatinami individualūs mokinio pasiekimai ir pastangos“ ir „mokinys turi būtinų bendrųjų ir esminių dalykinių kompetencijų visumą“ ($p = -0,526$, $p < 0,0001$) bei požymių „mokinys turi ypatingų asmeninių mokymosi ir kitų veiklų pasiekimų“ ir „mokinio amžiaus tarpsnį, individualias galias, ugdymosi patirtį atitinkantis įgytų kompetencijų lygis“ ($p = -0,424$, $p < 0,0001$) svarbos vertinimo.

3.8 lentelė. Mokinio pasiekimų požymiai pagal svarbą kiekybinio tyrimo dalyvių požiūriu

Mokinio pasiekimų požymiai	Mokytojų priskirta vieta	7–12 klasių mokinių priskirta vieta	Tėvų / globėjų priskirta vieta (bandomasis tyrimas)
Mokinio amžiaus tarpsnį, individualias galias, ugdymosi patirtį atitinkantis įgytų kompetencijų lygis	1	2	2
Mokinys geba pagrįsti savo nuostatas, sprendimus, pasirinkimus	2 / 3	3	3
Matomi, pripažįstami, skatinami individualūs mokinio pasiekimai ir pastangos	-	1	4
Mokinys turi būtinų bendrųjų ir esminių dalykinių kompetencijų visumą	-	-	1
Mokinys turi ypatingų asmeninių mokymosi ir kitų veiklų pasiekimų	4 / 5	4 / 5	5

Pastaba: 1 – pats svarbiausias, 2 – svarbiausias, 3 – svarbesnis, 4 – svarbus, 5 – mažiau svarbus.

Apibendrinant rezultatus galima teigti, kad pačiu svarbiausiu mokinio pasiekimų požymiu mokytojai laiko mokinio amžiaus tarpsnį, individualias galias, ugdymosi patirtį atitinkančias kompetencijas, mokiniai – matomus, pripažįstamus, skatinamus individualius pasiekimus ir pastangas, o tėvai – mokinio įgytų bendrųjų ir esminių dalykinių kompetencijų visumą.

Analizuojant mokinio pažangos požymių rangavimą pagal svarbą (3.9 lentelė), nustatyta, kad mokinio nuolatinę mokymosi pažangą visuose mokomuosiuose dalykuose pačiu svarbiausiu požymiu laiko 28,8 proc. mokytojų (iš jų 33 proc. mokytojų, kurie nurodė, kad svarbiausias geros mokyklos požymis – mokinio asmenybės ūgtis, $\chi^2 = 19,465$, $p < 0,001$) ir 25 proc. mokinių. Tėvai (31,4 proc.) pirmą vietą skyrė kitam panašiam požymiui – mokiniui prasminga ir augimo džiaugsmą teikianti pažanga. Antroje vietoje pagal svarbą, t. y. svarbiausiu mokinio pažangos požymiu, mokytojai (28,8 proc.) nurodė atpažįstamą, įrodomą, parodomą ir pripažįstamą mokinio daromą pažangą. Mokiniai (24,2 proc.) ir tėvai (26,7 proc.) antrą vietą priskyrė požymiui – individualioms mokinio galioms tinkamas pažangos tempas. Būtent šį požymį mokytojai (25,5 proc.) nurodė trečioje vietoje. Tiek pat mokytojų trečią vietą priskyrė ir kitam požymiui – mokiniui prasminga ir augimo džiaugsmą teikianti pažanga. Šiam požymiui trečią vietą skyrė dažniau tie mokytojai, kurie turi mokytojo ir vyr. mokytojo kvalifikacinę kategoriją (31,9 proc., $\chi^2 = 12,873$, $p < 0,05$), be to tarp minėto požymio ir požymio „mokinio pažanga įgyjant kompetencijas yra nuolatinė visose ugdymo srityse“ svarbos vertinimo nustatyta statistiškai reikšmingas esminis ryšys ($p = -0,439$, $p < 0,0001$). Atpažįstama, įrodoma, parodoma ir pripažįstama mokinio daroma pažanga – požymis, kurį mokiniai (28,8 proc.) priskyrė trečiajai pagal svarbą pozicijai, o tėvai (36 proc.) – trečiai ir ketvirtai. Mokytojų (atitinkamai 23,7 proc. ir 33,5 proc.) ir mokinių (atitinkamai 22,2 proc. ir 33,5 proc.) ketvirtai / penktai vietai priskirtas požymis sutapo – mokymosi planavimas, pagrįstas informacija apie kompetencijų lygį, pasiekimų įrodymais ir dialogu tarp mokinio ir mokytojo. Šiam požymiui tėvai (34,9 proc.) taip pat skyrė penktą vietą. Apibendrinant šiuos rezultatus galima teigti, kad pačiu svarbiausiu mokinio pažangos požymiu mokytojai ir mokiniai nurodo nuolatinę mokinio pažangą

įgyjant kompetencijas visose ugdymo srityse, o tėvai – prasminga ir augimo džiaugsmą teikiančią mokinio pažangą.

3.9 lentelė. Mokinio pažangos požymiai pagal svarbą kiekybinio tyrimo dalyvių požiūriu

Mokinio pažangos požymiai	Mokytojų priskirta vieta	7–12 klasių mokinių priskirta vieta	Tėvų / globėjų priskirta vieta (bandomasis tyrimas)
Mokinio pažanga įgyjant kompetencijas yra nuolatinė visose ugdymo srityse	1	1	-
Mokinio daroma pažanga atpažįstama, įrodoma, parodoma, pripažįstama	2	3	3 / 4
Mokinio pažanga jam atrodo prasminga ir teikia augimo džiaugsmą	3	-	1
Mokinio pažangos tempas yra tinkamas individualioms jo galioms		2	2
Mokinio tolesnio ugdymosi planavimas grindžiamas informacija apie kompetencijų lygį, pasiekimų įrodymais ir dialogu tarp mokinio ir mokytojo	4 / 5	4 / 5	5

Pastaba: 1 – pats svarbiausias, 2 – svarbiausias, 3 – svarbesnis, 4 – svarbus, 5 – mažiau svarbus.

Mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, veiklos išorinio vertinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo 2 priede nurodyta, kad ugdymo rezultatus konkretizuoja rodiklis „Mokyklos pasiekimai ir pažanga“, kurį detalizuoja raktiniai žodžiai „rezultatyvumas; stebėsenos sistemingumas; pasiekimų ir pažangos pagrįstumas; atskaitomybė“. Remiantis šių raktinių žodžių detaliu apyrašymu anketoje buvo pateikti 5 mokyklos pasiekimų ir 5 mokyklos pažangos požymiai, kuriuos tyrimo dalyviai turėjo sužymėti pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus). Analizuojant mokyklos pasiekimų požymių rangavimą pagal svarbą (3.10 lentelė), nustatyta, kad pačiu svarbiausiu požymiu 42,8 proc. mokytojų (dažniau tie mokytojai, kurie pačiu svarbiausiu geros mokyklos požymiu nurodė mokinio asmenybės ūgtį – 55,1 proc., $\chi^2 = 10,661$, $p < 0,05$), 28 proc. mokinių ir 35,5 proc. tėvų nurodė mokinių galias atitinkančius ugdymosi pasiekimus (šių požymių tėvai nurodė ir antroje vietoje).

3. 10 lentelė. Mokyklos pasiekimų požymiai pagal svarbą kiekybinio tyrimo dalyvių požiūriu

Mokyklos pasiekimų požymiai	Mokytojų priskirta vieta	7–12 klasių mokinių priskirta vieta	Tėvų / globėjų priskirta vieta (bandomasis tyrimas)
Mokinių ugdymosi pasiekimai atitinka jų galias	1	1	1 / 2
Mokinių ugdymosi pasiekimai atitinka Bendrosiose ugdymo programose keliamus tikslus	2	2	-
Mokykla turi ypatingų, originalių (savitų) ugdymo pasiekimų	5	3	3
Mokiniai ir jų tėvai / globėjai patenkinti mokyklos indėliu ugdant (tikslais, ugdymo būdais, rezultatais)	4	4	4
Mokinių ir mokyklos pasiekimų vertinimo rezultatais remiamasi informuojant tėvus ir visuomenę apie ugdymo(si) rezultatus ir kokybę	3	5	5

Pastaba: 1 – pats svarbiausias, 2 – svarbiausias, 3 – svarbesnis, 4 – svarbus, 5 – mažiau svarbus.

Antra vieta pagal svarbą mokytojų (33,5 proc.) ir mokinių (22,4 proc.) buvo priskirta mokinių ugdymosi pasiekimams, atitinkantiems Bendrosiose ugdymo programose keliamus tikslus. Trečią vietą pagal svarbą mokiniai (25,3 proc.) ir tėvai (34,9 proc.) sutartinai priskyrė požymiui – ypatingi, originalūs mokinių ugdymo pasiekimai, o mokytojai (24,8 proc.) – požymiui, kuriame pažymima, kad informuojant tėvus apie ugdymosi rezultatus ir kokybę remiamasi mokinių ir mokyklos pasiekimų vertinimo rezultatais. Dar vieną poįymį – mokiniai ir jų tėvai yra patenkinti mokyklos indėliu ugdant mokinius – įvardino kaip svarbų ir priskyrė jam ketvirtą vietą 41,4 proc. mokytojų (dažniau tie mokytojai, kurie pačiu svarbiausiu geros mokyklos požymiu nurodė mokinio asmenybės ūgtį – 57,7 proc., $\chi^2 = 25,407$, $p < 0,0001$), 26,2 proc. mokinių ir 29,1 proc. tėvų. Penktoje vietoje įvardinti požymiai: ypatingi, originalūs mokinių ugdymo pasiekimai (41,4 proc. mokytojų) ir pasiekimų vertinimo rezultatais remiamasi informuojant tėvus apie ugdymosi rezultatus ir kokybę (34 proc. mokinių ir 35,5 proc. tėvų). Analizuojant tiek mokytojų, tiek mokinių tyrimo rezultatus, statistiškai reikšminga koreliacija tarp mokyklos pasiekimų požymių svarbos vertinimo nenustatyta. Apibendrinant teigtina, kad mokinių galias atitinkantys ugdymosi pasiekimai yra pats svarbiausias mokyklos pasiekimų požymis mokytojams, mokiniams ir jų tėvams.

Mokyklos pažangos požymių rangavimas (3.11 lentelė) parodė, kad 40,6 proc. mokytojų, 24,6 proc. mokinių ir 34,3 proc., tėvų pačiu svarbiausiu požymiu įvardina mokinių, klasių pasiekimų kaitą, sistemingai apmąstomą mokykloje.

3.11 lentelė. Mokyklos pažangos požymiai pagal svarbą kiekybinio tyrimo dalyvių požiūriu

Mokyklos pažangos požymiai	Mokytojų priskirta vieta	7–12 klasių mokinių priskirta vieta	Tėvų / globėjų priskirta vieta (bandomasis tyrimas)
Mokykloje sistemingai apmąstoma mokinių, klasių pasiekimų kaita	1	1	1
Kiekvieno mokinio išgalių gilesniam pažinimui, ugdymo(si) proceso bei daromos pažangos stebėjimui ir įvertinimui, mokinio mokymosi sunkumų diagnozavimui mokytojai taiko įvairias vertinimo strategijas ir būdus	2	2	2
Nustatant prioritetinius ugdymo(si) kokybės gerinimo mokykloje uždavinius, kuriant ir koreguojant mokyklos ugdymo turinį, pasirenkant mokymo(si) priemones ir metodus, planuojant mokytojų mokymąsi remiamasi vertinimo informacija ir tyrimų duomenimis	3	4	4
Vertinamas kiekvieno mokytojo darbo poveikis ir mokyklos indėlis į mokinių pažangą	4	3	3
Mokykla atsakingai ir tikslingai teikia duomenis apie mokinių ir mokyklos pasiekimus įvairioms interesų grupėms	5	5	5

Pastaba: 1 – pats svarbiausias, 2 – svarbiausias, 3 – svarbesnis, 4 – svarbus, 5 – mažiau svarbus.

Antroje vietoje pagal svarbą sutartinai nurodytas požymis – kiekvieno mokinio pažinimui, ugdymo(si) proceso bei daromos pažangos stebėjimui ir įvertinimui, mokinio mokymosi sunkumų diagnozavimui mokytojai taiko įvairias vertinimo strategijas ir būdus. Tai įvardino 38,1 proc. mokytojų (dažniau tie mokytojai, kurie pačiu svarbiausiu geros mokyklos požymiu nurodė mokinio asmenybės ūgtį – 59 proc., $\chi^2 = 21,762$, $p < 0,0001$), 25,9 proc. mokinių ir 26,7 proc. tėvų). 21,6 proc. mokytojų trečią vietą priskyrė požymiui, nusakančiam, kad mokinių pasiekimų vertinimo informacija remiamasi nustatant prioritetinius ugdymo(si) kokybės gerinimo mokykloje uždavinius, kuriant ir koreguojant mokyklos ugdymo turinį, pasirenkant mokymo(si) priemones ir metodus,

planuojant mokytojų mokymąsi. Būtent šį požymį 21,2 proc. mokinių ir 25,6 proc. tėvų nurodė ketvirtoje vietoje. Trečioje vietoje pagal svarbą 23 proc. mokinių ir 27,9 proc. tėvų pažymėjo požymį – kiekvieno mokytojo darbo poveikis ir mokyklos indėlis į mokinių pažangą yra vertinamas. Jam 38,5 proc. mokytojų skyrė ketvirtą vietą. Penktoje vietoje sutartinai įvardintas požymis – mokykla atsakingai ir tikslingai teikia duomenis apie mokinių ir mokyklos pasiekimus įvairioms interesų grupėms. Tai nurodė 60,8 proc. mokytojų (dažniau tie mokytojai, kurie pačiu svarbiausiu geros mokyklos požymiu nurodė mokinio asmenybės ūgtį – 75,6 proc., $\chi^2 = 17,493$, $p < 0,01$), 34,4 proc. mokinių ir 50,6 proc. tėvų. Mokytojų ir mokinių anketinės apklausos rezultatų koreliacinė analizė atskleidė, kad nėra statistiškai reikšmingų ryšių tarp mokyklos pažangos požymių svarbos vertinimo.

Kokia mokyklos administracijos ir mokytojų patirtis nustatant mokyklos pažangą, kokia mokyklos patirtis skelbiant ir panaudojant informaciją apie pažangą, aprašoma 9 priede.

Kiekybinio tyrimo duomenimis, beveik po ketvirtadalį visų respondentų (mokinių, mokytojų, tėvų) nurodė, kad mokyklos pažangą labiausiai atspindi kiekvieno mokinio asmenybės branda; beveik po ketvirtadalį mokytojų ir tėvų – kiekvieno mokinio individualias galias atitinkantys akademiniai pasiekimai; beveik ketvirtadalis mokinių – nuolatinė ugdymosi pažanga ir sportiniai, meniniai, kūrybiniai ir kt. pasiekimai.

Patys svarbiausi mokinio asmenybės brandos požymiai, respondentų nuomone, yra mokinio savo asmenybės unikalumo suvokimas, pasitikėjimas savo jėgomis, gebėjimas konstruktyviai spręsti problemas / konfliktus, gebėjimas valdyti save stresinių situacijų metu, gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti, gebėjimas prisiimti atsakomybę ir atsparumas aplinkos neigiamai įtakai.

Pats svarbiausias mokinio pasiekimų požymis trečdalis mokytojų nuomone yra mokinio amžiaus tarpsnį, individualias galias, ugdymosi patirtį atitinkančios kompetencijos, beveik ketvirtadalio mokinių nuomone – matomi, pripažįstami, skatinami individualūs pasiekimai ir pastangos, beveik ketvirtadalio tėvų nuomone – mokinio įgytų bendrųjų ir esminių dalykinių kompetencijų visuma. Pats svarbiausias mokinio pažangos požymis beveik ketvirtadalio mokytojų ir ketvirtadalio mokinių nuomone yra nuolatinė mokinio pažanga įgyjant kompetencijas visose ugdymo srityse, o trečdalis tėvų nuomone – prasminga ir augimo džiaugsmą mokiniui teikianti pažanga.

Dviejų penktadalių mokytojų, beveik ketvirtadalio mokinių ir trečdalis tėvų nuomone pats svarbiausias mokyklos pasiekimų požymis yra mokinių galias atitinkantys ugdymosi pasiekimai. Pačiu svarbiausiu mokyklos pažangos požymiu du penktadaliai mokytojų, ketvirtadalis mokinių ir trečdalis tėvų įvardino mokykloje sistemingai apmąstomą mokinių, klasių pasiekimų kaitą.

4. MOKYKLOS PAŽANGOS SAMPRATOS TURININIS ESKIZAS

Ekspertams buvo pateikti trys klausimai:

1. Kaip Jūs suprantate mokyklos pažangą?
2. Kas kiek laiko reiktų teikti Vertinimo ataskaitą?
3. Kokia turėtų būti ataskaitos apimtis?

Paskutiniai du klausimai yra techninio pobūdžio ir buvo pateikti NMVA prašymu patikslinti, nes tiek kiekybinio, tiek kokybinio tyrimo metu buvo įvairių nuomonių. Šie klausimai nebus skirstomi nei į kategorijas, nei į subkategorijas, o bus pateikiamos atskiros nuomonės.

Pirmu klausimu galima išskirti dvi kategorijas:

1. Stipri koreliacija su *Geros mokyklos koncepcijoje* (2015) pateikta samprata;
2. Adekvati *Geros mokyklos koncepcijoje* (2015) pateiktai sampratai.

Pirmos kategorijos išskirtos trys subkategorijos: 1.1. Mokyklos pažanga orientuota į procesą ir rezultatą; 1.2. Mokyklos pažanga daugiau orientuota į procesą; 1.3. Mokyklos pažanga daugiau orientuota į rezultatą. Jos toliau bus pateikiami charakteringi atsakymai arba specifinės mintys.

1.1. *Mokyklos pažanga orientuota į procesą ir rezultatą.* 1 ekspertas teigė: Kalbant apie mokyklos pažangą, pirmiausia galvoju apie mokyklos misiją, kuri yra apibrėžta Geros mokyklos koncepcijoje, ir misijos elementai yra dveji: procesiniai dalykai, susiję su mokinių mokymosi ir jų patirtimi, ir rezultato dalykai. Kas labai gerai, mano galva, tai, kad procesas, tai yra, rezultatas suprantamas kaip trijų sandų dalykas. Tai yra mokinio pažanga, mokinio asmeninė ūgtis, augimas kaip asmenybės, ir rezultatas, tai yra, akademinis pasiekimas pagal nustatytas programas, pagal jo gebėjimus. Labai svarbus elementas, kalbant apie mokinio pažangą, yra, pagal jam įmanomas galimybes pasiekti rezultatus, jam įmanomas galimybes. Tai galima būtų galvoti, jog mokyklos pažanga, tai lyg ir būtų tai, ką mokiniai patiria ir ko pasiekia iš tų trijų sandų mokykloje per tam tikrą laikotarpį geriau negu buvo prieš tai. Na tarkim, mokslo metai ar kitoks periodas, bet mokykla skaičiuoja savo periodiškumą mokslo metais, tai tikriausiai tai yra logiškiausias prisirišimas prie periodo. Trečiojo nuomone, pažanga sietina ne tik su procesu, bet ir su mokyklos rodikliais: Visi prieš tai kalbėję kalba apie pažangą ir judėjimą į priekį. Tačiau, mano akimis, kaip ir mokinys, kaip ir mokykla kartais pasiekia tam tikrą ribą, kai pasiekia daug ir ta pažanga yra padaryta didelė. Tai mokyklos pažanga turėtų būti ne tik tas progresas ir judėjimas į priekį, bet ir tų rodiklių, tos geros emocinės erdvės, emocinio klimato ir tų pasiekimų gerų, tiek žiūrint tuos PUPA ir VBE išlaikymą. Tai ne tik turi būti progresas, bet kartu turi būti ir tų gerų rodiklių išlaikymas. Nes kartais, sakau, yra pasiekiamas tokia riba, kai jau tobulėt yra gana sunku ir tas tobulėjimas nėra taip ryškiai matomas. Aštuntasis ekspertas irgi akcentavo procesą ir rezultatą: Tai yra ratas, kuriuo ir keliauja mokykla. Tai, siekia pažangos. Galų gale, tai turi būti įsivertinimas, refleksija. Aha, o ką mes matom? Kas tiko, kas netiko? Gal sukam tą ciklą tolyn ir atrinkę kažkokius tuos reikšmingesnius faktorius, jau juos rutuliojam, plėtojam?

Po patikslinamojo klausimo „Kokia reikšmė tam procese būtų pokyčio?“ atsakė: Gali vesti, parodyti ir neigiama kryptim keliaujama, ir teigiama. Bet aš manau, kad kiekvienas pokytis oponuoja norą, na, paanalizuoti, pamatyti ir pasiimti tai, kas man yra naudinga ir ką aš galiu plėtoti toliau ir gal kažką atmesti, kas nepasiteisino.

1.2. *Mokyklos pažanga daugiau orientuota į procesą.* Antro eksperto nuomone, matymas yra toks, kad turėtų gebėti įsivertinti, ir va tas augimas, bendruomenės susitarimas, susitarimo laikymasis, visapusiškas koreliatiškumas, aš taip dabar jo bendradarbiavimas, gal tie pasiekimai yra svarbūs, bet man atrodo, yra svarbiau fizinė aplinka, emocinė aplinka ir jeigu ji jau yra ne visai negera, tai tos, sakykim, pažangos nelabai aš matyčiau, nes jeigu čia galima susitarti, galima judėti į priekį, nu, mažais žingsneliais, mažais etapais, susitarti dėl kažko, nu tai aš matyčiau pažangą, nu, sakykim, patyčios – panaikinam, nu tam tikru pasiekimų – panaikinam. Tai tas visas susitarimas ir judėjimas į priekį, aš laikyčiau, mokyklos pažanga ir Susitarimų laikymasis ir judėjimas pagal susitarimą tarp mokyklos bendruomenės.

1.3. *Mokyklos pažanga daugiau orientuota į rezultatą.* Ketvirtasis ekspertas akcentavo: Man tai pirmas, vienintelis žodis, kai pamačiau klausimą „kaip suprantat mokyklos pažangą?“ tai pirmas žodis, kuris atėjo į galvą, tai buvo pokytis. Tai irgi labai sutinku su tuo, nes mūsų kontekstas, mūsų gimnazijos kontekstas, tai yra mums taip pat yra labai svarbu, tai ką mes pasiekiam, išlaikyti. Dabar, jeigu truputėlį plačiau apie tą pokytį, kaip aš galvoju, pokytis gali būti neigiamas, ir atgal žingsnis gali būti, galvočiau, pažanga, tai pokytis, teigiamas pokytis. Ir dar kitaip jeigu pasakius, manau, tai susiplanavus tam tikrus strateginius tikslus, sėkmingas jų įgyvendinimas. Tai, manyčiau, tai yra, pažanga. Penktojo eksperto nuomone mokyklos pažanga taipogi daugiau sietina su jos rezultatu: Aš irgi mokyklos pažangą visų pirma siečiau su mokyklos pokyčiu. Ir mokyklos pažangą laikyčiau prasminga mokyklos veiklos patobulinimą. Mokyklos veikla – įvairi. Ir tas patobulinimas

gali būti įvairiose srityse. Gali būti patobulintas ugdymas pamokoje, neformaliojo švietimo veiklos, mokytojų bendradarbiavimas, fizinė aplinka. O prasmingas patobulinimas bus tada, kai visa tai bus skirta, numatyta, siekiama, kad visa tai atsilieps mokinių gerai savijautai, geram, sėkmingesniai mokymuisi, na, ir jų pasiekimams. Žodžiu, mokyklos pažangą aš laikyčiau tokia, vat prasmingą jos veiklos patobulinimą. Šeštasis ekspertas dar konkrečiau režiūmavo rezultato reikšmingumą: Mokyklos pažanga – tai mokyklos veiklos rezultatyvumas, grindžiamas mokyklos bendruomenės susitarimo iškeltų tikslų ir jų sėkmingo įgyvendinimo santykiu. Septintasis ekspertas irgi kalbėjo ir apie rezultatą, ir apie procesą, tačiau akcentas visgi buvo rezultatas: Yra pokytis, bet pokytis dviejų taškų: tarp pradinės situacijos ir kažkokio taško, kada norime įsivertinti, kada mes tiesiog vienokia, kitokia išraiška. Aišku, tai yra labai svarbūs dalykai, tai kiekybiniai ir kokybiniai dalykai ir Bet čia labai irgi svarbu visgi tas kontekstas ir susitarimas, jeigu strateginiame mokyklos plane visgi yra, ko mes siekiame, tai ir yra bendruomenės susitarimas, kas mūsų siejami (tyrėjo pastaba: turi būti „siejami“) dalykai, ta kryptim einant, ir priklausomai nuo mokyklos konteksto. Tai visgi, irgi pasižiūrėjimas, kaip mums sekas siekti. Taip pat šis ekspertas nurodė, kad procese pokyčiai taip pat gali vykti. Jus truputį sunkiau pamatuoti, bet iš tikrųjų, jeigu, jeigu yra pažanga, tai procese vykstantys pokyčiai ir gali duoti geresnį rezultatą, ko tikimės. Nes jeigu mes negaunam geresnio rezultato ir nėra pažangos, tada mums sunku pasakyti, kad procese viskas gerai.

Apibendrinant atsakymus į pirmąjį klausimą apie bendrojo ugdymo mokyklos pažangos sampratą, galima teigti, kad iš esmės visi ekspertai bendrojo ugdymo mokyklos pažangos supratime įžvelgia ir rezultatą, ir procesą, tik skirtingai juos akcentuoja – vieni daugiau pabrėžia vieną ar kitą. Dera pažymėti, kad ne visada sutampa jų mokyklos pažangos samprata su Geros mokyklos koncepcija (nėra arba nepakankamai akcentuojami ugdymo rezultatai, kurie apibrėžiami trimis sandais: mokinio branda, pasiekimai ir pažanga). Pasigendama proceso ir pokyčių sinergijos akcento. Taip pat ekspertų atkreiptas dėmesys į mokyklos kontekstualumo aspektą – kiekviena mokykla yra savita, tad ir jos veiklos kontekstas yra unikalus bei tikslų formulavimas, jų siekis yra savitas. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys į proceso ir jo pokyčio vertinimą ir įvertinimą, kuris sietinas su tam tikrais kriterijais ir/ar rodikliais. Bendrojo ugdymo mokyklos pažanga taip pat siejama su mokyklos strategija ir/ar tikslais, jų siekiu. Šiuo atveju mokyklos judėjimo trajektorijos vertinime didelį svorį įgyja tiek kiekybiniai, tiek kokybiniai rodikliai.

Antras ir trečias klausimas yra techniniai. Iš atsakymų aiškėja, kad ataskaitos apimtis turėtų būti 25–30 puslapiai, trumpaštis ne daugiau 5 puslapių. Ekspertų manymu, 5 puslapiai yra optimali apimtis, kurią galėtų skaityti visi bendruomenės nariai, o visą ataskaitą, jų nuomone, skaitytų mokyklos administracija. Dėl mokyklos pažangos įsivertinimo laikotarpio ekspertų nuomonės žymiai neišsiskyrė: buvo akcentuojamas tam tikras mokyklos periodiškumo nustatymas, iš esmės siūloma vieneri metai (sieta su mokslo metais ir mokyklos veiklos pasimatavimu (vertinimu?), pasiekimų išryškinimu, tobulintinų vietų ir jų tobulinimo numatymu).

Ekspertai manė, kad išorinis vertinimas yra daugiau apimantis. Jis turėtų būti vykdomas rečiau, nes šio vertinimo metu stebimi tam tikri esminiai pokyčiai. Ir mokyklai turėtų būti, reikalui esant, teikiama pagalba, rengiamos rekomendacijos. Tai buvo siejama su strateginiu planavimu ir direktoriaus darbo kadencija. Strateginis planavimas numatomas ganėtinai įvairiam periodui – planuojama trejiems, penkeriems ir net septyneriems metams. Vieningos nuomonės nebuvo. Pasiūlymui išorinį vertinimą sieti su direktoriaus darbo kadencija taip pat nesulaukė ekspertų konsensuso.

Kokybinio tyrimo (ekspertu interviu) išvados

- Vienos mokyklos pažangos sampratos ekspertai nepateikė – vieni daugiau akcentuoja mokyklos veiklos rezultatą, kiti – procesą, kiti nurodo abu sandus. Tačiau jų minimas

rezultatas arba menkai koreliuoja, arba nekoreliuoja su *Geros mokyklos koncepcijoje* nurodytais trimis sąveikaujančiais sandais: mokinio branda, pažanga, akademiniiais pasiekimais. Ir tai suprantama, nes dažnai mokyklos rezultatai akcentuojami pagal Valstybinių brandos egzaminų, tarptautinių ir nacionalinių testų rezultatus.

- Mokyklos vertinimo ir įsivertinimo ataskaitų apimtis 25–30 psl., trumpoji ataskaita – 5 psl. Buvo diskutuojama dėl ataskaitų pateikimo periodiškumo (treji, penkeri ir net septyneri metai). Tai buvo siūloma sieti su strateginiu planavimo periodu, direktoriaus darbo kadencija. Ši pozicija reikalauja nacionalinio susitarimo, tačiau, išgilinus į ekspertų argumentus, aiškėja, kad optimalu sieti su direktoriaus darbo kadencija, t. y. penkeriais metais.
- Atskleista, kad nėra vieningos geros mokyklos sampratos, epizodinis ryšys tarp geros mokyklos pažangos rezultatų ir geros mokyklos koncepcijos.

BENDRINANČIOS IŠVADOS

- Kokybinio tyrimo duomenimis mokyklų administracijos, mokytojų, mokinių ir jų tėvų nuomone, geros mokyklos samprata atliepia beveik visus *Geros mokyklos koncepcijoje* (2015) įvardintus esminius požymius. Tačiau mokytojai, mokiniai ir jų tėvai geros mokyklos nesieja su vienu jos požymių – vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises, pareigas įgyvendinanti institucija; šiam požymiui ypatingos svarbos neteikė ir kiekybinio tyrimo dalyviai. Kiekybiniu tyrimu atskleista, kad kiekvieno mokinio asmenybės ūgtį beveik ketvirtadalis mokytojų ir šeštadalis mokinių nurodė kaip geros mokyklos patį svarbiausią, o šeštadalis tėvų – kaip svarbų požymį; saviraiškų mokinių dalyvavimą mokykloje – beveik šeštadalis mokinių ir penktadalis tėvų apibūdino kaip svarbiausią, o penktadalis mokytojų – kaip svarbesnį geros mokyklos požymį; dialogišką ir tyrinėjantį mokinių ugdymąsi prie geros mokyklos požymių priskyrė penktadalis tyrime dalyvavusių mokinių.
- Tyrime dalyvavusių mokyklų bendruomenės neturi aiškos ir vieningos nuomonės dėl mokyklos pažangos sampratos: vieni daugiau akcentuoja procesą, kiti siekiamą rezultatą, kiti ir procesą, ir rezultatą. Ir nors pažymimi esminiai Geros mokyklos bruožai ir kai kurie informantai (ekspertai) akcentuoja Geros mokyklos ugdymo rezultatą (mokinio asmenybinę brandą, pasiekimus, pažangą), tačiau tai nepakankamai tamptai siejama su mokyklos pažanga. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad nei ekspertai, nei informantai neakcentavo NMVA parengtos metodikos. Tai leidžia daryti prielaidą, kad mokyklos pažangos samprata dar turi būti diskutuotina *Geros mokyklos koncepcijos* (2015) turininiame lauke.
- Kokybinio tyrimu atskleista, kad mokyklų bendruomenės atstovai mokyklos pažangą sieja su mokinio pažanga, mokinio pasiekimais ir asmenybės branda. Tai atliepia ir kiekybinio tyrimo rezultatai: beveik po ketvirtadalį visų tyrimo dalyvių (mokinių, mokytojų, tėvų) mokyklos pažangą labiausiai sieja su kiekvieno mokinio asmenybės branda; beveik tiek pat mokytojų ir tėvų – su kiekvieno mokinio individualias galias atitinkančiais akademiniiais pasiekimais; beveik tiek pat mokinių – su nuolatine ugdymosi pažanga ir sportiniais, meniniais, kūrybiniais ir kt. pasiekimais.
- Mokyklų administracijos, mokytojų, tėvų nuomone (kokybinio ir kiekybinio tyrimų duomenimis) mokyklos pažangos ypač svarbus požymis – kokybiškas ugdymo(si) procesas, kuris yra personalizuotas, įtraukusis, visuminis, sudominantis ir paremiantis mokinių mokymą(si). Mokyklos pažangos požymių ir pavyzdžių, siejamų su kitais mokyklos aspektais, sugrupavimas atskleidžia bendrą mokytojų ir mokyklų administracijos atstovų požiūrį: mokinio pažanga kaip mokyklos pažanga, kiekvieno vaiko pastebėjimas, besimokanti, bendradarbiaujanti bendruomenė.
- Ne visos mokyklos, teikdamos mokyklos pažangą, atpažįsta ją kaip mokyklos veiklos tobulinimo priemonę. Mokyklos, teikiančios pažangos ataskaitą, pasigenda individualizuoto argumentuoto grįžtamojo ryšio. Nors yra parengta metodinė medžiaga, tačiau mokyklų atstovai nurodo, kad to nepakanka, jiems trūksta konkrečios ir išsamios nuasmenintų mokyklų pavyzdžių analizės ir individualaus grįžtamojo ryšio.
- Vienos mokyklos pažangos sampratos nėra – vieni daugiau akcentuoja mokyklos veiklos rezultatą, kiti – procesą, kiti nurodo abu sandus. Tačiau jų minimas rezultatas arba menkai koreliuoja, arba nekoreliuoja su *Geros mokyklos koncepcijoje* nurodytais trimis sąveikaujančiais sandais: mokinio branda, pažanga, akademiniiais pasiekimais. Ir tai suprantama, nes dažnai mokyklos rezultatai akcentuojami pagal Valstybinių brandos egzaminų, tarptautinių ir nacionalinių pasiekimų testų rezultatus.

REKOMENDACIJOS

Nacionalinei mokyklų vertinimo agentūrai:

- Organizuoti konsultaciją-diskusiją mokyklų bendruomenėms arba rekomenduoti mokyklų administracijos atstovams organizuoti mokyklose diskusijas apie Geros mokyklos bruožą „Vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises, pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas“ raišką mokykloje⁶.
- Apsvarstyti galimybę peržiūrėti mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rodiklius ir jais remiantis, identifikuoti mokyklos pažangą. Nei viena respondentų grupė nesiorientavo į visus *Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodikoje* nurodytus rodiklius, o ekspertai nevise siejo mokyklos pažangą su *Geros mokyklos koncepcijoje* nurodytais ugdymo rezultatais. Todėl darytina prielaida, kad mokyklos pažangos samprata *Geros mokyklos koncepcijos* kontekstiniame lauke nėra gyvybinga ir tik pildomi nurodyti minėtoje metodikoje rodikliai. Aiškiau išskirti, kokie požymiai svarbiausi, atskleidžiant mokyklos pažangą, arba prieiti prie vieningo mokyklų bendruomenių sprendimo. Net mokyklų administracijos atstovams yra poreikis išsiaiškinti, kas parodo mokyklos pažangą. Turint omenyje, kad mokyklos yra savitos, galima nurodyti kelis pastovius (konstanta) rodiklius, o kitus mokyklos turėtų suformuluoti pačios ir juos pagrįsti (variatyvinė dalis). Taip galima būtų priartėti prie konkrečios mokyklos pažangos siekio ir atliepti *Geros mokyklos koncepcijoje* nurodytą imperatyvą, kad mokyklos veikla turi būti grindžiama bendruomenės susitarimais.
- Daugiausia dėmesio skirti asmenybės brandos ir mokyklos bendruomenės narių savijautos rodiklių išplėtojimui, nes mokyklos pažangą, remiantis interviu visų tikslinių grupių nuomone, labiausiai atspindėtų šie minėti požymiai. Ugdymo(si) kokybės požymis taip pat gali būti svarstytinas kaip esminis – jį paminėjo mokytojai, tėvai ir mokiniai.
- Parengti mokykloms rekomendacijas ar organizuoti mokymus kaip „minkštuosius“ duomenis gauti ir panaudoti mokyklos pažangos ataskaitoje, nes kartais dėl to mokyklos renkasi rodyti tik statistinius duomenis, testų, egzaminų rezultatų vidurkius. Rekomendacijose mokykloms turėtų būti tikslinama, kiek detalai reikia pateikti įrodymus apie mokyklos pažangą, nes mokyklų administracijos atstovai pažymėjo, kad lengviausia remtis statistiniais duomenimis, procentais, siejamais su akademiniiais pasiekimais, o kita yra svarbu, bet mokykloms nepakankamai aišku, kaip pateikti įrodymus ar kaip pamatuoti.
- Parengti mokykloms siūlymus dėl mokyklos veiklos įsivertinimo rodiklių pritaikymo mokyklos kontekstui. Šie siūlymai neturėtų būti instrukcinio ar reglamentuojančio pobūdžio – veikiau tai būtų veiklos linkmės, patarimai, nes ir *Geros mokyklos koncepcija* yra suprantama kaip žemėlapis, akinantis siekti mokyklos pažangos.
- Teikti mokykloms aiškesnį grįžtamąjį ryšį apie jų pažangos ataskaitas ir skirti dėmesį dar aiškesniam viešinimui, kodėl šias pažangos ataskaitas reikia skelbti, susitarti dėl jų viešinimo mokyklos ir savivaldybės tinklalapiuose formato ir turinio. Interpretuojant mokyklos pažangos duomenis, atsižvelgti į kiekvienos mokyklos ypatumus. Siekti, kad NMVA interpretuotus pastebėjimus gautų kiekviena mokykla, pateikusi mokyklos pažangos ataskaitą. Rekomenduojama grįžtamąjį ryšį teikti atkreipiant dėmesį į mokyklos pažangos ataskaitoje pateiktą akcentų adekvatumą mokyklos veiklos kontekste.

⁶ Vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises, pareigas įgyvendinanti institucija. Tik mokyklų administracija, kalbėdama apie gerą mokyklą, paminėjo šį svarbų aspektą. Nei vienas mokytojas, tėvas, mokinys to neminėjo kalbėdamas apie gerą mokyklą.

- Kurti ir skatinti veiksmingus mokyklų bendradarbiavimo tinklus. Siekiant jų veiklos efektyvumo, kartu su mokyklomis (jų atstovais) sumodeliuoti šiuos tinklus – jie gali būti pagal paskirtį, teritoriniu principu ir pan. Tinklų pagalba galima būtų mokytis ir tiriamosios veiklos, refleksijos, strateginio mokyklos veiklos projektavimo, atskirų veiklų modeliavimo.
- Sistemingai rengti įvairius aktualia tematika mokymus mokykloms, nes juos ypač palankiai vertina mokyklos bendruomenė. Šiuos mokymus galima papildyti diskusijomis, forumais, pasitarimais ir kitais renginiais, tuo tikslu galima sukurti ir socialiniuose tinkluose diskusines ar kitais pavadinimais grupes. Šias grupes galima panaudoti ne tik diskusijoms, bet ir operatyviai konsultacijai.
- Surinkti grįžtamąją informaciją iš mokyklų apie IQES platformos klausimynų tobulinimo poreikį ir gaires, nes naudojami NMVA klausimynai mokykloms nėra labai patogūs ir pakankamai pritaikyti kiekvienai tikslinei grupei.
- Apsvarstyti galimybę teikti konsultacijas internetu (*on-line*) dėl mokyklos veiklos įsivertinimo. Įsteigti mokykloms konsultacinę „on-line“ paslaugą, kad galėtų konsultuotis įvairiais mokyklų veiklos vertinimo ir įsivertinimo klausimais. Tuo tikslu galima skelbti ne tik operatyvias, bet ir temines konsultacijas.

Švietimą koordinuojančioms įstaigoms:

- Apsvarstyti galimybę dėl visų švietimo (ugdymo) institucijų pažangos skelbimo. Tuo tikslu skirti ypatingą dėmesį ir priemones švietimo (ugdymo) institucijų nerimui mažinti dėl baiminimosi duomenis panaudoti prieš jas, įgyvendinant mokyklų tinklo optimizavimą, vadovų kadencijų rotaciją ir pan.).
- Tobulinti komunikavimo su mokyklomis praktiką. Parengti paramos mokykloms sistemą – mokyklos pažangai įtakos turi daugelis veiksnių: Bendrojo ugdymo planas, Bendrojo ugdymo programos, Valstybinių brandos egzaminų užduotys, testų kokybė, mokytojų etatinio darbo užmokesčio sistemos įgyvendinimas, profesinio mokytojų augimo galimybės, biurokratizavimas ir kita, todėl reikia peržiūrėti įvairius reglamentus, atsisakyti perteklinės informacijos ir neesminių nurodymų mokykloms, vadovams, mokytojams. Sukurti ne kontrolės, o paramos sistemą, padedančią mokykloms, jų vadovams, mokytojams ir kitiems specialistams – visai mokyklos bendruomenei – siekti pažangos.
- Keisti nacionaliniu lygmeniu švietimo administravimo modelį iš kontroliavimu paremtos paramos, į mokyklos bendruomenės atsakomybę grįstą modelį ir tam parengti strategiją. Rekomenduojama Ugdymo plėtotės centrui, savivaldybių švietimo skyriams, savivaldybių švietimo centrams, atsakingiems už mokytojų profesinį augimą, skirti daugiau dėmesio mokytojų kompetencijų tobulinimui apie mokinių mokymąsi paremiantį ugdymą.

Bendrojo ugdymo mokykloms:

- Išnagrinėti savo mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo ataskaitą, ją reflektuoti ir argumentuotai atrinkti mokyklos pažangos įsivertinimui reikalingą esminę informaciją. Išanalizuoti atrinktą informaciją ir, įvertinus mokyklos savitumą, suformuluoti esminius mokyklos pažangą rodančius rodiklius, juos paaiškinti. Tada išgryninti pastovius rodiklius, kurie nepriklausomai nuo mokyklos kintamųjų, rodo pažangą, ir kintamus rodiklius. Šiuos rodiklius apsvarstyti mokyklos bendruomenėje ir/ar mokyklos taryboje ir pateikti NMVA.
- Įsivertinti, ar mokyklos bendruomenė pakankamai reflektuoja, ir sudaryti palankias sąlygas mokykloje atvirai bendruomenės, ypač mokytojų diskusijai. Reflektuojanti bendruomenė yra svarbi kuriant gerą mokyklą, taip pat tai ir besimokančios organizacijos bruožas – *mąstymo*

modeliai, leidžiantys nustatyti, kaip organizacijos darbuotojai supranta ir reflektuoja savo veikimo aplinką ir veiksmus, kurių jie imasi (Senge, 1990).

- Įtraukti tėvus į mokyklos veiklos planavimą, jos rezultatų siekimą ir į(si)vertinimą, akcentuojant Geros mokyklos supratimą. Tyrimai rodo, kad daugiausia tėvai gerą mokyklą sieja su vaiko noru eiti į mokyklą, tačiau patys nelinkę prisiimti atsakomybės, o ją perkelia mokyklos mokytojams, administracijai.
- Rekomenduojama mokyklų administracijai tėvus labiau integruoti į mokyklos bendras veiklas, ypač tėvų ir mokytojų konkrečią bendrą veiklą, suteikiant tėvams atsakomybes už konkrečias veiklas. Tai padėtų tėvams geriau suvokti mokyklos pažangą, jos siekti ir suvokti, kad mokykloje svarbi ne tik mokinio savijauta, bet ir kitų bendruomenės narių. Interviu atskleista, kad tėvai mokyklos pažangą sieja su jų įtraukimu į mokyklos gyvenimą ir apsvaistytomis įgyvendinamomis iniciatyvomis.
- Siekiant mokyklos pažangos, daugiau dėmesio skirti kiekvieno mokinio pažinimui, į mokinius orientuotam ir mokymąsi paremiančiam ugdymui(si) ir mokinių saviraišką skatinančioms veikloms.
- Siekti, kad mokykloje būtų kuo daugiau ir įvairesnių veiklų mokiniams, kaip vieno iš svarbių veiksmų mokinio asmenybės brandai. Remiantis kokybiniu tyrimu, nei mokyklos administracija, nei mokytojai, nei tėvai geros mokyklos nesiejo su veiklų mokykloje įvairove, tačiau daug mokinių tai minėjo. Mokinių tyrimu atskleista, kad mokiniai ypač vertina mokyklų administracijos, mokytojų skatinimą save išbandyti savanoriaujant, būreliuose, mokytojų organizuojamuose klubuose. Tai atskleidžia mokytojų ir mokyklų administracijos indėlį, bet ir galimai nepakankamą suvokimą kaip tai vertina mokiniai. Šią įvairios ugdomosios veiklos mokykloje aktualiją patvirtina ir kiti mokinių pasisakymai, pvz. tik mokiniai mokyklos pažangą sieja su įvairiomis ugdomosiomis veiklomis (konkursais, projektais, sporto renginiais, mokyklos tradiciniais renginiais) mokykloje nukreiptomis į vaiką.

LITERATŪRA

- Bitinas, B., Rupšienė, L., Žydzūnaitė, V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija*, I dalis. Klaipėda.
- Bitinas, B. (2013). *Rinktiniai edukologiniai raštai*, II. Vilnius: Edukologija.
- Bitinas, B. (1998). *Ugdymo tyrimų metodologija*. Vilnius: Jošara.
- Blaikie, N. W. H. (2010). *Designing social research*. Cambridge: Polity Press.
- Buklytė, S., Ruževičius J. (2010). Total quality management impact on Lithuanian companies' performance efficiency // *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai*. Nr. 55, p. 55–70 (prieiga per internetą: <https://eltalpykla.vdu.lt/1/1079> . Žiūrėta: 2017-12-04)
- Kardelis, K. (2016). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
- Kukla, A. (2000). *Social Constructivism and the Philosophy of Science*. New York: Routledge.
- Geros mokyklos koncepcija, patvirtinta LR Švietimo ir mokslo ministro, 2015 m. gruodžio 21 d. Nr. V-1308 Vilnius (prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f2f65120a7bb11e5be7f919a1e5be7f919a1e5be> . Žiūrėta: 2017-12-04)
- Gera mokykla: vizija ir realybė. Švietimo problemos analizė. Vilnius: ŠMM, 2017 m. birželis Nr. 2 (158).
- Krippendorff, K. (1980). *Content Analysis: An Introduction to its Methodology*. Beverly Hills, California: Sage Publications, 1980.
- Mayring, P. (2000). Qualitative Content Analysis // *Forum: Qualitative Social Research*, 2000, No. 1(2). (prieiga per internetą: <http://qualitative-research.net/fqs>. Žiūrėta: 2017-12-04).
- Mackevičius, J., Daujotaitė D. (2011). Veiklos auditas: veiklos tikrinimo ir vertinimo instrumentas // (prieiga per internetą: <http://www.zurnalai.vu.lt/informacijos-mokslai/article/view/3136/2260>. Žiūrėta: 2017-12-04)
- Metodinės rekomendacijos planuojant ir organizuojant mokyklos įsivertinimą. Projektas „Gera mokykla – nuo geros prie geresnės. Vilnius, 2017.
- Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodika. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. kovo 29 d. įsakymas Nr. V-267 Prieiga per internetą: <http://www.nmva.smm.lt/isivertinimas/mokyklu-isivertinimas/dokumentai/>
- Senge, P. (1990). *The Fifth Discipline*. New York: Doubleday.
- Sharan, S., Chin Tan, I. G. (2013). *Mokyklų darbo organizavimas, siekiant užtikrinti veiksmingą mokymąsi*. Vilnius: Magistras.
- Targamadzė, V. (2016). Gera bendrojo ugdymo mokykla: mimikrija ar metamorfozė? // *Socialinis ugdymas*. T. 42, Nr. 1, p. 6–16.
- Targamadzė, V. (2014). Z karta: charakteristika ir ugdymo metodologinės linkmės įžvalga // *Tiltai*, T. 4, p. 95–104.
- Паниотто, В. И., Максименко, В. С. (2003). Количественные методы в социологических исследованиях. (prieiga per internetą: <http://socioline.ru/pages/vipaniotto-vsmaksimenko-kolichestvennye-metody-v-sotsiologicheskikh> . Žiūrėta: 2017-12-04)

1 PRIEDAS. Geros mokyklos, kokią norime kurti, samprata ir ko stinga siekiant geros mokyklos: kokybinio tyrimo (interviu) rezultatai

1.1. Geros mokyklos samprata mokyklų administracijos, mokytojų, tėvų, mokinių požiūriu

Geros mokyklos koncepcijoje (2015) įvardinti devyni esminiai geros mokyklos aspektai. Mokyklų vadovai⁷ įvardindami svarbiausius mokyklos bruožus juos susiejo su šiais 9-iais geros mokyklos aspektais. Remiantis bendrojo ugdymo mokyklų administracijos, mokytojų, mokinių ir jų tėvų interviu duomenimis, matyti, kad mokyklos tyrime dalyvavusių administracijos atstovų įvardinta geros mokyklos samprata atliepia visus *Geros mokyklos koncepcijoje* (2015) minimus esminius požymius (žr. 1.1 lentelę). Mokytojai, mokiniai ir jų tėvai geros mokyklos nesieja su vienu jos požymių – „vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises, pareigas įgyvendinanti institucija“⁸. Nors mokytojai, mokiniai ir jų tėvai įvardina beveik visus⁹ esminius geros mokyklos požymius, pagal *Geros mokyklos koncepciją* (2015), tačiau tam suteikia skirtingas prasmes (žr. lentelę Nr. 1.1).

1.1 lentelė. Bendrojo ugdymo mokyklų administracijos, mokytojų, mokinių ir jų tėvų geros mokyklos samprata

Kategorija ¹⁰	Administracija / subkategorijos	Mokytojai / subkategorijos	Tėvai / subkategorijos	Mokiniai / subkategorijos
Gyvenimas mokykloje	Mokinių, mokytojų ir tėvų savijauta	Mokinių, mokytojų, tėvų savijauta	Mokinių savijauta	Mokinių ir bendruomenės savijauta
			Mokinių fizinis ir psichologinis saugumas	Saugi aplinka (psichologinis saugumas)
	Bendruomeniškumas ir savivalda	Bendradarbiavimu paremtas bendruomeniškumas		Veiklos mokykloje
	Mokykla, į kurią nori eiti mokinys	Mokykla, į kurią nori eiti mokinys	Mokykla, į kurią nori eiti mokinys	
Asmenybės ūgtis, ugdymas ir ugdymasis	Ugdymas(is)	Ugdymas(is)	Ugdymas(is)	Personalizuotas ugdymas(is)
	Vaiko pasiekimai ir pažanga	Vaiko pasiekimai ir pažanga	Vaiko pasiekimai	Vaiko pasiekimai
			Mokinio ir mokytojo bendravimas	Mokinio ir mokytojo bendravimas
Darbuotojai	Motyvuoti ir laimingi mokytojai	Motyvuoti mokytojai		Padedantys mokytojai
		Kompetentingi mokytojai	Kompetentingi mokytojai	Kompetentingi mokytojai
Mokyklos bendruomenė	Besimokanti ir refleksyvi bendruomenė	Besimokanti bendruomenė	Visa bendruomenė kuria mokyklos strategiją	Bendradarbiaujanti mokyklos bendruomenė

⁷ mokyklos vadovai, administracija, mokyklos administracija – šiame tyrime pateikiama kaip sinonimai įvardinant bendrojo ugdymo mokyklos administracijos darbuotojus – direktorių ir pavaduotoją ugdymui.

⁸ iš *Geros mokyklos koncepcijos* (2015).

⁹ administracijos atstovai įvardija visus.

¹⁰ išskirtos kategorijos susijusios su esminiais geros mokyklos aspektais.

Lyderystė ir vadyba	Igalinanti lyderystė ir vadyba	Igalinanti lyderystė ir vadyba		
Ugdymo(si) aplinka	Fizinė aplinka	Fizinė aplinka	Fizinė aplinka	Fizinė aplinka
	Edukacinė ugdymo(si) aplinka	Edukacinė ugdymo(si) aplinka		Edukacinė ugdymo(si) aplinka
Vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises, pareigas įgyvendinanti institucija	Vietos bendruomenė			

Mokyklų vadovų geros mokyklos samprata.

Gyvenimas mokykloje: mokinių, mokytojų, tėvų savijauta, bendruomeniškumas ir savivalda. Mokyklų vadovai kalbėdami apie svarbiausius geros mokyklos požymius įvardino mokinių savijautą: <...> mokykla, kur vaikas jaučiasi gerai <...> (A1); <...> gera kiekvienam vaikui, taip, kaip jis ją supranta ... kad vaikas jaustųsi saugus visomis prasmėmis, <...> (A2); <...> kurioje visiems gera <...> (A5); <...> norisi į ją eiti ... kur saugu, kur aš tiksiu <...> (A4). Kaip geros mokyklos bruožas buvo įvardintas vaiko noras eiti į mokyklą: <...> labai sudėtingas klausimas, nes gera mokykla, į kurią vaikai nori eiti, be prievartinio poveikio <...> (A10), įvardijama, kad bandoma ieškoti kaip tai padaryti jau metai iš metų. Vieno administracijos atstovo nuomone, gera mokykla, kai tėvai pasitiki mokykla: <...> tėvų pasitikėjimas mokykla <...> (A1), o kitas atstovas gerą mokyklą sieja su vienu jų svarbių gyvenimo mokykloje bruožų – bendruomeniškumu: <...> ir pasitikėjimas, kai tariesi ir pasitiki, gali pasiekti labai daug <...> (A3).

Mokinio savijautai mokyklų vadovai skyrė dėmesį, tačiau mokinių dalyvavimą savivaldoje, kaip geros mokyklos bruožą, įvardino tik vienas mokyklos vadovas: <...> kur vaikai aktyviai dalyvauja mokyklos gyvenime ... yra veikla, kuri gali vaikus sudominti ir yra jiems naudinga <...> (A10).

Asmenybės ūgtis – vaiko pasiekimai, pažanga ir ugdymas(is). Vienas svarbiausių geros mokyklos bruožų yra asmenybės ūgtis: <...> kuri siekia kiekvieno vaiko sėkmės, sudaro kiekvienam vaikui pajusti sėkmę ... pamatyti padarytą pažangą ... pagrindinis dalykas <...> (A9). Mokyklos vadovai gerą mokyklą sieja ne tik su akademine pasiekimais: <...> vaikų pasiekimai, asmeniniai rezultatai <...> (A50), bet ir įvardina asmens ūgties aspektą: <...> skeptiškai žiūriu į tuos reitingus, kai įstoja į kažką, dėl kažko ... iš dalies svarbu, bet ugdymo rezultatai – kūrybiškumas, problemų sprendimas ... daugiau nei balai <...> (A5).

Mokyklų administracijos atstovai gerą mokyklą sieja su kokybišku ugdymu(si), bet tam suteikia skirtingus akcentus:

1) linksmas ir auginantis: <...> kad ugdytųsi, o ne praleistų laiką ir mokyklą jį visom prasmėmis augintų ... turi būti ir linksmas, nes tai kas per prievartą vaikus atstumia <...> (A2);

2) pagal turimas galimybes – <...> mokoma kvalifikuotai, iš tų šaltinių, kuriuos maksimaliai gali gauti ... netikiu, kad technologijos geriausiai <...> (A4);

3) įtraukiantis – <...> įtraukiantis ugdymas, kad įtrauktų visus. Ugdymas ir ugdymasis ... mokytojas vaikui padėjėjas ir partneris <...> (A9); <...> tai dalyvavimas įvairiuose projektuose, tai ir konkursai ... tai ir netradicinės pamokos. Žodžiu viskas kas yra nauja <...> (A8).

Mokyklų administracijos atstovai kalbėdami apie gerą mokyklą nemini personalizuoto ir savivaldaus ugdymo(si), bei įvairaus įvairiems mokymosi poreikiams ir lankstaus.

Mokyklos darbuotojai – motyvuoti ir laimingi mokytojai. Geroje mokykloje yra aiški siekiamybė – pozityvūs, motyvuoti, asmeniškai tobulėjantys, vienas kitą papildantys mokytojai.

Įdomu, kad tik kai kurie mokyklų vadovai mokytojus siejo su geros mokyklos bruožais. Gerą mokyklą susieję su darbuotojais, jos svarbia dalimi, mokyklų vadovai įvardino aiškų požymį – motyvuotą, laimingą mokytoją: <...> mokytojai, kuriems ta veikla įdomi, nešanti pasitenkinimą <...> (A10); <...> gera mokykla, tai gera emocija. Emocija ir tas psichologinis klimatas, kad būtų ramu, kad būtų susikalbėjimas, kad būtų pagarba, tikėjimas <...> (A8); <...> visų gera savijauta ... formulės nėra, tik minčių <...> (A5). Šie mokyklų vadovai mokytoją suvokia kaip mokyklos bendruomenės dalį. Jie išskiria daugumą mokyklos darbuotojams siektinų bruožų minimų Geros mokyklos koncepcijoje (2015), tačiau neišryškina subalansuoto kolektyvo sampratos – asmenybių įvairovės, vienas kito papildymo. Kartą susikalbėjimas išryškėja, kaip problema su kuria susiduria mokykla: <...> tie jauni mokytojai, kurie dabar ateina ... jie neturi to atsidavimo, pasiaukojimo <...> (A4).

Besimokanti ir refleksiivi bendruomenė. Remiantis mokyklų administracijos atstovų įvardijimais, galima atpažinti geros mokyklos bendruomenės bruožus:

1) refleksyvumas ir sutelktumas: <...> kalbėjimasis tarpusavyje, suvokimas tų pačių dalykų bent jau panašiai <...> (A3); <...> kai tariesi bet kuriuo klausimu ... vietoj to, kad piktintumeisi, sėdi su buhalterė ir tariesi kaip pateikti duomenis, kad mokytojai, jie visi, suprastų labiau <...> (A3);

2) bendruomeniškumas: <...> bendruomeniškumas, kad ne kiekvienas dirba atskirai, o visi kartu ... tik visus kartu sudėjus, mes galim vaikui duoti <...> (A9);

3) išklausymas ir įsiklausymas - aktuali įžvalga, kad <...> gera mokykla nėra tik rezultatas – tai tarimasis, išklausymas, bandymas pamatyti visumoje kiekvieną <...> (A7);

4) kiekvieno asmens savijauta - geroje mokykloje svarbu kai jaučiausi kiekvienas jos narys: <...> galimybė turėti santykius, visomis prasmėmis (klasės draugo, mokytojo) ... <...> (A2); <...> tokia kurioje kiekvienas bendruomenės narys ... jaučiasi mylimi <...> (A6);

5) bendradarbiavimas: <...> tai santykis tarp mokytojo ir mokinio, tarp mokinio ir, galbūt, administracijos; tarp administracijos ir tėvų, kad būtų bendradarbiavimo lygmenyje ir pasitikėjimo <...> (A8);

6) mokymasis kartu – mokyklų vadovai geroje mokykloje mato besimokančią bendruomenę: <...> turi galimybę realizuoti save ir savo planus ... turi galimybę augti, pagal savo gebėjimus, savo planus <...> (A6); <...> tai pažanga – ne stovėjimas vietoje. Tai dalyvavimas nuolatiniam procesui, toje aplinkoje, kur mes gyvename, nes tai nėra statiška <...> (A8);

7) organizacijos atvirumas pasauliui: <...> turim dieną, kai ateina visi, gal ne visi, dauguma, mokyklos absolventų <...> (A6); <...> pasitelkiam absolventus, jie mielai ateina, papasakoja, kas jiems buvo svarbu <...> (A4).

Tyrime dalyvavę mokyklų administracijos atstovai ypač gerai suvokia mokyklos bendruomenės svarbiausius bruožus, sietinus su geros mokyklos samprata.

Igalinanti lyderystė ir vadyba. Mokyklų vadovai siejai gerą mokyklą su lyderyste, vadyba ir įvardina svarbius bruožus: pasidalyta lyderystė: <...> jei administravimą imant, tai lyderystė, pasidalytoji lyderystė, pasitikėjimu grįsta lyderystė ... administravimas nuoseklus, demokratišku keliu einantis ... lyderiai padedantys pasiekti mokytojų tikslų <...> (A9); <...> ir pasitikėjimas, kai tariesi ir pasitiki, gali pasiekti labai daug <...> (A3). Interviu duomenys atskleidė kitą svarbų lyderystės ir vadybos bruožą – aiški, vienijanti ir įkvepianti: <...> ta kuri sukurta pagal bendruomenės norus ir poreikius <...> (A7); <...> kartu pasirenka tas pačias vertybes ... pats svarbiausias dalykas vertybės, kad kiekvienas jaustųsi vertingas ir išpažintų tas pačias vertybes <...> (A6); veiksmingą administravimą: <...> geras, sutelktas pedagogų kolektyvas <...> (A1). Administracijos atstovai kūrybiškumą ir valią veikti sieja su geros mokyklos požymiais: <...> mes turim bendruomenės konferenciją, mes visi, ir tėvai, SSGG analizes pateikiame <...> (A9); <...> kiekvienais metais renkames į aktyvų susirinkimą (danų metodika) ... auga su lyg vaikų suvokimu,

pirmaisiais metais prašydavo perstatyti sporto salę ... dabar nuo materialijų dalykų perėjo prie edukacijos, daugiau integruotų pamokų, nori išvykų, ryšių su užsieniu <...> (A2).

Fizinė ir edukacinė ugdymo(si) aplinka. Mokyklų administracijos atstovai kalbėdami apie gerą mokyklą, neretai minėjo fizinę aplinką, ypač pabrėždami saugumą ir jaukumą, šiuolaikišką interjerą: *<...> turi būti patogi, kai neslysta, kai šlapios grindys <...> (A4); <...> turi būti įrengta šiuolaikiškai, eiti žingsniu į priekį savo įranga, geriau negu dabartiniam geram banke <...> (A10); <...> turi būti jauki, turi būti spalvota, juokinga <...> (A4).* Mokyklų vadovai mažai dėmesio skyrė edukacinei ugdymo(si) aplinkai, tik vienas paminėjo: *<...> kuo platesnės edukacinės erdvės ... ir muziejus ir pulo stalas ir lauke mes vedame pamokas ... netgi išvežame į Valdovų rūmus <...> (A9).*

Vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises, pareigas įgyvendinanti institucija. Tik mokyklų administracijos atstovai, kalbėdami apie gerą mokyklą, paminėjo jos svarbų aspektą – „vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas“. Suvokiama, kad gera mokykla kuriama bendradarbiaujant su vietos bendruomene, kartu ieškant sprendimų ir kuriant, atskleidžia pastebėjimas: *<...> visi padedantys, įsitraukę, darom kartu gražius darbus <...> (A10); <...> ir klebonas ateina, kartu tariamės <...> (A6); <...> gali ateiti visi ... kartu kokia SSGG analizę padarom <...> (A7).*

Mokytojų geros mokyklos samprata.

Gyvenimas mokykloje: mokinių, mokytojų, tėvų savijauta ir bendravimas, bendradarbiavimas. Aiškiai išskiriama mokytojų įvardinama geros mokyklos sąsaja su mokyklos bendruomenės narių savijauta. Mokytojų pastebėjimai leidžia daryti prielaidą, kad aiškiai suvokti mokinio savijautos esminiai aspektai: būti priimtam, gerbiamam, saugiam, džiaugtis buvimu mokykloje ir laikyti jį prasmingu. Šią prielaidą iliustruoja mokytojų teiginiai: *<...> kurioje labai gerai jaučiasi vaikai, lygiai taip pat tėvai ir aišku mokytojai <...> (U6); <...> svarbu psichologinis klimatas, gera atmosfera, draugiški santykiai su administracija, su kolegom, su vaikais, su tėveliais <...> (U5). <...> saugi mokykla, saugu turi būti vaikui ir mokytojui <...> (U2); <...> pirmiausiai, kad ta bendruomenė jaustųsi gerai. Tik tie tėvai, vaikai ir mokytojai jaustųsi gerai – tai vienas ir pagrindinis požymis <...> (U4); <...> kurioje vaikas jaučiasi gerai <...> (U8).*

Vienas mokytojas mano, kad geros mokyklos siekiamybė – norintys į ją eiti vaikai ir tėvai, nes tai padeda mokinio motyvacijai: *<...> ta į kurią vaikai nori eiti, į kurią tėvai nori leisti vaikus ... tada ir noras mokytis pakyla <...> (U7).*

Gera mokykla, mokytojų manymu, tokia kurioje pozityviai bendraujama ir bendradarbiaujama: *<...> turi būti geras mikroklimatas, santykiai geri tarp mokytojų, tarpusavio, geras administracijos požiūris – ne spaudimas, o palaikymas <...> (U7); <...> bendradarbiaujanti mokykla ... tiek vaikai tarpusavyje, tiek mokytojai tarpusavyje, tiek mokiniai su mokytojais <...> (U2); <...> turi partnerystę ir pasitikėjimu grįstus santykius (mokytojų-mokinių; mokytojo-tėvų <...> (U1); <...> tai ir humanistinė mokykla ... išskirčiau tėvų, mokytojų ir mokinių bendradarbiavimą <...> (U8).*

Asmenybės ūgtis – vaiko pasiekimai, pažanga ir ugdymas(is). Mokytojai atskleidžia skirtingus geros mokyklos prioritetus, vieniems svarbiausia puikūs akademiniai rezultatai (mini tik juos), pvz. *<...> pajėgi užtikrinti aukštą mokymosi kokybę ... aukštus akademinius rodiklius <...> (U1).* Teigiamas aspektas, kad mokytojai patys pastebi, kad Z kartos mokiniui vien puikių akademinių rezultatų nepakanka ir labai svarbi yra mokinio ūgtis: *<...> gali mokinys atsiskleisti kaip asmenybė, gali pasiruošti gyvenimui, kurį jam reikės toliau gyventi ... svarbu parengti asmenybę prisitaikančią kintančiame pasaulyje <...> (U8).* Mokykloje stebima mokinio pažanga padeda asmenybės ūgčiai: *<...> kiekvienas vaikas pastebimas <...> (U3); <...> tokia, kurioje kiekvienas mokinys yra pastebimas, vertinama jo pažanga, ne tik akademiniai pasiekimai, matoma jo asmenybė, įsitraukimas <...> (U5).* Geros mokyklos samprata *<...> kai vaikas įgyja šiuolaikiniam*

gyvenimui būtinų kompetencijų <...> (U10), leidžia daryti prielaidą apie suvoktą kontekstualų ir aktualų ugdymo(si) procesą.

Mokytojai, kalbėdami apie gerą mokyklą labiau akcentuoja vaiko asmenybės ūgtį, o ugdymo ir ugdymosi procesui skiria mažesnę dėmesį, daugiau sieja su ugdymo proceso rezultatais.

Darbuotojai – motyvuoti, kompetentingi mokytojai. Mokytojai kalbėdami apie gerą mokyklą, ją sieja su kompetentingu mokytoju, galinčiu auginti asmenybę, ir dalyko profesionalu: <...> mokytojas pajėgus išmokyti ... pasiektų akademinių rodiklių ... ir kad jie būtų pajėgūs gyventi sociume <...> (U1). Tačiau mokytojai pastebi ir kitą svarbų aspektą – mokytojo motyvaciją: <...> turi būti motyvacija, iš mokytojo pusės taip pat <...> (U4).

Besimokanti bendruomenė. Mokytojai gerą mokyklą sieja su besimokančia organizacija: <...> mokykla, kuri kažko išmoko ... ir mokytojas turi mokytis, vadinasi besimokanti mokykla <...> (U2); <...> tobulėjanti, ne tik vaikas turi tobulėti, bet ir mokytojas <...> (U2); <...> auga vaikai, turime augti ir mes ... turinys, metodai <...> (U4); <...> tai ir šiuolaikiška mokykla, o vienas iš jos požymių tai tas nuolatinis, begalinis kintamumas ... reikia įgyti naujų kompetencijų, naujų žinių <...> (U8). Mokytojai, skirtingai, nei administracija, visiškai nemini reflektuojančios bendruomenės ar jos bruožų.

Lyderystė, vadyba ir integrali ugdymo ugdymo(si) aplinka. Vos vienas mokytojas gerą mokyklą sieja su lyderyste, vadyba: <...> tėvai ir mokytojai turi savo žodžio teisę, gali ją išsakyti nebijodami <...> (U3). Tik vienas mokytojas pažymi ugdymo(si) aplinkos svarbą: <...> aplinka turi būti jauki vaikui, kad jis norėtų ateiti ir mokytis, visokia, ji turi būti tiesiog jauki, laisva <...> (U4). Kalbama integralią edukacinę ugdymo(si) aplinką, kurioje „jauku“ (psichologiniu ir estetiniu aspektu).

Tėvų geros mokyklos samprata.

Gyvenimas mokykloje: mokinių savijauta ir saugumas, mokinio noras eiti į mokyklą. Tėvai, kalbėdami apie gerą mokyklą ypač išryškino vaiko savijautą, saugą ir nei vienas nepaminėjo kitų mokyklos bendruomenės narių – mokytojų, administracijos. Tėvai ypač akcentavo psichologinį saugumą ir vaiko savijautą: <...> saugi mokykla ... bendradarbiavimas abipusis ... vaikai nori eiti į mokyklą <...> (T1); <...> saugumas, geranoriškumas ... žinių tvirtumas ... <...> (T1); <...> kur vaikas saugus, vaikas matomas, ir sėkmės, ir nesėkmės, ir turimi gabumai <...> (T2); <...> jaustųsi visapusiškai saugus ir saugumas sudarytas <...> (T4); <...> daugiau psichologinė, kad vaikas būtų saugus, ramus, kaip namie ... labai svarbu, kad vaikas žinotų, kad juos čia myli, laukia <...> (T1). Vos vienas tėvas aiškiai paminėjo tik fizinio saugumo aktualumą ir gerą patirtį – rakinamą mokyklą: <...> tas saugumas, kiek įmanoma ... pas mus mokykla užrakinama <...> (T5).

Tėvai gerą mokyklą sieja su vaiko noru eiti į ją, tačiau neįvardino kas padėtų sukurti tą mokinio norą ir nekalbėjo apie savo indėlį: <...> ta kurioje gera, tiek vaikui, tiek bendruomenei, į kurią norisi eiti <...> (T3); <...> ta, į kurią vaikas nori eiti <...> (T2); <...> kad vaikas norėtų eiti į mokyklą <...> (T6).

Tėvai, skirtingai nei mokyklos administracija, mokytojai, geros mokyklos nesieja su bendruomeniškumu, savivalda. Tik vienas tėvas užsimena, apie savivaldos aspektą, tačiau tai įvardija vienpusiškai <...> gali nueiti pas direktorių ir pasakyti man reikia, taip ir taip ... niekad nesako ne <...> (T6).

Ugdymas(is) ir vaiko pažanga. Vienas tėvas aiškiai susiejo gerą mokyklą su akademiniiais rezultatais: <...> geroje mokykloje vaikas turi gauti pakankamai tvirtus žinių pagrindus, kad galėtų toliau mokintis <...> (T4). Vienas iš ugdymo(si) proceso kokybinių požymių – konstruktyvus grįžtamasis ryšys, tačiau jo teikimo praktika, galimai, skiriasi. Vienas tėvas kalbėdamas apie gerą mokyklą pradėjo minėti jam nepatinkančius aspektus ir įvardino minimalaus grįžtamojo ryšio

problematiką: <...> jei rašomas, tarkim, neigiamas pažymys, turi būti paaiškinta kodėl jis gavo neigiamą, motyvuota <...> (T7).

Tėvai daug dėmesio skyrė ugdymui(si) nukreiptam į vaiką, sudarančiam galimybes jam atsiskleisti: <...> turėtų galimybes atsiskleisti, ne tik pamokose, bet turiu omenyje įvairias veiklas <...> (T4); <...> vaikui suteiktos galimybės tobulėti ... vaikui pasirinkimo teisė jo lavinimasi ... kur vaiko geriausios galimybės, kurs atsiskleidžia jo talentas ... jeigu jis iš prigimties menininkas, kad jo savybės būtų skatinamos ... tačiau jis turi mokėti ir rašyti, skaičiuoti <...> (T7); <...> mokytojai apie kiekvieną vaiką viską žino ... kai moko reikia į tai atsižvelgti, prisitaikyti prie vaiko <...> (T5). Išsakomi ugdymo(si) procesui lūkesčiai susiję su vaiko motyvavimu ir socialinių kompetencijų tobulinimu: <...> kai vaiką motyvuoja siekti ... geri rezultatai, pasiekimai <...> (T3); <...> kur ne tik žinios svarbu ... mokama ir kitų dalykų, pvz. mokosi kalbėti viešai, konfliktų sprendimų, bendravimo <...> (T2).

Nei administracija, nei mokytojai neįvardino mokinio sėkmingo bendravimo su mokytoju geroje mokykloje, kaip vieno iš 5–7 svarbiausių požymių, tačiau tėvams tai svarbus geros mokyklos bruožas. Tėvai norėtų, kad mokytojo ir mokinio bendravimas pasižymėtų šiais bruožais: <...> geras santykis vaiko su mokytoju ... atbulinė grąža, aptarimai <...> (T6); <...> suteikta šilta psichologinė atmosfera <...> (T7); <...> mokytojas ir mokinys turėtų būti visų pirma draugai ... aš už bendravimą ir supratimą <...> (T7). <...> mokytojų požiūris į vaikus ir mokėjimas bendrauti <...> (T4). Galima daryti prielaidą, kad tėvai norėtų dialogiško ir mokinį palaikančio ugdymo(si) proceso.

Kompetentingas mokytojas – tai vienas iš geros mokyklos esminių bruožų. Tėvų nuomone, kompetentingas mokytojas geroje mokykloje yra:

1) lyderis: <...> tai turi būti lyderiai <...> (T5);

2) gebantis keistis: <...> turi būti tie, kurie žengia pagal savo laikmetį ... didelė kaita vyksta įvairiose srityse ir mokytojas turi matyti kas pasikeitė <...> (T4);

3) dėstomo dalyko žinovas: <...> geri savo srities žinovai <...> (T8).

Fizinė aplinka. Tėvams svarbu kokioje aplinkoje ugdomi ir ugdomi jų vaikai, tačiau jos nesieja su šiuolaikiška ugdymo(si) aplinka, o įvardina tik fizinę aplinką: <...> aplinka, mūsų aplinka yra graži ... tualetus naujus padarė, sporto salė didelė graži <...> (T5); <...> jauki, švari aplinka ... estetinis vaizdas <...> (T4). Galima daryti prielaidą, kad tėvai tiesiog nežino kokios yra inovatyvios ugdymo(si) aplinkos, nes įvardina tiesiog gera, turtinga ir mini akivaizdžiai pastebimus dalykus: <...> kuri turi pakankamai gerą bazę ... stadioną atnaujino, gražu pažiūrėti <...> (T4).

Mokyklos bendruomenė. Vienas tėvas pastebi gerai mokyklai ypač aktualų požymį – visa bendruomenė kuria mokyklos strategiją: <...> gera mokykla ta, kuri turi tuos ryšius su tėvais ir komunikuoja labai daug ... kad mokytojai, direktorius, tie patys vaikai galėtų išsakyti savo nuomonę <...> (T5). Ši aktualija kito tėvo neįvardinama, bet pateikiama kaip nuoskauda ir ateities lūkestis: <...> mokyklai tobulėti labiausiai padėtų, jei būtų glaudesnis ryšys iš tėvų pusės link mokyklos. Jeigu tėvai daugiau domėtųsi savo vaikų mokymusi, auklėjimu, jų žiniomis. Tai turbūt būtų pagrindinė paspartis ir akstinas pačiai mokyklai tobulėti <...> (T7).

Mokinių geros mokyklos samprata.

Gyvenimas mokykloje: mokinių, mokyklos bendruomenės savijauta, mokytojų ir mokinių bendravimas, veiklos mokykloje. Mokiniai, kaip ir jų tėvai, gerą mokyklą sieja su savo gera savijauta ir saugia aplinka: <...> ten kur gera mokytis <...> (M6); <...> geri vaikai. Būna įžeidinėja visai, pravardžiuoja ... kad santykiai būtų geri <...> (M7); <...> draugiški klasiokai <...> (M13); <...> svarbu ryšys mokinio tarp mokinio, kad nesijaustų patyčių <...> (M17); <...> kurioje kiekvienas mokinys jaučiasi laisvas, gali reikšti savo nuomonę <...> (M19). Mokiniams, kaip jų tėvams svarbus psichologinis saugumas mokykloje: <...> svarbiausia psichologinė dalis, kad viskas viduje būtų gerai <...> (M3); <...> gali būti labai puošni mokykla, bet atmosfera gali būti tokia, kai

žmonės nelaimingi ... geriausia, kai tas ir tas yra, psichologinė geriau <...> (M11); <...> tai antri namai, kur jis jaučiasi kaip namuose ... saugu, gera, kaip namuose <...> (M20). Kai kurie mokiniai aiškiai įvardija, kad psichologiškai palanki aplinka geriau, nei išpuoselėta fizinė aplinka: <...> graži nebūtinai, gerai ir paprastoje, svarbu, kad būtų draugiški <...> (M13); <...> draugiška aplinka <...> (M18).

Mokiniai, skirtingai, nei tyrime dalyvavę tėvai, gerą mokyklą sieja su gera mokyklos bendruomenės savijauta: *<...> geras kolektyvas, geri santykiai tarp mokinių ir dar aukštesnių žmonių <...> (M3); <...> bendruomenė kaip šeima ir nebijai būti savimi <...> (M6); <...> gera atmosfera ir bendruomenė, draugiška <...> (M12); <...> visi turi gerai jaustis <...> (M16).*

Veiklos mokykloje. Nei mokyklos administracija, nei mokytojai, nei tėvai geros mokyklos nesiejo su veiklų mokykloje įvairove – tik mokiniai paminėjo šį aspektą: *<...> mokinys turi būti skatinamas išbandyti įvairias naujoves ... dalyvauti projektuose <...> (M4); <...> ugdomos ne vien pagrindinės žinios, bet gali visur dalyvauti <...> (M10); <...> turi turėti įvairių renginių, mokiniams svarbu ne tik mokytis <...> (M14); <...> turi būti neformalusis švietimas <...> (M14). Tačiau negalime teigti, kad mokyklos administracijai ar mokytojams tai nesvarbu, nes, kaip pažymi patys mokiniai būtent mokytojai, administracija <...> skatina dirbti visuotinėje veikloje, skatina savanoriauti <...> (M17); <...> skatina eiti į būrelius visokiausius <...> (M17). Veiklų mokykloje įvairovė, mokiniams svarbi kaip jų raiškos ir tobulėjimo priemonė: <...> gali pasireikšti renginiuose ir siekti tikslų <...> (M9).*

Personalizuotas, sėkmingu mokytojų ir mokinių bendravimu grįstas ugdymas(is) ir vaiko pasiekimai. Mokiniai kalbėdami apie gerą mokyklą daugiausiai dėmesio skiria mokytojų ir mokinių bendravimui ugdymo procese. Mokiniai geroje mokykloje ugdymą sieja su mokytojų „nespaudimu“ mokytis: *<...> kad prievartos nebūtų ... prievarta mokytis to ko tu nenori <...> (M8); <...> ten kur esi savas, nejauti mokytojų priespaudos, kad privalai daryti tą ir tą <...> (M11) ir mokytoju-draugu: <...> draugiška atmosfera, supratimas mokytojų ir mokinių <...> (M2); <...> kai supratimas tarp mokytojo ir mokinių, mokytojas supranta, kad mokiniui gali būti sunku ir mokinys supranta, kad mokytojui sunku – abipusis supratimas <...> (M4); <...> santykiai tarp vaikų ir mokytojų geri <...> (M8). Kiti vaikai detalizuoja daugiau, atskleisdami lūkestį bendrauti su empatišku, gebančiu bendrauti ir sukurti palankią ugdymo(si) aplinką mokytoju: <...> kad mokytojai į mokinį žiūrėtų kaip į svarbų <...> (M12); <...> manau labai svarbu ryšys tarp mokytojo ir mokinio ... kad gerai sutartų jaustųsi saugiai <...> (M17); <...> jaustis nevaržomai ir paklausti mokytojo <...> (M15); <...> augant pradėjau pastebėti, kad mokytojas ne tik geras pedagogas, bet ir geras psichologas ... esant geram psichologui vaikas nebijo bendrauti su mokytoju ... tada geriau jautiesi <...> (M3).*

Vienas mokinys aiškiai įvardija personalizuoto ugdymo lūkestį: *<...> mokytojai atsižvelgia į mokinių norus, atsižvelgia ką nori mokiniai ateityje kurti <...> (M14).*

Mokiniai kalbėdami apie gerą mokyklą jos nesieja su savo pažanga, tik su pasiekimais: *<...> kur mokoma žiūrėti į mokslą kaip į visumą ... platinamas žmogaus akiratis <...> (M16); <...> kurioje kiekvienas mokinys gali gerai mokytis <...> (M15); <...> žiūrėčiau pagal egzaminų rezultatus, kompetencijas ... mokinių pažangumą <...> (M16).*

Padedantis ir kompetentingas mokytojas. Mokiniai geroje mokykloje, norėtų bendrauti su jiems padedančiais mokytojais. Mokiniai aiškiai neįvardina kokios būtent pagalvos reikia, svarbu, kad būtų padedantys, geranoriški mokytojai: *<...> kurioje mokytojai turi padėti <...> (M5); <...> mokytojai stengiasi padėti <...> (M1); <...> tokia kur draugiški mokytojai <...> (M8).*

Mokiniai mini kompetentingus mokytojus, tačiau kompetentingumas siejamas su mokinių norų tenkinimu: *<...> turinti mokytojus, kurie suteikia žinių, mokytojai atsižvelgia į mokinių norus, atsižvelgia ką nori mokiniai ateityje kurti <...> (M14)) ir su aiškia pagalba pasiekti savus gyvenimo tikslus: <...> geri pedagogai, tai leistų mokiniams pasiekti savų tikslų, universitetai ir visą kita <...> (M18).*

Bendradarbiaujanti mokyklos bendruomenė – remiantis mokinių nuomone tai geros mokyklos bruožas. Tačiau bendradarbiavimas turi būti grįstas dialogo ir susitarimo kultūra: <...> *administracija taip pat atsižvelgia į mokinių norus ... pas mus visada padės, išspręs <...> (M14).* Remiantis mokinių pastebėjimais, Mokinių parlamentas ir Mokinių taryba padeda kurti bendradarbiaujančią bendruomenę mokykloje: <...> *Mokinių parlamentas teikia pasiūlymus, svarstom ... direktorius atsižvelgia <...> (M11); <...> mūsų mokykloje yra Mokinių taryba, kuri, pagrįdę mes rūpinamės mūsų mokinių gerove ir bandome kažką pagerinti ... mūsų pareiga tą mokyklą daryti geresnę <...> (M13).*

Fizinė ir edukacinė ugdymo(si) aplinka. Mokiniai gerą mokyklą sieja su fizine aplinka, kuri tvarkinga, estetiška, patogi: <...> *gera, graži, patogi mokymo aplinka ... <...> (M13); <...> aplinka visa jauki <...> (M6); <...> paveikslų ... bet tokių neliūdny, kad nebūtų mėlynos, juodos spalvos <...> (M8); <...> man patinka, kai visur sėdimos vietos ... galim pažaisiti tenisą <...> (M1); <...> kad atsipalaiduoti galėtum ... sėdmaišiai <...> (M7); <...> maloniau, kur sutvarkyta, gražiau, bet nedaro įtakos pasiekimams <...> (M10); <...> labai svarbu ir fizinė aplinka – mokytiis kažkokioje nešvarioje, negražioje patalpoje yra nemalonu <...> (M17); <...> daug maloniau, kai matai tvarką, gražią aplinką ir jautiesi lyg būdamas namuose <...> (M12).*

Mokiniai, skirtingai nei tėvai, gerą mokyklą sieja su edukacine ugdymo(si) aplinka – funkcionalia ir padedančia siekti ugdymo rezultatų: <...> *ta, kuri moka atsinaujinti, moka prisitaikyti prie šiuolaikinių technologijų <...> (M17); <...> atliekam įvairius matavimus, kurie mums padeda <...> (M1).*

Apibendrinant galima teigti, kad remiantis bendrojo ugdymo mokyklų administracijos, mokytojų, mokinių ir jų tėvų interviu duomenimis, matyti, kad mokyklos tyrime dalyvavusių administracijos atstovų geros mokyklos samprata atliepia visus Geros mokyklos koncepcijoje (2015) minimus esminius požymius. Mokytojai, mokiniai ir jų tėvai geros mokyklos nesieja su vienu jos požymių – vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teisės, pareigas įgyvendinanti institucija. Kalbėdami apie gerą mokyklą, tiek administracija, tiek mokytojai, tiek mokiniai mini mokyklos bendruomenės savijautą, tačiau mokinių tėvams yra svarbi tik jų vaikų-mokinių savijauta. Tėvai, kalbėdami apie gerą mokyklą ypač išryškino vaiko savijautą, saugą ir nei vienas nepaminėjo kitų mokyklos bendruomenės narių – mokytojų, administracijos.

Tėvai daug dėmesio skyrė ugdymui(si) nukreiptam į vaiką ir sudarančiam galimybes jam atsiskleisti, tačiau šis aspektas žymiai mažiau išryškintas mokytojų ir mokyklų administracijos. Nei administracija, nei mokytojai neįvardino mokinio sėkmingo bendravimo su mokytoju geroje mokykloje, kaip vieno iš svarbiausių požymių, tačiau tėvams ir mokiniams tai svarbus geros mokyklos bruožas. Mokiniai kalbėdami apie gerą mokyklą ir ugdymą(si) daug dėmesio skiria mokytojų ir mokinių bendravimui ugdymo procese. Mokiniai geroje mokykloje ugdymą sieja su mokytojų „nespaudimu“ mokytiis, atskleidžia lūkestį bendrauti su empatišku, gebančiu bendrauti ir sukurti palankią ugdymo(si) aplinką mokytoju. Mokyklos administracijai ir mokytojams svarbūs mokinio pasiekimai ir pažanga, o mokiniai ir tėvai gerą mokyklą sieja tik su mokinių pasiekimais.

Mokyklos administracija gerą mokyklą sieja su motyvuotais ir laimingais mokytojais, o mokytojai sieja su motyvuotais ir kompetentingais kolegomis-mokytojais. Tėvams svarbu, kad mokytojai būtų kompetetingi, o mokiniams – kompetetingi ir padedantys mokytojai.

Tyrime dalyvavę mokyklų administracijos atstovai ypač gerai suvokia mokyklos bendruomenės bei lyderystės ir vadybos svarbiausius bruožus, sietinus su geros mokyklos samprata. Tačiau mokyklų administracijos atstovai neišryškina subalansuoto kolektyvo sampratos – asmenybių įvairovės, vienas kito papildymo. Mokyklos administracijos požiūriu gera mokykla besimokanti ir refleksivi, tačiau mokytojai išryškino tik besimokančios mokyklos aspektą.

Tėvams svarbu kokioje aplinkoje ugdomi ir ugdomi jų vaikai, tačiau jos nesieja su šiuolaikiška ugdymo(si) aplinka, o įvardina tik fizinę aplinką. Tėvai, skirtingai nei mokyklų administracija, mokytojai, geros mokyklos nesieja su bendruomeniškumu, savivalda. Tik vienas tėvas užsimena, apie savivaldos aspektą, tačiau tai įvardija kaip vienpusį veiksmą, kai tėvai sako, o mokykla daro.

Nei mokyklų administracija, nei mokytojai, nei tėvai geros mokyklos nesiejo su veiklų mokykloje įvairove – tik mokiniai paminėjo šį aspektą. Tačiau negalime teigti, kad mokykloje tai nevyksta, nes patys mokiniai pažymi geruosius pavyzdžius, kaip su mokytoju, mokyklos administracijos paskatinimu, parama, buvo įtraukti į įvairias veiklas.

1. 2. Gera mokykla: ko dar stinga siekiant geros mokyklos

Mokyklų administracija, mokytojai, tėvai ir mokiniai įvardino ko siekia kurdami gerą mokyklą ir įvardino problemas su kuriomis susiduria šiame procese (žr. 1.2 lentelę).

1.2 lentelė. Bendrojo ugdymo mokyklų administracijos, mokytojų, mokinių ir jų tėvų geros mokyklos tobulinimo kryptys ir problematika

Kategorija	Administracija / subkategorijos	Mokytojai / subkategorijos	Tėvai / subkategorijos	Mokiniai / subkategorijos
Geros mokyklos tobulinimo kryptys	Mokytojų veikla ir tarpusavio bendradarbiavimas	Iniciatyvus, tobulėjantis mokytojas		Modernios technologijos ir šiuolaikiškas ugdymo(si) procesas
	Mokinių motyvacija	Mokytojų atvirumas ir baimių įveikimas		Iniciatyvūs, aktyvūs, norintys mokytis mokiniai
	Tėvų įtraukimas			
	Išaiškėjančios taikant mokyklos įsivertinimą			Fizinė ugdymo(si) aplinka
Problemų, su kuriomis susiduria mokyklos, kurdamas gerą mokyklą	Finansavimo stygius ir finansų nepakankamumas	Pamokos trukmė	Finansavimo nepakankamumas	
	Išorinės pagalbos stygius	Didelis vaikų skaičius klasėse	Mokyklos bendruomenės informavimas ir bendravimas	Teikiama didesnė išorinė parama
	Švietimo politika	Švietimo politika	Švietimo politika	
	Nepakankama parama įgyvendinant Geros mokyklos koncepciją		Vaikų supažindinimas ir įtraukimas į kitas veiklas	
	Tobulintinas pedagogų rengimas		Tobulintinas ugdymo procesas	
	Didelis darbo krūvis mokytojui			

Administracijos požiūris.

Nei vienas mokyklos vadovas nemano, kad gerą mokyklą jau sukūrė, nes mokyklos kūrimą suvokia kaip nesibaigiantį procesą, paremtą sistemingu veiklos tobulinimu, paremtu įsivertinimu. Mokyklų vadovai įvardino šiuos siekiamus/tobulintinus aspektus, kuriant gerą mokyklą:

- **mokytojų veikla ir tarpusavio bendradarbiavimas:** <...> kai kurie mokytojai naudoja aktyvaus atsako pultelius, siekiame, kad kuo daugiau mokytojų tai darytų <...> (A6); <...> norėtusi daugiau kūrybiškumo, iniciatyvos iš mokytojų <...> (A9); <...> bandėm daryti, kad kiekviena pamoka atvira, bet mokytojai nelabai nori ... užgeso, bet kol buvo, tai buvo teigiamas poslinkis <...> (A10);
- **mokinių motyvacija:** <...> su ta mokinių motyvacija, mes iš tiesų ilgai dirbame. Man atrodo svarbiausias veiksnys, kuris įtakoja visuomenę, yra ir mūsų mokykloje <...> (A10);
- **tėvų įtraukimas:** <...> Mes niekaip negalim tėvų aktyvuoti <...> (A10);
- **išaiškėjančios taikant mokyklos įsivertinimą** <...> gali būti, kiti, galim testuoti ... tai parodo mūsų atliekamas vidaus auditas <...> (A9); <...> nuoširdžiai atliekam mokyklos veiklos įsivertinimą ir pamatom <...> (A5).

Mokyklų vadovai įvardino šias problemas, aktualias kuriant gerą mokyklą:

- **su finansavimu susijusios problemos:** <...> kas link mokyklos, be galo plati dirva ką galima toliau plėtoti, daryti, tik, kad būtų finansai <...> (A1); <...> stinga priemonių, laboratorijų ... neturim tiek kiek reikia, chemijos mokytoja daro laboratorinius virtualioje erdvėje <...> (A2); <...> dokumentai kalba, kad švietimo strategija eina personalizavimo linkme, bet resursais tai visai neina ... mes negebam išbaigti tam tikrus procesus, nes neskiriam tam resursų <...> (A3);
- **su išorine pagalba susijusios problemos:** <...> Aš negaliu daugiau tylėti, kai parašyta, kad mes turim teisę sulaukti pagalbos, aš negaliu išmąstyti tos pagalbos iš oro. Man reikalingas socialinis pedagogas, logopedas ir net du logopedai <...> (A4);
- **su švietimo politika susijusios problemos:** <...> Mokytojai ir vaikai jau seniai yra pavargę nuo pažadų, jų nevykdymo, už tai niekas už nieką neatsako. <...> (A4); <...> su kuo mes susiduriame, kas girdisi nacionaliniu mastu, mes pasigendame tiksliai apibrėžtų ribų, jeigu tėvai nevykdo savo įsipareigojimų, prieš mokyklą, prieš vaiką ... nenumatyta priemonių ... norėtusi, kad kiekvienas įžengęs į mokyklą tėvas žinotų kas bus, jei jis nevykdys savo pareigų <...> (A1); <...> politikų neįsigilinimas ... sensacijų vaikymais per televizorių mums nepadeda. Nei mums ateiti ramiai į darbo vietą, nei vaikams ... ką jie ten prisižiūri ... mes per grubūs, per aštrūs. Gerai išsilavinusio, patyrusio žmogaus liežuvis yra baisesnis už peilį <...> (A5);
- **su nepakankama parama įgyvendinant Geros mokyklos koncepciją (2015) susijusios problemos:** <...> Geros mokyklos koncepcija – geras dokumentas, bet aš nematau, kad autoriai būtų už tai atsakingi, kaip mamos paleidžia į pasaulį savo vaiką. Aš labai bijau būti per griežta, bet jeigu yra tikimasi, kad žmonės gavę šitą kūdikį jį puoselės ir augins (pauzė). Mamos šitaip nesieltgia. Mamos maža to, kad rūpinasi pamaitinti, aprengti, tai dar ir dar paklausti kaip tau sekasi. O va šito aš nejaučiu. ... Bet kol dinozaurai dar neišnykę, viskas bus gerai. <...> (A4); <...> kaip pasirodė Geros mokyklos koncepcija, labai džiaugiasi, tikėjau, kad tai bus tas postūmis mokykloms, prisiimant atsakomybę kurti savo aplinką ... tos formos mokyklų turi būti įvairios, iš čia išplaukia tas personalizuotas ugdymas ... turėtų būti lanksti sistema, natūraliai, ramiai transformuotis <...> (A1); <...> gera mokykla, toks paprastas ir labai sudėtingas dalykas. Pirmiausiai tai mokykla sisteminis vienetas ... turim gerų dokumentų su teisingom idėjom ... su įsivaizdavimu, kad tinginių nėra, kad dviveidžių nėra ... bet yra kitaip <...> (A4);

- **su pedagogų rengimu susijusios problemos:** <...> norisi pedagogų ruošimo, nes ateina nauji pedagogai, visiškai nepasiruošę darbui, jie nemoka naudotis nei Smart lentomis, nei interaktyviais metodais, negeba, net ieškoti medžiagos - neišsina <...> (A9); <...> jei turėsime gerus mokytojus, tai žymiai daugiau pasieksime šioje veikloje, bet iš kur gauti tokius mokytojus ... į mokyklą turi ateiti tokia šviesi asmenybė, kuri turi išugdyti tokias pat šviesias asmenybes <...> (A10); mes pradedam jausti specialistų stoką, tų altruistų ... mokytojas tai asmenybė, kuri turi jaustis laisvai, tvirtai, turi būti laisvu, būdamas laisvas gali laisvai, kūrybiškai mąstyti ... kaip padaryti, kad ateitų altruistai, profesionalai, kurie suvoktų mokytojo darbo tarnystę <...> (A1);
- **su dideliu darbo krūviu mokytojui susijusios problemos:** <...> laiko, nes laiko sąnaudos yra didžiulės ... norisi skirti laiko pabūti ir su tėvų grupe, ir su vaikais, ir tu jautiesi, kad bėgi, bėgi, bėgi <...> (A7).

Mokytojų požiūris.

Vienas mokytojas mano, kad jau turi aiškią geros mokyklos viziją, tik reikia įgyvendinti – <...> nieko netrūksta ... mes paėmę tą startą ir mes judame į priekį. Mums tik reikia dirbti, ieškoti kaip panaudoti ... mes jau dirbame ta linkme <...> (U6). Kiti mokytojai atsiskleidžia, kaip reflektuojantys ir įsivertinantys, nes dalį siekinių, aktualių gerai mokyklai, sieja su savo veikla ir įžvelgia tobulintinas sritis:

- **siekis iniciatyvus, tobulėjantis mokytojas:** <...> norėtųsi didesnio iniciatyvumo (tiek iš vaikų, tiek iš visų kitų), idėjų pateikimo, ne tik pamokose, bet ir daugiau judėtų po pamokų <...> (U2); <...> neprarasti aktyvumo ir noro tobulėti, kuris yra ... kad tai nesustotų (U1);
- **mokytojų atvirumas ir baimių įveikimas:** <...> tobulėti visada yra kur, tai ne vien tik mūsų mokyklos problema ... viena iš problemų yra mokytojų uždarumas ir baimė parodyti savo pamoką, prašyti pagalbos. Dar mokytojams reikia paūgėti ... ypatingai vyresnio amžiaus mokytojai galvoja, kad ateina manęs bausti, jei nori pastebėti jų pamoką <...> (U3); <...> mokytojų uždarumas ir baimė parodyti ko nemoki <...> (U3).

Mokytojai įvardino šias problemas, aktualias kuriant gerą mokyklą:

- **su pamokos trukme susijusios problemos:** <...> tos 45 min, kartais labai plačios didelės, o kartais jų būna mažai ... ir jos taip riboja ... norėtųsi su kiekvienu vaiku padirbėti <...> (U4);
- **su dideliu vaikų skaičiumi klasėse susijusios problemos:** <...> klasės mažesnė turėtų būti, negali su kiekvienu pakalbėti, ir kai klasėse būna 29 ar 30 vaikų, man jų yra per daug. Jie skirtingų gebėjimų, vieni supranta ir dirba, kitiems aiškini ir tada tie kiti sako, kad jiems dėmesio per mažai ... tada prie kiekvieno prieitum <...> (U4); <...> mano pogrūpiuose nebūna daugiau nei 12 mokinių ... pasikalbame, labai sunku dirbti kai 30 mokinių. Labai reikėtų pagalbininko ... turiu spec. poreikių mokinių ir manęs neužtenka nei gabiesiems, nei spec. poreikių mokiniams <...> (U5);
- **su švietimo politika susijusios problemos:** <...> ne mūsų mokyklai stinga, o švietimo sistemai stinga ... deklaruotas lankomumas, bet tas lankomumas labai priklauso nuo tėvų, sugalvoja, išsivežė kelioms savaitės paslidinėti ... tada reikia galvoti kaip apmokėti mokytojų už tą papildomą darbą <...> (U7); <...> ir mūsų mokykloje, vaikai su tėvų žinia praleidžia pamokas, va čia nežinau ką daryti <...> (U7).

Tėvų požiūris.

Dalis tėvelių nemato ką būtų galima tobulinti mokykloje: <...> *aš turiu su kuo palyginti, nieko čia netrūksta* <...> (T6); <...> *čia yra didelė patirtis, šiltas santykis, ... visa administracija dirba vaiko labui* <...> (T7). Kiti tėvai negalėjo konkrečiai atsakyti ko siekiama norint būti dar geresne mokykla. Tačiau tėvų manymu, siekiant geros mokyklos, turėtų būti sprendžiamos šios problemos:

- **su mokyklos bendruomenės informavimu ir bendravimu susijusios problemos:** <...> *kiekvienas turi tvirtai žinoti mokyklos nuostatas ir taisykles* <...> (T1); <...> *gal, kad įvedė tą Tamo sistemą, nėra bendradarbiavimo akis į akį ... anksčiau buvo klasės susirinkimai* (T1);
- **su ugdymo(si) procesu susijusios problemos:** <...> *girdim, kad mūsų vaikai į mokyklą eina dėl draugystės, o norėtusi, kad eitų į mokyklą dėl mokymosi ... nežinau ar tai mokykla turėtų tai padaryti* <...> (T2); <...> *galėtų būti dažniau poriniai projektai, kad mokytųsi, o ne šiaip pliurptų su drauge* <...> (T2); <...> *turi atsirasti daugiau praktinio pobūdžio užsiėmimų ... kad vaikas praktiškai pabandytų ... išgirstą teorinę medžiagą pritaikytų taip kaip yra* (T4);
- **su finansavimu susijusios problemos:** <...> *viskas remiasi į pinigus ir naujoves, norisi 3D spausdintuvo ... mokykloms yra sunku, jos negauna tiek pinigų kiek reikia* <...> (T3); <...> *vaikams trūksta tokių elementarių dalykų ... yra keli sėdmaišiai ... bet dar kažką tokio dar galėtų* <...> (T5);
- **su vaikų supažindinimu ir įtraukimu į kitas veiklas susijusios problemos:** <...> *vaikų išėjimas į kitas įstaigas ... didžiausia problema nelabai yra kur nueiti ... vaikas turi konstruoti, kažką išbandyti. Mano sūnus berniukas ir matau, jei jis pats pabando kažką lipdyti, konstruoti, jam darosi įdomu.* <...> (T4);
- **su švietimo politika:** <...> *trūkumai švietimo sistemai ... vaikai metų metus mokomi tų pačių dalykų, tačiau jie eina šiek tiek platyn ir gilyn, bet jie kartojasi ... jei tu žinai kiek 2x2, tai nereikėtų prie to sugrįžti, o pas mus kiekvienais metais sugrįžtama* <...> (T7).

Mokinių požiūris.

Kai kurie tyrime dalyvavę mokiniai visiškai patenkinti savo mokykla, ir mano, kad ji jau atitinka geros mokyklos sampratą: <...> *man viskas gerai ... man čia labai gera* <...> (M1); <...> *nežinau, man atrodo kad nieko tokio, viskas gerai* <...> (M5); <...> *kadangi pasirinkau būtent šią mokyklą, tai man, asmeniškai nieko netrūksta* <...> (M14); <...> *ne, nieko netrūksta* <...> (M13). Vienas mokinyš įvardijo problemą susijusią su nepakankamas išorine parama: <...> *mūsų mokykla laimi konkursus ... norėtusi pagalbos supratimo iš švietimo skyriaus ... finansavimo, palaikymo, mes kovojom už mokyklą* <...> (M2).

Mokinių manymu, siekiant geros mokyklos, turėtų būti tobulinami šie aspektai:

- **modernios technologijos ir šiuolaikiškas ugdymo(si) procesas:** <...> *visada yra kur tobulėti, nepaisant, kad yra daug išmaniųjų technologijų ... aš labai norėčiau, kad būtų kažkokia erdvė, kur galėtumėme 3 D formatu pamatyti kaip atrodo koks eritrocitas* <...> (M12); <...> *viskas gerai, bet gal ... per pamokas kokių modernių fizikos bandymų* <...> (M16);
- **stinga iniciatyvių, aktyvių mokinių ir norinčių mokytis mokinių:** <...> *stinga mokinių užsivedusių kažką veikti* <...> (M4); <...> *man viskas patinka, tik yra vaikų kurie nenori mokytis, jiems ne tas rūpi* <...> (M6);

- **fizinė ugdymo(si) aplinka:** <...> tokių erdvių atsipalaiduoti <...> (M7); <...> kad būtų ar tokių minkštų dalių kaip čia (baldus turi mintyje <...> (M8); <...> galėtų būti sofa, tokia minkšta, ir moderni <...> (M19); <...> reikia labiau neformalios aplinkos, kad mokytojai geriau pažintų mokinius, galėtų geriau bendrauti ... galėtų būti kažkokia erdvė mokykloje, kur būtų galima susitikti mokiniams ir mokytojams. Aš manau, kad valgykla tam netinka. Gal prie bibliotekos kažkokia patalpa <...> (M18).

Mokyklų administracijos atstovai galėjo aiškiai įvardinti ko dar siekia, norint tobulinti, kuriant gerą mokyklą, taip pat išsamiai įvardijo kylančias problemas. Mokyklų administracijos atstovai, kaip siekiamas tobulinti sritis įvardijo šias: mokytojų veikla ir tarpusavio bendradarbiavimas; mokinių motyvacija; tėvų įtraukimas ir tobulintinos sritys išaiškinančios taikant mokyklos įsivertinimą. Mokytojams, kaip mokyklos veiklos tobulinimo pagrindas yra iniciatyvūs, tobulėjantys mokytojai, mokytojų atvirumas bei baimių įveikimas. O mokiniams, kuriant gerą mokyklą, siekiant ją tobulinti, yra svarbu modernios technologijos ir šiuolaikiškas ugdymo(si) procesas, iniciatyvūs, aktyvūs, norintys mokytis mokiniai ir fizinė ugdymo(si) aplinka. Tėvai negalėjo įvardinti mokyklos tobulinimo krypčių dėl įvairių priežasčių („nepasidomėjau“, „neteko girdėti“, „vaikas atsiuntė, kad paskaityčiau, turiu pašte, bet nespėjau“).

Mokyklų administracijos atstovai įvardijo įvairias problemas, susijusias su geros mokyklos kūrimu: finansavimo stygius ir finansų nepakankamumas, išorinės pagalbos stygius, švietimo politika, nepakankama parama įgyvendinant geros mokyklos koncepciją, tobulintinas pedagogų rengimas, didelis darbo krūvis. Mokytojams, siekiant geros mokyklos, trukdo reglamentuota pamokos trukmė, didelis vaikų skaičius klasėse, švietimo politika. Tėvai, su geros mokyklos kūrimu susijusias problemas sieja su: finansavimo nepakankamumu, mokyklos bendruomenės informavimu ir bendravimu, švietimo politika, vaikų supažindinimu ir įtraukimu į kitas veiklas, tobulintinu ugdymo(si) procesu. Mokiniams įvardinti problemas, su kuriomis susiduria mokykla buvo sudėtinga, tik vienas mokinytis pažymėjo problemą susijusią su nepakankama išorine parama.

Beveik visos tyrime dalyvavusios tikslinės grupės įvardijo problemas, susijusias su švietimo politika, nepakankamu mokyklų finansavimu, išorinės paramos stoka.

2 PRIEDAS. Bendrojo ugdymo mokyklų pažangos pavyzdžiai: kokybinio tyrimo (interviu) rezultatai

Interviu metu buvo sisteminami bendrojo ugdymo mokyklos pažangos pavyzdžiai. 2.1 lentelėje pateikiami susisteminti mokyklų administracijos, mokytojų įvardinti pavyzdžiai. Mokiniai ir tėvai šiuo aspektu neturėjo nuomonės, buvo pateikiami komentarai „nu neteko girdėti“, „teko girdėti, bet nepamenu“, „yra kažkur parašyta“, „galėtų būti labiau matoma“.

2.1 lentelė. Bendrojo ugdymo mokyklos administracijos, mokytojų išskirti mokyklos pažangos pavyzdžiai

Kategorija	Administracija / Subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai	Mokytojai / subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai
Asmenybės ūgtis	<i>Asmenybės branda: <...> ir jei pavyks mums įgyvendinti tuos individualius pokalbius, tai labai siesis su asmenybės ūgtimi, pagerins <...> (A7); <...> tas dienoraštis ir yra brandai ... tu nenorėjai pildyti, tu pradėjai ir nori rodyti, pvz. aš pradėjau lankyti konsultacinius dalykus, va tavo branda ir auga <...> (A3); <...> turim projektą „Auklėjimo karūna“ ... padaryti taip, kad mokiniai veiktų grupėje. Ir tose grupėse kiekvienas mokinytis turėtų savo veiklos dalį, už kurią jis būtų atsakingas, ir be kurios atlikimo šlubuotų visos grupelės veikla <...> (A10); <...> turim savotišką priemonę, jau pradinėse klasėse mokytojai išdalina tam tikras jų pareigas, nuo 8-osios klasės vaikai pradeda budėti koridoriuose ... tu esi valdžia, bet tai visų pirma yra atsakomybė <...> (A1); <...> dalyvavimas tokiuose renginiuose kaip skautų judėjimas ... jie tampa labiau socialūs, negu tie, kurie nedalyvauja ... mokykloje pagalba mokantis vyresnio jaunesniam <...> (A10); <...> turim tradicinę kinobuso dieną ... vyksta visą dieną, visoms klasių grupėms, projektai su filmo peržiūra, su testais ir žaidimais ... turim interaktyvaus ugdymo ... profesijos karjeros dienas ... pas mažiukus tetos, močiutės ... meteorologo profesiją pristatė taip, kad toks išpūdis, kad tais metais pusė mokyklos nori stoti į meteorologiją <...> (A4); <...> darom kiekvienų metų tyrimą ... mes analizuojame. Visi atskiromis klasėmis renkames ir analizuojame: klasę, atskirą mokinį ir turi savo ūgties, t. y. dalykinių ir socialinių kompetencijų aplankus ... tada dirba atskiras dalyko mokytojas su vaiku ... kas mėnesį yra klasės valandėlės, jie išsitraukia</i>	<i>Asmenybės branda: <...> mokinį bandom ugdyti visokeriopą, kad jis būtų brandus, kad save pažintų...> (U2); <...> emocinė vaiko branda ir ugdymas yra labai svarbu ... aš didžiuojuosi, kad dirbu toje mokykloje ... man eiti į darbą, tai kaip ant sparnų <...> (U6); <...> Penktokai, jie visai vargsta, stengiasi keltis sau uždavinį ir ateina septintokas ... kai jis realiai mąsto apie savo galimybes, aš suprantu, kad vaikas jau subrendęs <...> (U3); <...> dalyvavimas projektinėje veikloje, pasirenkami dalykai ... kiekvienas dalykas pasiūlo tam tikras veiklas ... tai atskleidžia mokinius <...> (U1); <...> tas fiksavimas ir stebėjimas, tas spalvinimas, lygių žymėjimas ... drausmės problemų absoliučiai nebeliko, nes vaikų tikslas pasiekti kuo geresnį rezultatą, kad užsipildytų pamokos uždavinį <...> (U3); <...> turim robotikos ir programavimo būrelius <...> (U5); <...> jei mokykloje egzistuoja demokratiniai pradmenys, tai tada mokytojas skiria laiko kiekvienam mokiniui asmeniniam pokalbiui ... išsisakyti, aptarti ... jei tokie dalykai yra, vadinasi yra viskas gerai. Mes turime tokius dalykus. <...> (U6); <...> pas mus klasėje vaikai nepaprastai draugiški. Išmokyti gražiai pasakyti ... jokios kritikos negali būti. Jokių būdu, mes taip susitarę. <...> (U6).</i>

	savo aplanką ir atsimatuoja ... „aš sudainavau“, „aš dalyvavau“ ... mokinys ir pats analizuoja veiklą <...> (A9).	
	Mokinio pasiekimai: <...> daug dalykų yra toje brandoje, pvz., vienaip elgeisi koridoriuje, dabar kitaip; tu į akis nežiūrėdavai, o dabar žiūri ... tie visi ir yra brandos dalykai <...> (A3); <...> mes bandome įgyvendinti ... turim lapus, kur bandome fiksuoti tuos individualius mokinio pasiekimus, pažymiu, bet labiausiai veikia mokinių, kad jis priverstas fiksuoti, žiūrėti, ar jo pasiekimai, aišku tie formalūs, bėgant pusmečiams ar gerėja, ar blogėja, kaip jam keičiasi ir kodėl keičiasi ... čia svarbus tas žymėjimas skaičiukų, o tas tarpinis rezultatas pokalbis su konkrečiu mokiniu apie jo pasiekimus, jo lūkesčius <...> (A10); <...> gerieji pavyzdžiai mokinio projektinė veikla ... jie stebimi, rašant rašto darbą, sakant viešą kalbą, šitie pasiekimai yra labai svarbūs, kurių gal būt neseka kitos mokyklos <...> (A3); <...> mokiniai dalyvauja olimpiadose ... mokiniai vežami į tarptautinius konkursus ... grįžta su aukščiausiais pasiekimais ... turėčiau atsiverti ir pasakyti, nes duomenų labai daug <...> (A8); <...> per tris pakopas eina – auksinė žuvelė (talismanas, vaikai, kuriais pasitiki), sidabrinė pelėda (labiau į akademinis pasiekimus) ir everestas (aukščiausia siekiama viršūnė, už bet kokius nuopelnus – sudainavo, sušoko, bet kokia galimybė save išreiškiant pozityvia linkme <...> (A1).	Mokinio pasiekimai: <...> mūsų mokykloje yra kryptingas meninis ugdymas ... labai daug koncertuoja ir turi labai gerų tarptautinių pasiekimų. Šitie rodikliai mums duoda labai svarų indėlį reitinge <...> (U7); <...> informacinių technologijų konkursuose mes pasiekiam labai gerų rezultatų <...> (U7); <...> mes kas mėnesį su vaikais aptariame tuos pasiekimus. Jie pildo savo socialinių, dalykinių kompetencijų segtuvus, aplankus ir jie vertina save, rašydami, pokalbyje dalyvaudami su manimi <...> (U8).
	Mokinio pažanga: <...> savuose laukiamuose vaikų rezultatuose, kai pasiekėm, galbūt, net pramokom ... procentus pagal lygius, pažanga pagal kompetencijas <...> (A3); <...> kartosiuos, dėl mokinių pažangos, būtent stebint, matosi tikri ir specifiniai kiekvieno vaiko dėsningumai <...> (A1); <...> matavom tik akademinę pažangą, ji kaip ir nemaža, virš 70 proc. <...> (A2); <...> visi sveikinasi, anksčiau taip nebuvo, sakau pradėkit nuo savęs ir suveikė; žiūriu ne taip apsirengęs, klausiu kas atsitiko ir jis suprato <...> (A1).	Mokinio pažanga: <...> atnaujinta pažangos stebėjimo ir įsivertinimo tvarka ... labai džiaugiasi, kad dalyvavo visa bendruomenė ... tai yra sėkmė, kad įsijungė visa bendruomenė. Daug ginčijomės, net priėjome prie bendro susitarimo <...> (U8); <...> kiekvieno vaiko pažanga, ją stebim, siekiame stebėti <...> (U5); <...> vis galvoju apie vieną vaiką, metų metais dalyvaudavome olimpiadose, tai ir yra pažanga <...> (U2); <...> prisijaukinom, jis jau nebėga iš pamokų, jau ateina, tai irgi pažanga <...> (U2); <...> vienas momentas, truputėlį anksčiau, kai mokinys kalbėdamas apie savo pažangą, pasakė, kad aš jaučiuosi laimingas ir galiu mokytis šioje gimnazijoje. Paklausiau kodėl taip yra ... tas mokinys atsakė „aš atsiskleidžiau

		kaip žmogus, aš atsiskleidžiau, kaip asmenybė“ <...> (U8).
Ugdymas ir ugdymas(is)	Grįžtamasis ryšys: <...> bandėm įdėti grįžtamojo ryšio veiklą, jis turi būti labai konkretus ... pamatėm, kad grįžtamojo ryšio teikimas vaikui labai padeda jam mokytis <...> (A2).	Pasiekimų vertinimas: <...> jei išeičiau kitur, nusineščiau savi stebėjimo lapus ... jau yra sava sistema ... tiesa ji kiekvienais metais pasikeičia, klausiu vaikų ko jie nori <...> (U3).
	Personalizuotas ugdymas: <...> pradžioje mokslo metų išsikelia savo uždavinius, kiekvieną pamoką įtraukiamas į pamokos mokymosi uždavinio įtraukimą... kiekvieną mėnesį susitinka su auklėtoju ... yra susitikimas tėvai-mokiniai-mokytojai, beje be mokinio mokytojai nesikalba su tėvais <...> (A3).	Personalizuotas ugdymas: <...> svarbu matyti kiekvieną vaiką pamokoje ir skirti laiko su juo pasikalbėti ... pasiaiškinti kas tau vaikelį negerai, tai vienas iš tų kur, laiko turėjimo <...> (U2); <...> personalizuoti kiekvienas mokytojas stengiasi ... ateini pas vaikus ir klausiu, aš turiu du pasiūlymus projektinei veiklai ... būna, kad mes darom du projektus, būna jie nei to nei to nenori, ir tai yra personalizacija <...> (U5).
	Visuminis ugdymas: <...> visuminis ugdymas ... pamokos paremtos tyrimais <...> (A9).	Besikeičianti pamoka: <...> pamokos nėra vien tradicinės ... tradicinių pamokų aš jau nebematau. Visi dirba su technologijomis, visi organizuoja grįžtamąjį ryšį, įsivertinimas, komandinis darbas. Pamokos ne mokykloje <...> (U5).
	Įtraukusis ugdymas: <...> esam įsitraukę ... į renkuosi mokytis ir labai daug dirbam, kad suvokti, kas yra įtraukusis ugdymas <...> (A3).	Sudominantis vaikus ugdymo procesas: <...> ir aplinkos kuriamos, ir vaikai išvežami<...> (U2); <...> ugdymas, toks dalykas, jis keičiantis laikui mums užduoda vis naujus iššūkius, kur mes turime ieškoti naujų būdų, naujo supratimo, atgimti ir atgimti ... ir vaikai džiaugiasi, ir tėvai ir mokytojai yra laimingi <...> (U6); <...> mokytojas stengiasi, kad ta pamoka būtų kūrybinga, ir mokiniui įdomu ir pačiam mokytojui smagiau <...> (U8).
		Patyriminis ugdymas: <...> vaikams labiausiai patinka patyriminis mokymasis, jie iš karto mato kur savo žinias galės pritaikyti. Patyriminio mokymo įvedimas į ugdymo procesą tikrai turi įtaką <...> (U7).
Mokykla	Mokinio pažanga kaip mokyklos pažanga: <...> kiekvieno vaiko pažanga tai ir mokyklos pažanga <...> (A3); <...> mokyklos pažangos geri pavyzdžiai tai mūsų vaikai, jų pažanga <...> (A9).	Mokinio pažanga kaip mokyklos pažanga: <...> mokinių pažanga yra mokyklos pažanga, tai neatsiejama <...> (U1); <...> kiekvieno mokinio pažanga lemia mokyklos pažangą <...> (U2); <...> be abejo, kitaip negali būti. Kiekvieno mokinio pažanga – mokyklos pažanga. kaip ta bitelė, atneša medaus į korį ir tas korys susilipdo <...> (U8).
	Kiekvieno vaiko pastebėjimas: <...> kiekvieno vaiko pastebėjimas, mokinio išgirdimas <...> (A7); <...> mes keičiamės	Kiekvieno vaiko pastebėjimas: <...> svarbu pamatyti kiekvieną vaiką ... tai ir mokyklos pažanga <...> (U3).

	atsisukdami į vaiką, mūsų savito ugdymo teorija ... pagrindas yra pagarba vaikui ... mūsų šiai dienai didžiausia pažanga – tai atsisukimas į vaiką ir pagarba vaikui <...> (A8); <...> kiekvienas vaikas (300) yra matomas ... yra formalūs dalykai, lapai ir visa kita yra, bet svarbiausia jie (vaikai) išeina savimi patenkinti <...> (A1).	
	Besimokanti, bendradarbiaujanti bendruomenė: <...> dėjom ką mokytojai perprato naujai, ką pradėjo daryti kitaip ... suprato kad nuo manęs daug kas priklauso ir aš turiu mokytis<...> (A2); <...> paveikūs pavyzdžiai ...vieną kartą per mėnesį yra direktorės valanda koncentruoti ... ateina ir tėvai, viena tėvelis pasakojo, kaip jis iš savo dukros išmoko rašyti projektus ir pripasakojo kokius jis turi laimėjimus <...> (A3).	Besimokanti, bendradarbiaujanti bendruomenė: <...> bendruomenė labai glaudžiai bendradarbiauja <...> (U5); <...> mokytojų noras tobulėti ir mokytis, tiek mokykloje organizuojami įvairūs kvalifikacijos tobulinimo kursai, tiek mokykla noriai išleidžia <...> (U5); <...> keičiasi viskas, modernėja technologijos ir tas žmogus, kuris yra mokykloje turi spėti su laiku, tobulėti. Mūsų mokykloje likę tie žmonės, kurie tikrai jaučia pašaukimą, pasiaukoja <...> (U8); <...> tai nuolatinis kūrybinis procesas, kur mokytojai turi tobulėti, mokyklos bendras gyvenimas <...> (U6); <...> metodiniam būrelyje mes esam susitarę; silpniesiems mokiniams šitas ir šitas darbas, kitokiems kitas...kiekvienas vaikas renkasi pagal savo galimybes <...> (U5).
	Veiksmingas administravimas: <...> sukurta sistema, glaudus ryšys mokinyse-klasės vadovas ir atitinkamos grandys ... filmuojam renginius ir kitą dieną eksponuojam <...> (A1).	Išorinis pripažinimas: <...> rezultatai ... mokinių atėjimas į mokyklą, kai mokinių ateina daug ir tėvai veda į mokyklą, iš kitų mokyklų atveda pas mus <...> (U3); <...> kitų mokyklų mokytojai ateina pas mus mokytis ir prašo pasidalinti <...> (U3); <...> apklausų ir rezultatų duomenys <...> (U1).
		Išsiugdytas mokytojas: <...> buvo tylus, niekuo neišskirtinis ... dabar turim puikų mokytoją (buvęs mokinys), išugdėm. Aš manau, kad tai didžiausias mūsų darbo pasiekimas <...> (U8).
		Projektinė veikla: <...> šiuo metu yra labai suaktyvėjusi tarptautinių projektų veikla <...> (U7); <...> įvairūs ir tarptautiniai projektai ... mokiniams garbė didžiulė, ir Lietuvą reprezentuoti, pristatyti <...> (U8).
Negalėjimas tiksliai įvardinti	Kitimas ir nuolatinis ieškojimas: <...> ilgai kamuojamės prie mokyklos pavyzdžių, nes gali parinkti tokį kur ne mokykla pasiekė, o šeima įdėjo <...> (A2); <...> tai organizmas, kuris susideda iš daug grandžių, kurias reikia matyti, sukurta	Neįvardijimas: <...> negaliu atsakyti dabar ... nežinau <...> (U1).

	<i>sistema (vidaus, išorės) puiki sistema, kai galima atsainiai į save pasižiūrėti ir pamatyti kur šlubuojame <...> (A1); <...> labai išanalizuojau pridėtinę vertę ... ieškom tų pavyzdžių, kur mokykla nusipelnė ir siejam su tų metų veikla <...> (A2).</i>	
	<i>Tai ką mokykla pasiekė dabar: <...> dar turim daug liekanų, bet palaipsniui viskas gyja ... aš matau šios mokyklos pažangą ... tai ką mokykla šiai dienai yra pasiekus, tai yra labai daug <...> (A8).</i>	<i>Tai ką mokykla pasiekė dabar: <...> šitoje mokykloje, kadangi pradžia jau padaryta ... mumsbelieka kūrybinis procesas. Tai judėti, ieškoti, tų visų metodų, kaip daryti toliau ... mes tai darome ir mūsų patirtys jau neblogos <...> (U6).</i>
	<i>Neįvardijimas: <...> Turim suplanavę daug pokyčių ... mes dabar rengiam ... vaikai gali parašyti savo problemą ... nežinau kaip pavyks. Atvažiuokit po metų <...> (A7).</i>	

Pastaba: mokinių pasiekimų, mokinių pažangos pavyzdžiai pateikti pagal tai, kaip priskyrė patys informantai.

Mokyklų administracijos atstovai ir mokytojai mokyklos pažangos pavyzdžius sieja su asmenybės ūgtimi, ugdymu ir ugdymusi, mokykla, kurioje pastebimas kiekvienas vaikas. Kai kurių mokytojų ir mokyklų administracijos atstovų negalėjimas aiškiai įvardinti mokyklos pažangos pavyzdžių, sudaro prielaidas manyti, kad mokykloje nepakankamai išdiskutuota mokyklos pažangos samprata ir šią pažangą atskleidžiantys požymiai.

3 PRIEDAS. Inovacijos mokyklose, turėjusios įtaką šių mokyklų pažangai: kokybinio tyrimo (interviu) rezultatai

Bendrojo ugdymo mokyklų administracijos, mokytojų, mokinių, tėvų, buvo klausiama kokios inovacijos turėjo įtakos mokyklos pažangai (3.1 lentelė). Iš visų keturių tikslinių grupių buvo atstovų negalinčių atsakyti į šį klausimą: <...> *ant greičio išryškinti ... čia reikia susikaupti, nes tai vientisas procesas* <...> (A1); <...> *sunku pasakyti dabar ... kada ateina iš išorės, iš kitų mokyklų ir pasako vau, o čia tai gera patirtis* <...> (U3); <...> *viskas, kad vaikas būtų saugus* <...> (T1); <...> *aš nežinau, aš pamokose nedalyvauju, gal mokytojai kažką pakeitę* <...> (T6); <...> *inovacijos? neteko girdėti* <...> (T8); <...> *nežinau* <...> (M7); <...> *pas mus visko labai daug vyksta* <...> (M6). Vienos mokyklos administracijos atstovas inovacijas susiejo su geros mokyklos koncepcija (2015) ir mokyklos veiklos įsivertinimu: <...> *tai ką sako gera mokykla (turi mintyje geros mokyklos koncepciją) darom, tai ką sako įsivertinimo rekomendacijos, tą ir darom* <...> (A2).

3.1 lentelė. Bendrojo ugdymo mokyklų administracijos, mokytojų, mokinių ir jų tėvų išskirtos mokyklos pažangai svarbiausios inovacijos

Kategorija	Administracija / subkategorijos	Mokytojai / subkategorijos	Tėvai / subkategorijos	Mokiniai / subkategorijos
Su mokyklos bendruomenės veikla susijusios	Dalyvavimas projektinėje veikloje.	Dalyvavimas projektinėje veikloje.		
	Ugdymo(si) proceso tobulinimas.	Ugdymo(si) proceso tobulinimas.	Ugdymo(si) proceso tobulinimas.	Ugdymo(si) proceso tobulinimas.
	Mokytojų tobulinimasis.	Mokytojų tobulinimasis.	Mokytojų tobulinimasis.	
	Asmens pasiekimų ir pažangos vertinimo sistema.	Asmens pasiekimų ir pažangos vertinimo sistema.		
	Bendradarbiaujanti bendruomenė	Bendradarbiaujanti bendruomenė	Bendradarbiaujanti bendruomenė	
Su materialinės bazės tobulinimu susijusios	Mokyklos erdvių atnaujinimas	Mokyklos erdvių atnaujinimas	Mokyklos erdvių atnaujinimas	Mokyklos erdvių atnaujinimas
	Modernių įrenginių ir priemonių įsigijimas	Modernių įrenginių ir priemonių įsigijimas	Modernių įrenginių ir priemonių įsigijimas	Modernių įrenginių ir priemonių įsigijimas

Vienas tyrime dalyvavęs tėvas mano, kad ne inovacijos svarbiausia: <...> *mokykloje turėtų būti ne inovacijos, o vaiko ugdymas ir mokymas turėtų susivesti į stabilumą. Aš manau atvirkščiai, ta mokykla yra gera, kuri yra stabilesnė ... nuo vienos krypties, prie kitos ... jeigu mokykloje viskas puiku, tos inovacijos neturi jokios prasmės* <...> (T7).

Mokyklų administracijos požiūris.

Dalyvavimas projektinėje veikloje. Kalbėdami apie inovacijas mokyklose, turėjusias įtaką mokyklos pažangai, daug dėmesio skyrė projektinės veiklos įvairiems aspektams. Mokyklų administracija ypač vertina mokyklos bendruomenės dalyvavimą nacionaliniuose ir tarptautiniuose projektuose: <...> *nuo 2010 m. įsitraukimas į projektą ... bendrųjų kompetencijų sampratos kūrimas ... ir nuo to atsirado mūsų noras sukurti savo modelį, savo priemones, kurios veiktų* <...> (A3);

<...> dalyvaujam labai aktyviai tarptautiniuose projektuose, važinėja ir mokytojai, mokosi, ir po to mūsų mokytojai moko, to ką išmoksta, naudojant naujausias technologijas <...> (A9); <...> dalyvavome struktūros tobulinimo programoje ... mes dar turime struktūrą, kur mokytojai pakankamai laisvi ir atpalaiduoti nuo tos mokyklinės biurokratijos, nes yra skyriaus vadovas ... ir jie gali daugiau dirbti su vaikais <...> (A10); <...> toks buvo projektas, dalyvavimas etatinio apmokėjimo eksperimente ... ta patirtis naujiems, kuriantiems sistemą yra nelabai įdomi. Įvedimas tų inovacijų, tų naujovių kai mokytojas negali užtrenkti po pamokų klasės durų pasiteisina <...> (A10). Buvo išskirta mokinių projektinė veikla, kaip svarbi inovacija mokyklos pažangai: <...> nuo 1997 m. mokinių projektinės veiklos sampratos kūrimas ir atėjimas iki individualaus projekto vykdymo <...> (A3).

Ugdymo(si) proceso tobulinimas. Mokyklų administracija mokyklos pažangą sieja su inovacijomis tobulinant ugdymo(si) procesą. Kaip inovacija įvardijama lanksti pamokos trukmė ir forma: <...> pamoka be skambučio, gali trukti ne tik 45 min. bet ir ilgiau ... neformalaus ugdymo būrelių visokie pasirinkimai ... labai daug tarptautinių projektų <...> (A6); <...> skatinam integruotas pamokas ir pamokas kitose erdvėse, kad mokytojai ir mokiniai nelaikytų ekskursijos dienos, kai galima nieko neveikti ... siekiame, kad iš kiekvienos ekskursijos būtų apčiuopiamas, pamatuojamas rezultatas tam vaikui ... ta veikla, kai jie išeina veiklai už mokyklos ribų <...> (A10); <...> mokytojai stengiasi neapsiriboti tų pamokų veikla ir mato tų užsiėmimų prasmę ir po pamokų <...> (A10). Kito informanto pastebėjimas atskleidžia veiklas nukreiptas į ugdymo personalizavimą ir naujovių įvedimą: <...> mes padarėm, kad pirmokai turi kryptį. Vieni šokėjai, kiti teatralai. Pirmokai visi turi galimybę pabūti šokėjais. Tai reiškia, kad nuo pirmos klasės sudarom galimybę kažkokiai pakraipą ... turim sumanymą, kad pradinių klasių mokytojai keisis kas du metai <...> (A1). Kiti mokyklos administracijos atstovai įvardija ugdymo prioritetus – patriotiškumo, demokratijos ugdymas: <...> patriotiškumo ugdymas, kuris iš pradžių atrodė prievartinis, o dabar savaime suprantamas <...> (A6); <...> demokratijos ugdymas, kai vaikas yra mokyklos kūrėjas. Vaikas, tėvas - kiekvienas kuria mokyklą <...> (A7). Kaip svarbi inovacija įvardijami ugdymo(si) procese taikomi inovatyvūs mokymo(si) metodai ir integruotas ugdymas: <...> pradėtas integruotas mokymas, bent jau mokytojų susivokimas, kad kabinasi tam tikri dalykai ... patys vaikai sakė, kad integruotos pamokos labai įdomios ir mums tai patinka <...> (A2); <...> technologinis atėjimas, technologinis parėmimas ... didesnės galimybės mokytojui <...> (A8); <...> inovatyvūs metodai, tie kurie leidžia vaikui patirti sėkmę, tada jis susidomės, jam bus įdomus ... mokytojas turi būti kaip partneris <...> (A9). Svarbus mokyklos administracijos atstovo pastebėjimas susijęs su pedagoginės sąveikos svarba, kaip vienu esminiu aspektu ugdant vaiką: <...> ypatinga pagarba vaikui, per tą ryšį (mokytojo ir vaiko) eina pažanga ir pasiekimai, per tą ateina ir visos mokyklos pažanga (A8).

Mokytojų tobulinimasis. Vienos mokyklos administracijos atstovas, kaip svarbią inovaciją įvardina mokytojų mokymąsi vienas iš kito, vienas kito veiklos stebėjimą ir teikiamą kolegialų grįžtamąjį ryšį: <...> treji metai mokytojų tobulinimasis mokykloje su aiškiu grįžtamuju ryšiu <...> (A3); <...> mokytojų komandos, savanoriškai susibūrusios, stebi pamoką, analizuoja, nusimato ką iš pamokos imsiu, išbando ir kviečiasi ... kitos grupės kitu kampu, planuoja tą pačią pamoką ir veda. Veda vienas, aptaria, pagerina, veda kitas, vėl aptaria, pagerina ... taip veikia pradinukės, taip veikia specialistai. Tuos procesus norim išgryninti tiek kiek galim... įvyko seminaras, ir kas iš to. Va dabar jų tobulinimasis yra mūsų pačių tobulinimasis <...> (A3). Kitas administracijos atstovas džiaugiasi, kad mokytojai ne tik sistemingai tobulinasi, bet jau ir patys regione yra įvairių kvalifikacijos tobulinimo renginių lektoriai: <...> turim mokomės mokytis modelį. Mokytojai patys veda seminarus <...> (A6).

Asmens pasiekimų ir pažangos vertinimo sistema. Vienas mokyklos administracijos atstovas pastebi, kad mokinio pasiekimų ir pažangos stebėjimo sistema neatsiejama susijusi su

mokyklos pažanga: <...> visa sistema surišta su mokinio pažanga, tobulinimu ... kaip geriau apčiuopti <...> (A3).

Bendradarbiaujanti bendruomenė. Mokyklos administracijos atstovo patirtimi remiantis, realiai veikianti bendradarbiaujanti bendruomenė padėjo pasiekti mokyklos pažangą: <...> didžiausia novacija yra mūsų visų esantys santykiai ... tai bendruomenė: dalykų mokytojai, klasių auklėtojai ... novacija mūsų santykiai, mūsų kalbėjimasis tai yra svarbiausia.<...> (A4).

Mokyklos erdvių atnaujinimas. Mokyklų administracijos atstovai kalbėdami apie mokyklos pažangai svarbias inovacijas, neatliko tik mokyklos remonto, bet siekė konkrečių rezultatų susietų su ugdymo rezultatų gerinimu: <...> dabar biblioteka, kaip ugdymo inovacijų centras ... įsitraukimas aukščiausiu lygmeniu <...> (A3); <...> viskas, jei imant sportą, tai sporto salės modernizavimas <...> (A9).

Modernių įrenginių ir priemonių įsigijimas. Šiuolaikiniai modernūs įrenginiai padeda sudominti mokinius, parodyti tą, apie ką dažniausiai buvo tik skaitoma ar žiūrima į paveikslėlius, įtraukia į bandymus, eksperimentus. Galima manyti, todėl, kai kurios mokyklos tokiam modernizavimuisi tikslingai kaupė lėšas: <...> visus metus mes paskyrėme technologizavimuisi ... įsirengėme išmaniąją klasę ... bet kiek tu nori tų mašinų atsinešk, kiek tu nori tų lozungų, bet jei nebus žmonių, kurie geba tai daryt, jokių novacijų nevyks <...> (A4); <...> inovacija daug susijusi su priemonėmis, mokymo ugdymo priemonėmis, turtu, modernizavimu, laboratorijų atsidarymas ... jei vaikas negali pačiuo pinėti, inovacijos nebus <...> (A9). Kai kurios mokyklos, remiantis mokyklų administracijos teiginiais, kaip inovaciją mato mokyklos aprūpinimą techninėmis priemonėmis: <...> labai spartus technologijų diegimas ... jų panaudojimas mokymo(si) proceso kokybei ... žengimas link elektroninio portfelio <...> (A7).

Mokytojų požiūris.

Dalyvavimas projektinėje veikloje. Mokytojai taip pat kaip mokyklos administracija, projektinę veiklą įvardija kaip inovaciją turėjusią įtaką mokyklos pažangai: <...> nežinau ar tai reikia vadinti inovacija, gal būt taip. Kadangi mūsų mokykla ... mokykloje vyksta ar 7 tarptautiniai projektai ir dalijamasi ta patirtimi. Ir tos patirties atsivežam, ir rodom įvairiausias atviras pamokas, ir ką išmokom ... grįžę ir aptarinėjame, diskutuojame, matome taip, o gal pabandykim <...> (U8); <...> gal ta projektinė veikla labai padėjo, direktoriaus didelis noras visur dalyvauti, visur siekti (U5).

Ugdymo(si) proceso tobulinimas. Mokytojai ugdymo(si) proceso tobulinimą, kaip inovaciją, mažiau linkę sieti su mokyklos pažanga. Tik vienas mokytojas įvardija: <...> mokymasis virtualioje aplinkoje, mokymasis ne mokykloje <...> (U8). Vienos mokytojos nuomone esminė inovacija, susijusi su ugdymo procesu tobulinimu - į jį integruojant skaitmeninių technologijų naudojimą: <...> skaitmenines technologijas mokytojai naudoja <...> (U1); <...> inovacijos pirmiausia, viskas, kas nauja, vaikams yra labai įdomu ... jiems tas yra patrauklu. Visa kas nauja, kas neišbandyta ... tie telefonai ir vaikai, ta karta, kuri su jais užaugo, vadinasi ieškau programų, kur galėčiau įgalinti telefoną <...> (U4).

Mokytojų tobulinimasis. Vienas mokytojas taip pat mini mokytojų kvalifikacijos tobulinimą, tačiau ne tik kaip kompetencijų patobulinimą, bet ir kaip mokytojo pasitikėjimo savimi pastiprinimą: <...> mokytojų tobulėjimas, kvalifikacijos kėlimas įvairiuose kursuose davė labai daug ... ypač kai pradėjo važiuoti į užsienį ... pamatė, kad ten tos pačios problemos kaip pas mus (U7).

Asmens pasiekimų ir pažangos vertinimo sistema. Mokytojai, kaip inovaciją įvardija asmens pasiekimų ir pažangos stebėjimo sistemos tobulinimo veiklas: <...> dirbom daug su mokinio pažangos stebėjimu <...> (U2); <...> pernai mūsų sritis buvo mokinio pasiekimai ir pažanga ir šiemet dar tobulinam <...> (U8). Ši sąsaja labai aiški, nes efektyviai veikianti minėta sistema padeda atliepti vieną esminių geros mokyklos bruožų – asmenybės ūgtį. Tačiau sukurti puikiai funkcionuojančią asmens pasiekimų ir pažangos vertinimo sistemą sudėtingas siekis, todėl tai gali

būti ne vienus metus trunkanti veikla: <...> *mes antrus metus palikome tobulinti tą pačią sritį – Mokinio pasiekimus ir pažangą. Gal būt mes dar kažką galim daryti geriau* <...> (U8).

Bendradarbiaujanti bendruomenė. Verta pavyzdžio mokytojos patirtis, kai kas rytą, prieš pamokas, susitinkant su klasės vaikų tėvais, vaikais reflektuojama apie gyvenimą mokykloje ir kylančias problemas. Šios rytinės refleksijos padėjo išspręsti mokinių netikslingo naudojimo per pamokas problemą: <...> *mamos atėjo aktyvios, paaiškino, paaiškino, net man kalbėt nereikėjo ... mamos labai dažnai ateina tartis*<...> (U6).

Mokyklos erdvių atnaujinimas. Mokytojai mokyklos erdvių atnaujinimą įvardija kaip inovaciją, padėjusią pasiekti mokyklos pažangą dėl patogumo (šilta), estetinio vaizdo ir pagerinto mikroklimato ugdymo procese: <...> *erdvės ... šitų erdvių sutvarkymas tiesiog mikroklimatą pagerino* <...> (U5); <...> *atnaujinta ... estetiškas vaizdas* <...> (U5).

Modernių įrenginių ir priemonių įsigijimas. Mokytojai konkrečiai neišvardija kaip modernių įrenginių ir priemonių įsigijimas prisidėjo prie mokyklos pažangos, tik konstatuoja jų atsiradimą: <...> *naujų informacinių technologijų atėjimas į mokyklą davė didelės pažangos, ir kompiuteriai informatikos klasėse, ir išmaniosios lentos* <...> (U7); <...> *Ir ypatingai daug dėmesio skiriam tom technologijom, ir išmaniosioms lentoms, turbūt tai turi nemažai įtakos* <...> (U8); <...> *visos IKT sistemos, mes aprūpinti visai šitais naujais dalykais ... mus aprūpino, direktorius sako „sakykit, rašykit ir bus“* <...> (U6).

Tėvų požiūris.

Ugdymo(si) proceso tobulinimas. Vienas tėvų, kaip svarbią inovaciją turėjusią įtaką mokyklos pažangai, įvardija demokratinį ugdymą: <...> *tas demokratinis ugdymas labai išryškintas šioje mokykloje ... mes labai keliaujam su vaikais ... labai išvystyta edukacija* <...> (T6).

Mokytojų tobulinimasis. Vienas iš tėvų džiaugiasi ugdymo(si) procese atsiskleidžiančiais mokytojų gebėjimais ir sudomintu vaiku: <...> *mokykla dalyvauja įvairiose programose ... ir mokytojai buvo apmokyti ... jau matosi, kad kitaip, vaikui patinka, šiame technologijų amžiuje reikalinga tobulėti* <...> (T3).

Bendradarbiaujanti bendruomenė. Svarbus tėvo pastebėjimas apie tikslingai suplanuotą ir įgyvendinamą ugdymo(si) procesą ir bendradarbiaujančią bendruomenę: <...> *tai viena iš mokyklų ... kur gyvenimas, ta realybė, mokslas, vaikų pasiekimai, žinios, pedagogų darbas yra kaip vienas monolitas, tai gyvenimas, kur vaikai ir mokosi ir džiaugiasi* <...> (T7). Vienas tėvų, kaip inovaciją, įvardija mokykloje organizuojamus susitikimus, paskaitas, kurie padeda pažinti ir ugdyti vaiką <...> *man naujovė, kad vyksta visokie susitikimai, ten aiškina kaip elgtis su vaiku* <...> (T6). Kitam tėvui svarbi ir inovatyvi patirtis, kai pavyko kartu sutarti ir pasirūpinti vaikų mokyklose saugumu: <...> *vaikų uniforma, visi nusprendėm užrakinti duris* <...> (T5).

Mokyklos erdvių atnaujinimas. Tėvai inovaciją suvokia kaip fizinės aplinkos, patogios vaikui tobulinimą: <...> *kaip minėjau jau ... turi būti vaikui patogiu ... matosi, kad patvarkyta* <...> (T8); <...> *valgykla, mokyklos koridoriai* <...> (T3).

Modernių įrenginių ir priemonių įsigijimas. Tėvai negali atsakyti kaip modernūs įrenginiai ir priemonės prisideda prie pažangos, tačiau jiems teko girdėti apie jų įsigijimą panaudojant įvairius finansavimo šaltinius (įskaitant ir tėvų galimus skirti 2 procentus): <...> *išmanioji klasė, gavo jie sertifikatą, kad pasiekė tam tikra Windows lygį* <...> (T6); <...> *ta visa elektronika ... elektroninis ugdymo turinys ... ten toj ataskaitoje būna parašyta, aš dabar neatsiminsiu* <...> (T5).

Mokinių požiūris.

Ugdymo(si) proceso tobulinimas. Mokiniai, tiesiogiai, ugdymo(si) proceso, kaip inovacijos svarbios mokyklos pažangai neminėjo. Tik vienas mokinyss, kaip inovaciją minėjo per pamokas išbandomą internetinį puslapį <https://egzaminatorius.lt/> ir atskleidžia jam asmeniškai aktualų siekį - sėkmingai pasirenti egzaminams: <...> *naudojama tokia programa egzaminatorius.lt ... mes labai aktyviai naudojames ... ir tai isties labai gerai, labai padeda isisavinti zinias* <...> (M12).

Mokyklos erdvių atnaujinimas. Mokiniai nuoširdžiai ir džiaugsmingai vardijo jiems svarbias inovacijas, susijusias su mokyklos erdvių atnaujinimu. Pagyvėję balsas, atsiradęs džiugesys (<...> *labai dideli remontai mokykloje ... jau matyt nebuvo ketvirtame aukšte, pažiūrėkit* <...> (M12); <...> *per metus labai pasikeitė, labai nustebino ... labai žaisminga tapo, labai graži* <...> (M14)) atskleidžia, jog daliai mokinių mokyklos pažangos siejimas su gražesnėmis mokyklos erdvėmis yra labai svarbus. Dalis atnaujinamų ar sukurtų erdvių susiję su patogumu: <...> *atsirado liftas ...* <...> (M3); <...> *renovavo tualetą* <...> (M13); <...> *naujus stalus į valgyklą atvežė* <...> (M20). Keletas mokinių mini ir džiaugiasi poilsio erdvėmis: <...> *yra tylioji vieta ... karjeros kampelis ... labai daug informacijos* <...> (M11); <...> *atsirado įdomesnės erdvės* <...> (M17); <...> *poilsio kampelis, bet galima padaryti dar vieną, kad mokiniai galėtų pagulėti, pailsėti* (M19).

Modernių įrenginių ir priemonių įsigijimas. Dalis mokinių tik įvardija atsiradusias inovacijas: <...> *gal kokios elektroninės pratybos* <...> (M8); <...> *manau informacinės technologijos* <...> (M17); <...> *bevielis internetas* <...> (M10); <...> *labai daug ... su tom pačiom informacinėm technologijomis* <...> (M9); <...> *interaktyvios lentos, kompiuteriai* <...> (M2); <...> *atsirado planšečių klasės ... atsirado multimedijos* <...> (M13). Kiti mokiniai modernių įrenginių ir priemonių įsigijimą sieja su sudominimu ir lengvesniu mokymo(si) procesu: <...> *patinka, kad mokykla įsigijo ekranus ... labai padeda mokytis* <...> (M1); <...> *mažesnių klasių mokiniai mokosi su planšetais, mane šokiravo ... norėčiau, būtų įdomu* <...> (M3); <...> *visi tie nauji daiktai, kurie mums padeda atlikti mums įvairius bandymus, arba nauji kompiuteriai, su kuriais lengviau dirbtis ... ir nauji daiktai, kurie parodo kažkokių dalykus, pvz. parodo kaip žaibas susidaro* <...> (M16). Vienas mokinyss technologų atsiradimą sieja su mokytojo darbo palengvinimu: <...> *technologijos ir prietaisai, kurie mokytojams palengvina darbą, kad jie galėtų mokiniams lengviau perteikti ... kompiuteriai ir tas kas bandymus liečia* <...> (M15).

4 PRIEDAS. Mokyklos pažangos skelbimo vietos: kokybinio tyrimo (interviu) rezultatai

	Administracija	Mokytojai
Interneto svetainėje	<i><...> internetinėje svetainėje skelbiame viską <...> (A3); <...> yra mokyklos internetas (intranetas), ten mes galim talpinti viską gera apie mokyklą, tai labai jautrus momentas <...> (A1); <...> pristatome ir Mokyklos taryboje, nesam uždari. Visada džiaugiesi. Net jei ir nelabai pasiseka, mes nesam tie, kurie greitai krentam į paniką. Tada bandom užsiimti analize ką darėm ne taip, kodėl paslydom <...> (A8). <...> skelbiama internetinėje svetainėje <...> (A10);</i>	<i><...> ŠVISE ir mokyklos internete <...> (U2); <...> duodi Agentūrai, viskas internete <...> (U3); <...> rašoma mokyklos svetainėje, <...> (U7); <...> mūsų tinklalapyje yra toks veiklos kokybės įsivertinimo skyrelis ... turim posėdžius ir viešai pristatom, visi sėdim, žiūrim, analizuojam ... ir tėveliai dalyvaudami konferencijoje <...> (U8).</i>
Mokyklos erdvėse ir renginiuose	<i><...> turim tokią sieną ... užrašas "čia yra vieta tavo pasiekimams" ... pasirodo mokiniams, tėvams tai yra svarbu. <...> (A10).</i>	<i><...> daug kalbam, mokytojai viską žino, jiems paskelbiama <...> (U3); <...> susirinkime kalbamės, aptarinėjame <...> (U4); <...> yra kalbama tėvų susirinkimų metu <...> (U7).</i>
Už mokyklos ribų	<i><...> bandom vietinėje spaudoje, jei koks renginys ar kas pavyksta skelbti, kad mokiniai patys pamatytų <...> (A10);</i>	<i><...> dalyvaujant konferencijose ir pristatant mokyklos gerąją patirtį <...> (U7).</i>

5 PRIEDAS. Mokyklos administracijos ir mokytojų refleksija apie NMVA ir kitų švietimą koordinuojančių įstaigų veiklą, mokyklos pažangos aspektu: kokybinio tyrimo (interviu) rezultatai

Kate- gorija	Subkate- gorija	Administracija / patvirtinantys teiginiai	Mokytojai / patvirtinantys teiginiai
Refleksija apie NMVA veiklą	Padėka NMVA	<i><...> labai gerai, kai Agentūra kalba per Mokytojo TV, labai gerai kalba ir tegu tai daro ir toliau, kiekvienais metais <...> (A3); <...> Agentūra kviečia, yra mokymai, labai daug informacijos puslapyje ... labai padeda, tik turėk laiko skaityti ... po pokalbių su Agentūra supratau ir ačiū Dievui, kad tie žmonės yra <...> (A7); <...> kiekvienas gali konsultotis su Nacionaline agentūra, buvo galimybė, tik noro reikia ... mums sunkumų nekilo, labai padėjo konsultacijos <...> (A2); <...> nėra, tik reikia protingai padirbėti, kartais pagalvoji kodėl jie tokie maži. Bet jei jie būtų didelis, tada neatrinktum svarbiausių. Tai kaip duodamos pamokos išmokti atrinkti svarbiausia <...> (A3).</i>	<i><...> šiemet buvo mokytojo TV, transliacija, laida ir aš manau, kad jie puikiai padarė. Ir kas norėjo galėjo ir klausimus užduoti ir konsultotis. NMVA agentūros darbuotojai yra labai geranoriški, ir aš manau, jei kiltų kokia problema, ar koks neaiškumas, nematau jokių kliūčių susisiekti ir paklausti. <...> (U8); <...> aišku patarimai iš šalies labai reikalingi ... šią akimirką neturiu ... NMVA padeda, visada gali paklausti <...> (U5).</i>
	Siūlymai NMVA	<i><...> aš norėčiau ten (Agentūroje) stažuotės ar dar ko nors. Suprantate, yra žmonės, kurie mato esmę to, ko aš kartais, dirbdama mokykloje nepamatau ... iš tikrųjų tie jų mokymai, paruošta medžiaga yra gaivaus oro gurkšnis <...> (A7); <...> norėtusi, kad taip teismukai nebūtų lyginamos nelygiavertės mokyklos ... kad ir miestų situacija, kur vaikai atsirenkami <...> (A6); <...> man norisi, ta veikla Agentūros, nesustotų tik ties fakto konstatavimu, būtų daromi kažkokie žingsniai. Gerai, jei daugumoje mokyklų yra silpnas šis rodiklis, gerai, pabandykim ... gal kažkokias rekomendacijas, kad ruošiant mokytojus būtų ... <...> (A10); <...> būtų gerai konkrečius pavyzdžius (kalba apie mokyklos pažangą) išnagrinėti, nuasmeninant <...></i>	<i><...> šiek tiek mažinama, ne viskas ką reikia atlikti yra funkcionalu ... popierinį dokumentų srautą reikia tobulinti ir analizuoti <...> (U1); <...> vien duomenų pateikimas ir žiūrėti į tuos plikus skaičius... jeigu mes suprantam tik tiek ... daro tyrimus ir mokslininkai ir gal jų suvokimas yra kitoks, iš kitos prizmės pažiūrėti ir konkretesnių išvadų mokyklai reikėtų <...> (U3); <...> norėtusi duomenų analizės, ekspertų ar, kurie palygintų skirtingų ar panašaus lygmenio, ir išskiriant kur gi yra mūsų pliusai ir ką reikėtų tobulinti, kad tą skirtumą mažinti <...> (U3); <...> didžiausias, ką aš matau, praktinis arba techninis dalykas</i>

		(A3); <...> tas pažangos skelbimas, rezultatai ... NMVA praktiškai turi labai daug informacijos, jeigu jie atliko tuos išorės mokyklų vertinimus, ... tai jie turi pakankamai daug informacijos apie mokyklas ... kai eis tas 2-asis ar 3-iasis mokyklos įvertinimas, praktiškai tada galima sakyti ar mokykla padarė pažangą ar ne <...> (A10); <...> mums padeda dalyvavimas projektuose, dalyvavom su šveicariais besimokantys mokytoja ir besimokantys mokiniai ir kai susitinki su žmonėmis ... atsinaujini, esi labiau motyvuotas, turi daugiau idėjų, užkabina, daugiau užsidegimo. labai reikia dar projektų <...> (U2).	per IQES platformą, kai mes suformuluojam klausimyną tėvams ir vėliau bandėm išspausdinti lapelius tėveliams su kodais, bet vėlgi vienas vaikas užmiršo, kitas pametė, trečias atidavė ... didžiulės laiko sąnaudos. Jis galėtų kažkaip ar tai su Tamo sujungtas ar tai kaip, kad nereikėtų kažkokio trečio žmogaus įsijungimo ... ir vėlgi tėvų kompiuterinis raštingumas labai skirtingas ... jie dėl to informacinio raštingumo spragų negali <...> (U5); <...> galėtų būti kokia sritis, kaip pavyzdžiui didžiausias mokyklos laimėjimas, arba mokyklos pasididžiavimas. O kodėl gi ne <...> (U8).
Refleksija apie kitas švietimą koordinuojančias įstaigas	Stinga pagalbos iš aukščiausio lygmens švietimą koordinuojančių institucijų	<...> aš asmeniškai, kaip mokyklos vadovas, pasigendu harmonijos, visur deklaruojama padėti, tos pagalbos per daugiau nei 20 metų nė karto nemačiau ir tos pagalbos stokojama, ryšys turėtų būti ženkliai glaudesnis <...> (A1); <...> ministerija dar toliau, norėtusi gyvo ryšio, mes dar gyvi ... kažką reikia keisti ministerijos lygmenyje, sustabarėję <...> (A1); <...> kai reikia šiltinti, dėl stogo, tai tik mūsų atsakomybė, kai mes tik pedagogai, tada mes vieni ir tik mūsų atsakomybė ... stokojama lėšų, pirmi metai, kai mes galėjom šiek tiek leisti mokyklai, kažką nusipirkti <...> (A1).	
	Savivaldybės Švietimo skyrius	<...> Švietimo skyrius praktiškai negali nieko. Jis duoda tik analizę - tai yra baisu. ... gal kituose miestuose Švietimo skyriai padeda, mums nepada. ... sudėlioja kur kokie renginiai, organizuoja olimpiadas. Gal čia mokinių saviraiškai visai ir gerai. Bet tas, kas susijęs su ugdymu ... atvažiuoja tik tikrinti. Kaip pasirengėt rugsėjo 1-	

		<i>ąjai ... norėdami gauti, Jūs pirmiausiai duokit ... Švietimo skyrius nieko nepadedą, absoliučiai <...> (A8); <...> kad vaikų teisės būtų mokyklos pagalbininkas, o kažkokia instancija nieko, dar blogiau (nusivylimas)... ką daryti, kad mes turėtumėme pagalbą ?... kaip užtikrinti vaikų lankomumą? <...> (A6).</i>	
Refleksija susijusi su abejonėmis, neapibrėžtu nusivylimu	Abejonės	<i><...> dėl savų laiku išsiviešpatavusios konkurencijos, nesinori pasigirti, kai kartais iš ties galima pasigirti <...> (A1); <...> kas toliau po išorinio vertinimo? mums tai labai svarbu ... koks svetas toliau to išorinio vertinimo? įvertino ir tuo pasibaigė ... taip negali pasibaigti, vertinimas dėl vertinimo? <...> (A5);</i>	<i><...> sunkiausia pamatuoti kokybinius dalykus, kaip pamatuoti vertybines nuostatas, kaip pamatuoti kiek paaugo vaiko kompetencija ir kaip tai pamatyti, kas tai gali pamatyti ... atsakys kaip norės, bet kaip iš tiesų <...> (U2).</i>
	Nusivylimas	<i><...> visur labai gražiai išdeklaruota, bet klausimas, kodėl mes buksuojame ... mes rašome nemažai, mes susiformalizavę <...> (A1); <...> X gimnazijai¹¹ nereikia save reklamuoti, nes tai jau susiformavę, mes norėtumėme, kad mes būtumėme maksimaliai suprantami <...> (A1); <...> mes dirbame ir norime, kad į mus būtų žiūrimą sąžiningai, bet ne visada taip būna <...> (A4).</i>	<i><...> ne mūsų mokyklai stinga, o švietimo sistemai stinga ... deklaruotas lankomumas, bet tas lankomumas labai priklauso nuo tėvų, sugalvoja, išsivežė kelioms savaitės paslidinėti ... tada reikia galvoti kaip apmokėti mokytojų už tą papildomą darbą <...> (U7).</i>

¹¹ mini reitingų viršūnėse esančią gimnaziją.

6 PRIEDAS. Kiekybinio tyrimo imties skaičiavimas

1 lentelė. Mokyklų kiekybiniam tyrimui atranka

Mokykla pagal geografinę padėtį	Iš viso mokyklų, pateikusių argumentuotą mokyklos pažangos apibūdinimą	Kiekybiniam tyrimui atrinktas mokyklų skaičius
Mokykla didmiestyje	12 (29 proc.)	6 (30 proc.)
Mokykla mieste	9 (22 proc.)	5 (25 proc.)
Mokykla miestelyje / kaime	20 (49 proc.)	9 (45 proc.)

2 lentelė. Respondentų kiekybiniam tyrimui atranka

Kiekybinio tyrimo tikslinė grupė	Populiacijos dydis 41 mokykloje¹²	Kiekybinio tyrimo imtis
7–12 (I–IV gimnazijos) klasių mokiniai	9444	369
Mokytojai, mokyklų vadovai ir jų pavaduotojai ugdymui	1047	281

¹² NMVA rekomenduotas sąrašas

7 PRIEDAS. Kiekybinio tyrimo anketos

ANKETA MOKYKLOS ADMINISTRACIJOS ATSTOVAMS

maloniai kviečiame Jus dalyvauti Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros (NMVA) užsakymu atliekamame tyrime. Šiuo tyrimu siekiama atskleisti geros mokyklos ir jos pažangos sampratą tyrime dalyvaujančių mokyklų bendruomenių požiūriu. Anketa yra anoniminė. Tyrimo ataskaitoje bus pateikti tik apibendrinti visų tyrime dalyvaujančių mokyklų rezultatai.

1. Mokyklos tipas:

- ☐ gimnazija ☐ progimnazija ☐ pagrindinė mokykla

2. Jūsų vadybinė kategorija:

- ☐ neatestuotas ☐ II kategorija
☐ I kategorija ☐ IV kategorija

3. Jūsų vadybinio darbo stažas:

- ☐ iki 4 metų ☐ 5–14 metų ☐ 15 metų ir daugiau

4. Jūsų vaidmuo 2017 m. atliekant mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą (galite pažymėti keletą variantų):

- ☐ vadovavau mokyklos įsivertintojų grupei
☐ rašiau iliustracijas, sudarinėjau klausimynus, rinkau, analizavau duomenis ir pan.
☐ tik pildžiau anketas ir dalyvavau pokalbiuose
☐ nedalyvavau

5. Kokiais požymiais turėtų pasižymėti kuriama mokykla, kad ją galima būtų pavadinti gera? Pasirinkę Jums svarbiausius 5 požymius, sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

Požymiai
Mokyklos bendruomenė kaip besimokanti organizacija (mokyklos atvirumas pasauliui ir sutelktumas, siekiant bendrų tikslų, mokytojų ir mokinių mokymasis vieniems iš kitų, reflektavimu pagrįstų susitarimų dėl mokyklos ateities planavimas)
Saviraiškus mokinių dalyvavimas mokykloje (įdomios veiklos, įvykiai, gera mokinių savijauta, ryškus bendruomeniškumas ir stipri savivalda)
Dialogiškas ir tyrinėjantis mokinių ugdymasis (įdomus, interaktyvus ir optimaliai sudėtingas patirtinis mokymasis, suasmenintas, savivaldus ir kontekstualus mokymasis)
Kiekvieno mokinio asmenybės ūgtis (asmenybinė branda, individualias galimybes atitinkantys mokymosi pasiekimai, nuolatinė mokymosi pažanga)
Paremiantis mokinių mokymąsi ugdymas (lankstus ir tikslingas mokymas, atsižvelgiant į mokinių poreikius ir galimybes, kai mokytojas – ir mokinio pagalbininkas, mokymosi partneris, ir autoritetas)
Dinamiška, atvira ir funkcionali, mokymąsi stimuliuojanti ugdymo(si) aplinka
Įgalinančios lyderystė ir vadyba (visos mokyklos bendruomenės kuriama aiški vizija ir strategija, mokyklos bendruomenės dalyvavimas priimant sprendimus ir atkaklumas juos įgyvendinant, skaidrus, paprastas mokyklos administravimas, veiksmingas išteklių naudojimas, pa(si)dalinta lyderystė)
Vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas) – išipareigoję mokyklai, ją remiantys ir palaikantys
Mokykloje dirbančių asmenybių įvairovė (juos sieja aukšta savivertė, pasitikėjimas, rūpinimasis mokiniiais, aukšta darbo motyvacija ir profesionalumas, nuolatinis rūpinimasis asmeniniu tobulėjimu)

6. Pažymėkite, kas turi kurti gerą mokyklą (galite pažymėti keletą variantų):

☐ vietos (kaimo / miestelio / miesto) bendruomenė	☐ mokytojai
☐ mokiniai	☐ mokinių tėvai / globėjai
☐ mokyklos administracija	☐ mokyklos steigėjas

7. Pažymėkite tą aspektą, kuris, Jūsų nuomone, labiausiai atspindi mokyklos pažangą (galite pažymėti vieną variantą arba įrašyti savo siūlomą):

- ☐ kiekvieno mokinio individualias galimybes atitinkantys akademiniai / mokymosi pasiekimai
- ☐ mokinių sportiniai, meniniai, kūrybiniai ir kt. pasiekimai
- ☐ mokinių įgytų bendrųjų ir esminių dalykinių kompetencijų visuma
- ☐ kiekvieno mokinio asmenybės branda
- ☐ kiekvieno mokinio nuolatinė ugdymo(si) pažanga
- ☐ kita (čia galite įrašyti savo siūlomą).....

8. Žemiau pateikti požymiai, rodantys mokinio asmenybės brandą. Pasirinkite Jums svarbiausius 5 požymius ir sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ savo asmenybės unikalumo suvokimas
- ☐ pasitikėjimas savo jėgomis
- ☐ gebėjimas valdyti save stresinių situacijų metu
- ☐ gebėjimas konstruktyviai spręsti problemas
- ☐ atsparumas aplinkos neigiamoms įtakoms
- ☐ sveikas gyvenimo būdas
- ☐ gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti
- ☐ gebėjimas prisiimti atsakomybę
- ☐ pagarba kitam asmeniui, tolerancija
- ☐ rūpinimasis aplinkos, bendruomenės, šalies gerove
- ☐ mokymosi vertės suvokimas
- ☐ gebėjimas planuoti savo būsimą gyvenimą
- ☐ pilietiškumas
- ☐ emocinis raštingumas
- ☐ gebėjimas suvokti vertybes ir vadovautis jomis
- ☐ kita (čia galite įrašyti savo siūlomą)

9. Žemiau pateikti mokinio pasiekimų požymiai. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ mokinsys turi būtinų bendrųjų ir esminių dalykinių kompetencijų visumą
- ☐ mokinsys geba pagrįsti savo nuostatas, sprendimus, pasirinkimą
- ☐ mokinsys turi ypatingų asmeninių mokymosi ir kitų veiklų pasiekimų
- ☐ mokinio įgytų kompetencijų lygis atitinka jo amžiaus tarpsnį, individualias galias, ugdymosi patirtį
- ☐ individualūs mokinio pasiekimai ir pastangos matomi, pripažįstami, skatinami
- ☐ kita (čia galite įrašyti savo siūlomą).....

10. Žemiau pateikti mokinio pažangos požymiai. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ mokinio pažangos tempas yra tinkamas jo galioms
- ☐ mokinio pažanga įgyjant kompetencijas yra nuolatinė visose ugdymo srityse
- ☐ mokinio pažanga jam atrodo prasminga ir teikia augimo džiaugsmą
- ☐ mokinio pažanga atpažįstama, įrodoma, parodoma, pripažįstama
- ☐ mokinio tolesnio ugdymosi planavimas grindžiamas informacija apie kompetencijų lygį, pasiekimų įrodymais ir dialogu su mokiniu
- ☐ kita (čia galite įrašyti savo siūlomą).....

11. Pažymėkite, koki įsivertinimą 2016–2017 m. m. (2017 m.) atliko Jūsų mokykla, siekdama įsivertinti mokyklos veiklos kokybę:

- ☐ platusis / visuminis įsivertinimas
☐ teminis įsivertinimas

- ☐ mokykloje iškilusios problemos analizė
☐ kita (įrašykite)
.....

12. Pažymėkite, kuris mokyklos veiklos kokybės vertinimas yra prasmingesnis Jūsų mokyklai:

- ☐ išorinis vertinimas ☐ įsivertinimas

Paiškindite, kodėl (įrašykite)
.....

13. Pažymėkite, kaip panaudojate mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo išvadas (galite pažymėti keletą variantų arba įrašyti savo siūlomą):

- ☐ strateginiam mokyklos planui rengti
☐ mokyklos veiklos programai rengti
☐ kasdieniui ugdymo(si) veiklai planuoti
☐ mokinių pasiekimams ir pažangai gerinti
☐ viešiesiems skelbimams, informacijai visuomenei, straipsniams
☐ kita (čia galite įrašyti savo siūlomą).....

14. 2016–2017 m. m. (2017 m.) įsivertinimo ir pažangos anketoje mokyklos pažangą buvo siūloma aprašyti atsižvelgiant į žemiau išvardintus aspektus. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 4 (svarbus)

- ☐ pasirinktos veiklos tobulinimo poveikis mokinių brandai, jo pasiekimams ir pažangai
☐ teigiama linkme įvykę pokyčiai ugdymo(si) procese
☐ naujovės, mokytojų pritaikytos savo darbe po kvalifikacijos tobulinimo
☐ teigiama linkme įvykę mokinių mokymosi pokyčiai, panaudojus finansinius, materialinius, intelektualinius išteklius

15. Koku dar nepaminėtu aspektu norėtumėte parodyti savo mokyklos pažangą? (įrašykite)

.....
.....

16. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo metodikoje (2016) siūloma mokyklos pažangą įsivertinti pagal 4 sritis (rezultatai; ugdymas(is) ir mokinių patirtys; ugdymo aplinkos; vadyba ir lyderystė) ir 26 rodiklius. Rodikliai yra:

- ☐ aiškūs ☐ neaiškūs
☐ iš dalies aiškūs ☐ neturiu nuomonės

17. Ar norėtumėte koreguoti šiuos rodiklius, ką ir kaip keistumėte? (parašykite)

.....

18. Mokyklos pažangą aprašyti patogiau, kai:

- ☐ įsivertinimo ir pažangos anketoje įvardinti konkretūs aspektai
☐ įsivertinimo ir pažangos anketoje nėra nurodyta, kokiais aspektais aprašyti pažangą
☐ neturiu nuomonės

19. Pažymėkite, kam skelbiate informaciją apie mokyklos pažangą (galite pažymėti keletą variantų arba įrašyti savo siūlomą):

☐ mokytojams	☐ vietos (kaimo / miestelio / miesto) bendruomenei
☐ mokiniams	☐ visuomenei
☐ mokinių tėvams / globėjams	☐ kita (čia galite įrašyti savo siūlomą)
☐ steigėjui	

20. Pažymėkite, kur skelbiate informaciją apie savo mokyklos pažangą (galite pažymėti keletą variantų arba įrašyti savo siūlomą):

☐ mokyklos interneto svetainėje	☐ Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros (NMVA) tinklalapyje
☐ mokyklos stende	☐ Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) tinklalapyje
☐ mokyklos bendruomenės susirinkimuose	☐ kitur (čia galite įrašyti savo siūlomą).....
☐ žiniasklaidoje (spaudoje, televizijoje ir pan.)	
☐ konferencijose	

21. Kokio svarbiausio tikslo siekia mokykla, skelbdama informaciją apie pažangą? (pažymėkite vieną variantą arba įrašykite savo siūlomą):

- ☐ teikti visuomenei informaciją apie mokinių ugdymo ir mokymosi kokybę
- ☐ informuoti mokyklos bendruomenę apie stipriausius ir tobulintinus mokyklos pažangos aspektus
- ☐ užtikrinti galimybę mokyklai būti matomai, siekiant užmegzti ryšius bendroms veikloms
- ☐ formuoti palankią vietos bendruomenės nuomonę apie mokyklą, padedančią būsimų mokinių tėvams apsispręsti dėl ugdymo įstaigos pasirinkimo
- ☐ priimti bendrus mokyklos bendruomenės sprendimus dėl mokyklos veiklos tobulinimo
- ☐ kurti ir stiprinti mokyklos įvaizdį, siekiant paveikti ar pakeisti viešąją nuomonę apie mokyklą
- ☐ kita (čia galite įrašyti savo siūlomą).....

22. Kaip dažnai norėtumėte skelbti informaciją apie mokyklos pažangą:

☐ kiekvienas metais	☐ kas du metus
☐ kita (įrašykite)	
☐ neturiu nuomonės	

23. Žemiau pateikti mokyklos pasiekimų požymiai. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiaus svarbus):

- ☐ mokinių ugdymosi pasiekimai atitinka Bendrosiose ugdymo programose keliamus tikslus
- ☐ mokinių ugdymosi pasiekimai atitinka jų galias
- ☐ mokykla turi ypatingų, originalių (savitų) ugdymo pasiekimų
- ☐ mokiniai ir jų tėvai / globėjai patenkinti mokyklos indėliu ugdant (tikslais, ugdymo būdais, rezultatais)
- ☐ mokinių ir mokyklos pasiekimų vertinimo rezultatais remiamasi informuojant tėvus ir visuomenę apie ugdymo(si) rezultatus ir kokybę
- ☐ kita (čia galite įrašyti savo siūlomą).....
-

24. Žemiau pateikti mokyklos pažangos požymiai. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ mokykloje sistemingsi apmąstoma mokinių, klasių pasiekimų dinamika
- ☐ vertinamas kiekvieno mokytojo darbo poveikis ir mokyklos indėlis į mokinių pažangą
- ☐ nustatant prioritetinius ugdymo(si) kokybės gerinimo mokykloje uždavinius, kuriant ir koreguojant mokyklos ugdymo turinį, pasirenkant mokymo(si) priemones ir metodus, planuojant mokytojų mokymąsi remiamasi vertinimo informacija ir tyrimų duomenimis
- ☐ kiekvieno mokinio išgalių gilesniam pažinimui, ugdymo(si) proceso bei daromos pažangos stebėjimui ir įvertinimui, mokinio mokymosi sunkumų diagnozavimui mokytojai taiko įvairias vertinimo strategijas ir būdus
- ☐ mokykla atsakingai ir tikslingai teikia duomenis apie mokinių ir mokyklos pasiekimus įvairioms interesų grupėms
- ☐ kita (*čia galite įrašyti savo siūlomą*).....

25. Pažymėkite, kada kyla sunkumų vykdant mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą mokyklos pažangai nustatyti (galite pažymėti keletą variantų arba įrašyti savo siūlomą):

- ☐ priimant bendrus sprendimus dėl pagrindinio motyvo pasirinkti tam tikrus įsivertinimo aspektus
- ☐ priimant bendrus sprendimus dėl įsivertinimo atlikimo būdo
- ☐ priimant bendrus sprendimus dėl probleminio vertinimo klausimo formulavimo
- ☐ apibrėžiant mokyklos įsivertinimo tikslus
- ☐ numatant dalyvius ir jų funkcijas
- ☐ numatant duomenų šaltinius, respondentų grupes
- ☐ sukonkretinant rodiklio detalajame aprašyme nurodytus kokybės požymius pagal mokyklos kontekstą
- ☐ numatant duomenų interpretavimo kriterijus
- ☐ parengiant vertinimo eigos planą
- ☐ numatant, kas ir kaip pasinaudos vertinimo rezultatais
- ☐ pasirenkant, parengiant arba pritaikant įsivertinimo instrumentus
- ☐ respondentų grupes instruktuojančias, motyvuojančias įsivertinimo duomenims teikti
- ☐ aptariant, kokie jau turimi mokyklos duomenys bus panaudoti įsivertinimui
- ☐ renkant patikimus duomenis ir informaciją
- ☐ analizuojant ir interpretuojant gautus duomenis
- ☐ reflektuojant, aptariant su respondentų grupėmis
- ☐ formuluojant išvadas
- ☐ numatant, kaip įsivertinimo duomenis panaudoti bendruomenės sprendimams ir įsipareigojimams dėl veiklos tobulinimo
- ☐ parengiant mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo ataskaitą
- ☐ apie mokyklos veiklos kokybės apibendrintus įsivertinimo rezultatus ir tobulinimo kryptis informuojant mokyklos bendruomenę
- ☐ apie mokyklos veiklos kokybės apibendrintus įsivertinimo rezultatus ir tobulinimo kryptis informuojant mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti instituciją, dalyvių susirinkimą (savininką), kitus suinteresuotus asmenis
- ☐ kita (įrašykite)

26. Ar gaunate pagalbą iš NMVA, kai kyla sunkumų vykdant mokyklos veiklos kokybės išvertinimą?

- ☐
- gauname
- ☐
- negauname
- ☐
- nežinau

27. Jei gaunate pagalbą iš NMVA, ar ji Jus tenkina? Kodėl?

- ☐ tenkina ☐ netenkina

- ☐ kodėl? (įrašykite).....

28. Ar gaunate grįžtamąjį ryšį iš NMVA, kai paskelbiate informaciją apie mokyklos pažangą?

☐ gauname

☐ negauname

☐ nežinau

29. Jei gaunate grįžtamąjį ryšį iš NMVA, ar jis jus tenkina? Kodėl?

☐ tenkina

☐ netenkina

☐ kodėl? (įrašykite).....

.....

Dėkojame, kad skyrėte savo brangų laiką atsakymams į mums rūpimus klausimus.

ANKETA MOKYTOJAMS

Gerbiamieji mokytojai,

maloniai kviečiame Jus dalyvauti Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros (NMVA) užsakymu atliekamame tyrime. Šiuo tyrimu siekiama atskleisti geros mokyklos ir jos pažangos sampratą tyrime dalyvaujančių mokyklų bendruomenių požiūriu. Anketa yra anoniminė. Tyrimo ataskaitoje bus pateikti tik apibendrinti visų tyrime dalyvaujančių mokyklų rezultatai.

1. Mokyklos tipas:

- ☐ gimnazija ☐ progimnazija ☐ pagrindinė mokykla

2. Jūsų pedagoginio darbo stažas:

- ☐ iki 4 metų ☐ 5–14 metų ☐ 15 metų ir daugiau

3. Jūsų kvalifikacinė kategorija:

- ☐ mokytojas ☐ mokytojas metodininkas
☐ vyr. mokytojas ☐ mokytojas ekspertas

4. Jūsų vaidmuo 2017 m. atliekant mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą (galite pažymėti keletą variantų):

- ☐ vadovavau mokyklos įsivertintojų grupei
☐ rašiau iliustracijas, sudarinėjau klausimynus, rinkau, analizavau duomenis ir pan.
☐ tik pildžiau anketas ir dalyvavau pokalbiuose
☐ nedalyvavau

5. Kokiais požymiais turėtų pasižymėti kuriama mokykla, kad ją galima būtų pavadinti gera? Pasirinkę Jums svarbiausius 5 požymius, sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

Požymiai
Mokyklos bendruomenė kaip besimokanti organizacija (mokyklos atvirumas pasauliui ir sutelktumas, siekiant bendrų tikslų, mokytojų ir mokinių mokymasis vieniems iš kitų, reflektavimu pagrįstų susitarimų dėl mokyklos ateities planavimas)
Saviraiškus mokinių dalyvavimas mokykloje (įdomios veiklos, įvykiai, gera mokinių savijauta, ryškus bendruomeniškumas ir stipri savivalda)
Dialogiškas ir tyrinėjantis mokinių ugdymasis (įdomus, interaktyvus ir optimaliai sudėtingas patirtinis mokymasis, suasmenintas, savivaldus ir kontekstualus mokymasis)
Kiekvieno mokinio asmenybės ūgtis (asmenybinė branda, individualias galimybes atitinkantys mokymosi pasiekimai, nuolatinė mokymosi pažanga)
Paremiantis mokinių mokymąsi ugdymas (lankstus ir tikslingas mokymas, atsižvelgiant į mokinių poreikius ir galimybes, kai mokytojas – ir mokinio pagalbininkas, mokymosi partneris, ir autoritetas)
Dinamiška, atvira ir funkcionali, mokymąsi stimuliuojanti ugdymo(si) aplinka
Įgalinančios lyderystė ir vadyba (visos mokyklos bendruomenės kuriama aiški vizija ir strategija, mokyklos bendruomenės dalyvavimas priimant sprendimus ir atkaklumas juos įgyvendinant, skaidrus, paprastas mokyklos administravimas, veiksmingas išteklių naudojimas, pa(si)dalinta lyderystė)
Vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas) – išipareigoję mokyklai, ją remiantys ir palaikantys
Mokykloje dirbančių asmenybių įvairovė (juos sieja aukšta savivertė, pasitikėjimas, rūpinimasis mokiniiais, aukšta darbo motyvacija ir profesionalumas, nuolatinis rūpinimasis asmeniniu tobulėjimu)

6. Pažymėkite, kas turi kurti gerą mokyklą (galite pažymėti keletą variantų):

☐ vietos (kaimo / miestelio / miesto) bendruomenė	☐ mokytojai
☐ mokiniai	☐ mokinių tėvai / globėjai
☐ mokyklos administracija	☐ mokyklos steigėjas

7. Pažymėkite tą aspektą, kuris, Jūsų nuomone, labiausiai atspindi mokyklos pažangą (galite pažymėti vieną variantą arba įrašyti savo siūlomą):

- ☐ kiekvieno mokinio individualias galimybes atitinkantys akademiniai / mokymosi pasiekimai
- ☐ mokinių sportiniai, meniniai, kūrybiniai ir kt. pasiekimai
- ☐ mokinių įgytų bendrųjų ir esminių dalykinių kompetencijų visuma
- ☐ kiekvieno mokinio asmenybės branda
- ☐ kiekvieno mokinio nuolatinė ugdymo(si) pažanga
- ☐ kita (čia galite įrašyti savo siūlomą).....

8. Žemiau pateikti požymiai, rodantys mokinio asmenybės brandą. Pasirinkite Jums svarbiausius 5 požymius ir sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ savo asmenybės unikalumo suvokimas
- ☐ pasitikėjimas savo jėgomis
- ☐ gebėjimas valdyti save stresinių situacijų metu
- ☐ gebėjimas konstruktyviai spręsti problemas
- ☐ atsparumas aplinkos neigiamoms įtakoms
- ☐ sveikas gyvenimo būdas
- ☐ gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti
- ☐ gebėjimas priiimti atsakomybę
- ☐ pagarba kitam asmeniui, tolerancija
- ☐ rūpinimasis aplinkos, bendruomenės, šalies gerove
- ☐ mokymosi vertės suvokimas
- ☐ gebėjimas planuoti savo būsimą gyvenimą
- ☐ pilietiškumas
- ☐ emocinis raštingumas
- ☐ gebėjimas suvokti vertybes ir vadovautis jomis
- ☐ kita (čia galite įrašyti savo siūlomą)

9. Žemiau pateikti mokinio pasiekimų požymiai. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ mokinys turi būtinų bendrųjų ir esminių dalykinių kompetencijų visumą
- ☐ mokinys geba pagrįsti savo nuostatas, sprendimus, pasirinkimą
- ☐ mokinys turi ypatingų asmeninių mokymosi ir kitų veiklų pasiekimų
- ☐ mokinio įgytų kompetencijų lygis atitinka jo amžiaus tarpsnį, individualias galias, ugdymosi patirtį
- ☐ individualūs mokinio pasiekimai ir pastangos matomi, pripažįstami, skatinami
- ☐ kita (čia galite įrašyti savo siūlomą).....

10. Žemiau pateikti mokinio pažangos požymiai. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ mokinio pažangos tempas yra tinkamas jo galioms
- ☐ mokinio pažanga įgyjant kompetencijas yra nuolatinė visose ugdymo srityse
- ☐ mokinio pažanga jam atrodo prasminga ir teikia augimo džiaugsmą
- ☐ mokinio pažanga atpažįstama, įrodoma, parodoma, pripažįstama
- ☐ mokinio tolesnio ugdymosi planavimas grindžiamas informacija apie kompetencijų lygį, pasiekimų įrodymais ir dialogu su mokiniu
- ☐ kita (čia galite įrašyti savo siūlomą).....

11. Pažymėkite, kokį įsivertinimą 2016–2017 m. m. (2017 m.) atliko Jūsų mokykla, siekdama įsivertinti mokyklos veiklos kokybę:

☐ platusis / visuminis įsivertinimas

☐ mokykloje iškilusios problemos analizė

☐ teminis įsivertinimas

☐ kita (įrašykite)

.....

12. Pažymėkite, kuris mokyklos veiklos kokybės vertinimas yra prasmingesnis Jūsų mokyklai:

☐ išorinis vertinimas

☐ įsivertinimas

Paaiškinkite, kodėl (įrašykite)

.....

13. Pažymėkite, kaip panaudojate mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo išvadas (galite pažymėti keletą variantų arba įrašyti savo siūlomą):

☐ strateginiam mokyklos planui rengti

☐ mokyklos veiklos programai rengti

☐ kasdiennei ugdymo(si) veiklai planuoti

☐ mokinių pasiekimams ir pažangai gerinti

☐ viešiesiems skelbimams, informacijai visuomenei, straipsniams

☐ kita (čia galite įrašyti savo siūlomą).....

14. 2016–2017 m. m. (2017 m.) įsivertinimo ir pažangos anketoje mokyklos pažangą buvo siūloma aprašyti atsižvelgiant į žemiau išvardintus aspektus. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 4 (svarbus)

☐ pasirinktos veiklos tobulinimo poveikis mokinių brandai, jo pasiekimams ir pažangai

☐ teigiama linkme įvykę pokyčiai ugdymo(si) procese

☐ naujovės, mokytojų pritaikytos savo darbe po kvalifikacijos tobulinimo

☐ teigiama linkme įvykę mokinių mokymosi pokyčiai, panaudojus finansinius, materialinius, intelektualinius išteklius

15. Kokiu dar nepaminėtu aspektu norėtumėte parodyti savo mokyklos pažangą? (įrašykite)

.....

.....

16. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo metodikoje (2016) siūloma mokyklos pažangą įsivertinti pagal 4 sritis (rezultatai; ugdymas(is) ir mokinių patirtys; ugdymo aplinkos; vadyba ir lyderystė) ir 26 rodiklius. Rodikliai yra:

☐ aiškūs

☐ neaiškūs

☐ iš dalies aiškūs

☐ neturiu nuomonės

17. Ar norėtumėte koreguoti šiuos rodiklius, ką ir kaip keistumėte? (parašykite)

.....

18. Pažymėkite, kam turi būti skelbiama informacija apie mokyklos pažangą (galite pažymėti keletą variantų arba įrašyti savo siūlomą):

☐ mokytojams

☐ vietos (kaimo / miestelio / miesto) bendruomenei

☐ mokiniams

☐ visuomenei

☐ mokinių tėvams / globėjams

☐ kita (čia galite įrašyti savo siūlomą)

☐ steigėjui

19. Pažymėkite, kur skelbiate informaciją apie savo mokyklos pažangą (galite pažymėti keletą variantų arba įrašyti savo siūlomą):

☐ mokyklos interneto svetainėje	☐ Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros (NMVA) tinklalapyje
☐ mokyklos stende	☐ Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) tinklalapyje
☐ mokyklos bendruomenės susirinkimuose	☐ kitur (čia galite įrašyti savo siūlomą).....
☐ žiniasklaidoje (spaudoje, televizijoje ir pan.)	
☐ konferencijose	

20. Kokio svarbiausio tikslo siekia mokykla, skelbdama informaciją apie pažangą? (pažymėkite vieną variantą arba įrašykite savo siūlomą):

- ☐ teikti visuomenei informaciją apie mokinių ugdymo ir mokymosi kokybę
- ☐ informuoti mokyklos bendruomenę apie stipriausius ir tobulintinus mokyklos pažangos aspektus
- ☐ užtikrinti galimybę mokyklai būti matomai, siekiant užmegzti ryšius bendroms veikloms
- ☐ formuoti palankią vietos bendruomenės nuomonę apie mokyklą, padedančią būsimų mokinių tėvams apsispręsti dėl ugdymo įstaigos pasirinkimo
- ☐ priimti bendrus mokyklos bendruomenės sprendimus dėl mokyklos veiklos tobulinimo
- ☐ kurti ir stiprinti mokyklos įvaizdį, siekiant paveikti ar pakeisti viešąją nuomonę apie mokyklą
- ☐ kita (čia galite įrašyti savo siūlomą).....

21. Kaip dažnai norėtumėte skelbti informaciją apie mokyklos pažangą:

☐ kiekvienas metas	☐ kas du metus
☐ kita (įrašykite)	
☐ neturiu nuomonės	

22. Žemiau pateikti mokyklos pasiekimų požymiai. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ mokinių ugdymosi pasiekimai atitinka Bendrosiose ugdymo programose keliamus tikslus
- ☐ mokinių ugdymosi pasiekimai atitinka jų galias
- ☐ mokykla turi ypatingų, originalių (savitų) ugdymo pasiekimų
- ☐ mokiniai ir jų tėvai / globėjai patenkinti mokyklos indėliu ugdant (tikslais, ugdymo būdais, rezultatais)
- ☐ mokinių ir mokyklos pasiekimų vertinimo rezultatais remiamasi informuojant tėvus ir visuomenę apie ugdymo(si) rezultatus ir kokybę
- ☐ kita (čia galite įrašyti savo siūlomą).....

23. Žemiau pateikti mokyklos pažangos požymiai. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ mokykloje sistemingai apmąstoma mokinių, klasių pasiekimų dinamika
- ☐ vertinamas kiekvieno mokytojo darbo poveikis ir mokyklos indėlis į mokinių pažangą
- ☐ nustatant prioritetinius ugdymo(si) kokybės gerinimo mokykloje uždavinius, kuriant ir koreguojant mokyklos ugdymo turinį, pasirenkant mokymo(si) priemones ir metodus, planuojant mokytojų mokymąsi remiamasi vertinimo informacija ir tyrimų duomenimis
- ☐ kiekvieno mokinio išgalių gilesniam pažinimui, ugdymo(si) proceso bei daromos pažangos stebėjimui ir įvertinimui, mokinio mokymosi sunkumų diagnozavimui mokytojai taiko įvairias vertinimo strategijas ir būdus
- ☐ mokykla atsakingai ir tikslingai teikia duomenis apie mokinių ir mokyklos pasiekimus įvairioms interesų grupėms
- ☐ kita (čia galite įrašyti savo siūlomą).....

24. Pažymėkite, kada kyla sunkumų vykdant mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą mokyklos pažangai nustatyti (galite pažymėti keletą variantų arba įrašyti savo siūlomą):

- ☐ priimant bendrus sprendimus dėl pagrindinio motyvo pasirinkti tam tikrus įsivertinimo aspektus
- ☐ priimant bendrus sprendimus dėl įsivertinimo atlikimo būdo
- ☐ priimant bendrus sprendimus dėl probleminio vertinimo klausimo formulavimo
- ☐ apibrėžiant mokyklos įsivertinimo tikslus
- ☐ numatant dalyvius ir jų funkcijas
- ☐ numatant duomenų šaltinius, respondentų grupes
- ☐ sukonkretinant rodiklio detalajame aprašyme nurodytus kokybės požymius pagal mokyklos kontekstą
- ☐ numatant duomenų interpretavimo kriterijus
- ☐ parengiant vertinimo eigos planą
- ☐ numatant, kas ir kaip pasinaudos vertinimo rezultatais
- ☐ pasirenkant, parengiant arba pritaikant įsivertinimo instrumentus
- ☐ respondentų grupes instruktuojančias, motyvuojančias įsivertinimo duomenims teikti
- ☐ aptariant, kokie jau turimi mokyklos duomenys bus panaudoti įsivertinimui
- ☐ renkant patikimus duomenis ir informaciją
- ☐ analizuojant ir interpretuojant gautus duomenis
- ☐ reflektuojant, aptariant su respondentų grupėmis
- ☐ formuluojant išvadas
- ☐ numatant, kaip įsivertinimo duomenis panaudoti bendruomenės sprendimams ir įsipareigojimams dėl veiklos tobulinimo
- ☐ parengiant mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo ataskaitą
- ☐ apie mokyklos veiklos kokybės apibendrintus įsivertinimo rezultatus ir tobulinimo kryptis informuojant mokyklos bendruomenę
- ☐ apie mokyklos veiklos kokybės apibendrintus įsivertinimo rezultatus ir tobulinimo kryptis informuojant mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti instituciją, dalyvių susirinkimą (savininką), kitus suinteresuotus asmenis
- ☐ kita (irašykite)

25. Ar gaunate pagalba iš NMVA, kai kyla sunkumų vykdant mokyklos veiklos kokybės isivertinima?

- ☐
- gauname
- ☐
- negauname
- ☐
- nežinau

26. Jei gaunate pagalbą iš NMVA, ar ji Jus tenkina? Kodėl?

- ☐ tenkina ☐ netenkina
- ☐ koděl? (*įrašykite*).....
-

27. Ar gaunate grįžtamąjį ryšį iš NMVA, kai paskelbiate informaciją apie mokyklos pažangą?

- ☐ gauname ☐ negauname ☐ nežinau

28. Jei gaunate grižtamąjį ryšį iš NMVA, ar jis jus tenkina? Kodėl?

- ☐ tenkina ☐ netenkina
- ☐ kodėl? (*įrašykite*).....
-

Dēkojame, kad skyrēte savo brangų laiką atsakymams į mums rūpimus klausimus.

ANKETA MOKINIAMS

Gerbiamieji mokiniai,

maloniai kviečiame Jus dalyvauti tyrime, kuriuo siekiama atskleisti geros mokyklos ir jos pažangos sampratą mokyklos bendruomenės požiūriu. Anketa yra anoniminė. Tyrimo ataskaitoje bus pateikti tik apibendrinti rezultatai.

1. Mokyklos tipas:

- ☐ gimnazija ☐ progimnazija ☐ pagrindinė mokykla

2. Klasė, kurioje mokaisi:

- ☐ 7-8 klasė ☐ 9-10 klasė / I-II gimnazijos klasė ☐ 11-12 klasė / III-IV gimnazijos klasė

3. Lytis:

- ☐ berniukas / vaikinai ☐ mergaitė / mergina

4. Kokiais požymiais turi pasižymėti kuriama mokykla, kad ji būtų gera Jums? Atidžiai perskaitykite ir, pasirinkę Jums svarbiausius 5 požymius ir sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (svarbiausias) iki 5 (svarbus):

Požymiai
Visos mokyklos bendruomenės dalyvavimas priimant sprendimus ir atkaklumas juos įgyvendinant
Įdomus, interaktyvus, tyrinėjantis ir pakankamai sudėtingas mokinių mokymasis
Mokinių dalyvavimas įdomiose veiklose mokykloje, gera mokinių savijauta, ryškus bendruomeniškumas ir stipri savivalda
Lankstus ir tikslingas mokymas, atsižvelgiant į kiekvieno mokinio poreikius ir galimybes, kai mokytojas – ir mokinio pagalbininkas, ir autoritetas
Dinamiška, atvira ir funkcionali, mokymąsi stimuliuojanti ugdymo(si) aplinka
Kiekvieno mokinio asmenybinė branda, individualias galimybes atitinkantys mokymosi pasiekimai ir nuolatinė mokymosi pažanga
Mokykloje dirbančių asmenybių įvairovė
Mokyklos bendruomenės atvirumas pasauliui, susitelkimas siekiant bendrų tikslų ir planuojant susitarimus dėl mokyklos ateities
Vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teisės ir pareigos įgyvendinanti institucija yra įsipareigoję mokyklai, ją remia ir palaiko

5. Pažymėkite, kas turi kurti gerą mokyklą (galite pažymėti keletą variantų):

- ☐ mokiniai ☐ mokyklos administracija
☐ mokinių tėvai / globėjai ☐ vietos (kaimo / miestelio / miesto) bendruomenė
☐ mokytojai ☐ mokyklos steigėjas

6. Pažymėkite, kas, Jūsų manymu, labiausiai parodo, kad mokykla daro pažangą, keičiasi (galite pažymėti vieną variantą arba įrašyti savo siūlomą):

- ☐ kiekvieno mokinio individualias galimybes atitinkantys mokymosi pasiekimai
☐ mokinių sportiniai, meniniai, kūrybiniai ir kiti pasiekimai
☐ mokinių įgytų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų visuma
☐ kiekvieno mokinio asmenybės branda
☐ kiekvieno mokinio nuolatinė ugdymosi pažanga
☐ kita (įrašykite).....

7. Įsivaizduokite, kad Jūs mokotės 12 klasėje ir netrukus baigsite mokyklą. Kas turi būti būdinga Jums? Pasirinkite Jums svarbiausius 5 požymius ir sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (svarbus):

☐ savo asmenybės unikalumo suvokimas	☐ rūpinimasis aplinkos, bendruomenės, šalies gerove
☐ pasitikėjimas savo jėgomis	☐ mokymosi vertės suvokimas
☐ gebėjimas valdyti save stresinių situacijų metu	☐ gebėjimas planuoti savo būsimą gyvenimą
☐ gebėjimas konstruktyviai spręsti konfliktus	☐ pilietiškumas
☐ atsparumas aplinkos neigiamai įtakai	☐ emocinis raštingumas
☐ sveikas gyvenimo būdas	☐ gebėjimas suvokti vertybes ir vadovautis jomis
☐ gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti	☐ kita (įrašykite savo siūlomą).....
☐ gebėjimas priimti atsakomybę	
☐ pagarba kitam asmeniui, tolerancija	

8. Žemiau pateikti mokinio pasiekimų požymiai. Atidžiai perskaitykite ir pagalvokite, kurie svarbūs Jums. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ bendrųjų ir dalykinių kompetencijų visuma
- ☐ įgytų kompetencijų lygis atitinka amžių, individualias galias, ugdymosi patirtį
- ☐ gebėjimas pagrįsti savo nuostatas, sprendimus, pasirinkimą
- ☐ asmeniniai sportiniai, meniniai, kūrybiniai ir kitų veiklų pasiekimai
- ☐ mokymosi ir kitų veiklų pasiekimai ir pastangos pripažįstami ir skatinami mokykloje
- ☐ kita (įrašykite savo siūlomą).....
-

9. Žemiau pateikti mokinio pažangos požymiai. Atidžiai perskaitykite ir pagalvokite, kurie svarbūs Jums. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ mokymosi pažanga yra nuolatinė visuose mokomuosiuose dalykuose
- ☐ pažangos tempas yra tinkamas individualioms galioms
- ☐ daroma pažanga atpažįstama, įrodoma, parodoma, pripažįstama
- ☐ pažanga atrodo prasminga ir teikia mokiniui augimo džiaugsmą
- ☐ mokymosi planavimas grindžiamas informacija apie kompetencijų lygį, pasiekimų įrodymais ir dialogu su mokiniu
- ☐ kita (įrašykite savo siūlomą).....
-

10. Žemiau pateikti mokyklos pasiekimų požymiai. Atidžiai perskaitykite ir pagalvokite, kurie svarbūs Jūsų mokyklai. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ mokinių ugdymosi pasiekimai atitinka mokytojų keliamus tikslus
- ☐ mokinių ugdymosi pasiekimai atitinka jų galias
- ☐ mokykla turi ypatingų, originalių mokinių ugdymo pasiekimų
- ☐ mokiniai ir jų tėvai / globėjai yra patenkinti mokyklos indėliu ugdant / mokant mokinius
- ☐ pasiekimų vertinimo rezultatais remiamasi informuojant tėvus / globėjus apie ugdymo(si) rezultatus ir kokybę
- ☐ kita (įrašykite savo siūlomą).....
-

11. Žemiau pateikti mokyklos pažangos požymiai. Atidžiai perskaitykite ir pagalvokite, kurie svarbūs Jūsų mokyklos pažangai. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ mokykloje sistemingai apmąstoma mokinių pasiekimų kaita
- ☐ vertinamas kiekvieno mokytojo darbo poveikis ir mokyklos indėlis į mokinių pažangą
- ☐ kiekvieno mokinio pažinimui, ugdymosi proceso bei daromos pažangos stebėjimui ir įvertinimui, mokinio mokymosi sunkumų diagnozavimui mokytojai taiko įvairias vertinimo strategijas ir būdus
- ☐ mokinių pasiekimų vertinimo informacija remiamasi nustatant prioritetinius ugdymo(si) kokybės gerinimo mokykloje uždavinius, kuriant ir koreguojant mokyklos ugdymo turinį, pasirenkant mokymo(si) priemones ir metodus, planuojant mokytojų mokymąsi
- ☐ mokykla atsakingai ir tikslingai teikia duomenis apie mokinių ir mokyklos pasiekimus įvairioms interesų grupėms
- ☐ kita (įrašykite savo siūlomą).....

12. Jei teko girdėti apie mokyklos padarytą pažangą, pažymėkite kaip sužinojote (galite pažymėti keletą variantų):

- ☐ supažindino klasės vadovas
- ☐ pasakė tėvai / globėjai
- ☐ perskaičiau mokyklos interneto svetainėje
- ☐ perskaičiau mokyklos stende
- ☐ supažindino mokyklos bendruomenės susirinkime
- ☐ žiniasklaidoje (spaudoje, televizijoje ir pan.)
- ☐ kitur (įrašykite)

13. Kokio svarbiausio tikslo, Jūsų nuomone, siekia mokykla, skelbdama informaciją apie padarytą pažangą? (galite pažymėti vieną variantų arba įrašyti savo siūlomą):

- ☐ teikti visuomenei informaciją apie mokinių ugdymo ir mokymosi kokybę
- ☐ informuoti mokyklos bendruomenę apie stipriausius ir tobulintinus mokyklos pažangos aspektus
- ☐ užtikrinti galimybę mokyklai būti matomai, siekiant užmegzti ryšius bendroms veikloms
- ☐ formuoti palankią vietos bendruomenės nuomonę apie mokyklą, padedančią būsimų mokinių tėvams apsispręsti dėl ugdymo įstaigos pasirinkimo
- ☐ priimti bendrus mokyklos bendruomenės sprendimus dėl mokyklos veiklos tobulinimo
- ☐ kurti ir stiprinti mokyklos įvaizdį, siekiant paveikti ar pakeisti viešąją nuomonę apie mokyklą
- ☐ kita (įrašykite)

14. Pažymėkite, kam, Jūsų nuomone, turi būti skelbiama informacija apie padarytą mokyklos pažangą (galite pažymėti keletą variantų arba įrašyti savo siūlomą):

- ☐ mokytojams
- ☐ mokiniams
- ☐ mokinių tėvams / globėjams
- ☐ mokyklos steigėjui
- ☐ vietos (kaimo / miestelio / miesto) bendruomenei
- ☐ visuomenei
- ☐ kita (įrašykite)

Dėkojame, kad skyrėte laiko ir atsakėte į klausimus.

ANKETA TYRIME DALYVAUJANČIŲ MOKINIŲ TĖVAMS / GLOBĖJAMS

Gerbiame Jūsų mokinių tėveliai / globėjai,

maloniai kviečiame Jus dalyvauti Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros užsakymu atliekamame tyrime. Šiuo tyrimu siekiama atskleisti geros mokyklos ir jos pažangos sampratą mokyklos bendruomenės požiūriu. Tai anoniminė anketinė apklausa. Tyrimo ataskaitoje bus pateikti tik apibendrinti rezultatai.

1. Mokyklos, kurioje mokosi Jūsų vaikas / vaikai, tipas:

- ☐ gimnazija ☐ progimnazija ☐ pagrindinė mokykla

2. Klasė, kurioje mokosi Jūsų vaikas / vaikai:

- ☐ 7-8 klasė ☐ 9-10 klasė / I-II gimnazijos klasė ☐ 11-12 klasė / III-IV gimnazijos klasė

3. Jūs esate vaiko

- ☐ motina / globėja ☐ tėvas / globėjas

4. Kokiais požymiais turi pasižymėti kuriama mokykla, kad ji būtų gera Jūsų vaikui / vaikams? Pasirinkite Jums svarbiausius 5 požymius ir sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (svarbiausias) iki 5 (svarbus):

Požymiai
Visos mokyklos bendruomenės dalyvavimas priimant sprendimus ir atkaklumas juos įgyvendinant
Įdomus, interaktyvus, tyrinėjantis ir pakankamai sudėtingas mokinių mokymasis
Mokinių dalyvavimas įdomiose veiklose mokykloje, gera mokinių savijauta, ryškus bendruomeniškumas ir stipri savivalda
Lankstus ir tikslingas mokymas, atsižvelgiant į kiekvieno mokinio poreikius ir galimybes, kai mokytojas – ir mokinio pagalbininkas, ir autoritetas
Dinamiška, atvira ir funkcionali, mokymąsi stimuliuojanti ugdymo(si) aplinka
Kiekvieno mokinio asmenybinė branda, individualias galimybes atitinkantys mokymosi pasiekimai ir nuolatinė mokymosi pažanga
Mokykloje dirbančių asmenybių įvairovė
Mokyklos bendruomenės atvirumas pasauliui, susitelkimas siekiant bendrų tikslų ir planuojant susitarimus dėl mokyklos ateities
Vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija yra išsipareigoję mokyklai, ją remia ir palaiko

5. Pažymėkite, kas turi kurti gerą mokyklą (galite pažymėti keletą variantų):

- ☐ mokiniai ☐ mokyklos administracija
☐ mokinių tėvai / globėjai ☐ vietos (kaimo / miestelio / miesto) bendruomenė
☐ mokytojai ☐ mokyklos steigėjas

6. Pažymėkite, kas labiausiai parodo, kad mokykla, kurią lanko Jūsų vaikas (-ai), daro pažangą, keičiasi (galite pažymėti vieną variantą arba įrašyti savo siūlomą):

- ☐ kiekvieno mokinio individualias galimybes atitinkantys mokymosi pasiekimai
☐ mokinių sportiniai, meniniai, kūrybiniai ir kiti pasiekimai
☐ mokinių įgytų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų visuma
☐ kiekvieno mokinio asmenybės branda
☐ kiekvieno mokinio nuolatinė ugdymosi pažanga
☐ kita (įrašykite).....

7. Žemiau pateikti mokinio asmenybės brandos požymiai. Kuriais iš jų turės pasižymėti Jūsų vaikas, kai baigs mokyklą? Pasirinkite Jums svarbiausius 5 požymius ir sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ savo asmenybės unikalumo suvokimas
- ☐ pasitikėjimas savo jėgomis
- ☐ gebėjimas valdyti save stresinių situacijų metu
- ☐ gebėjimas konstruktyviai spręsti konfliktus
- ☐ atsparumas aplinkos neigiamai įtakai
- ☐ sveikas gyvenimo būdas
- ☐ gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti
- ☐ gebėjimas prisiimti atsakomybę
- ☐ pagarba kitam asmeniui, tolerancija
- ☐ rūpinimasis aplinkos, bendruomenės, šalies gerove
- ☐ mokymosi vertės suvokimas
- ☐ gebėjimas planuoti savo būsimą gyvenimą
- ☐ pilietiškumas
- ☐ emocinis raštingumas
- ☐ gebėjimas suvokti vertybes ir vadovautis jomis
- ☐ kita (įrašykite savo siūlomą).....

8. Žemiau pateikti mokinio pasiekimų požymiai. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ bendrųjų ir dalykinių kompetencijų visuma
- ☐ įgytų kompetencijų lygis atitinka amžių, individualias galias, ugdymosi patirtį
- ☐ gebėjimas pagrįsti savo nuostatas, sprendimus, pasirinkimą
- ☐ asmeniniai sportiniai, meniniai, kūrybiniai ir kitų veiklų pasiekimai
- ☐ mokymosi ir kitų veiklų pasiekimai ir pastangos pripažįstami ir skatinami mokykloje
- ☐ kita (įrašykite savo siūlomą).....

9. Žemiau pateikti mokinio pažangos požymiai. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ mokymosi pažanga yra nuolatinė visuose mokomuosiuose dalykuose
- ☐ pažangos tempas yra tinkamas individualioms galioms
- ☐ daroma pažanga atpažįstama, įrodoma, parodoma, pripažįstama
- ☐ pažanga atrodo prasminga ir teikia mokiniui augimo džiaugsmą
- ☐ mokymosi planavimas grindžiamas informacija apie kompetencijų lygį, pasiekimų įrodymais ir dialogu su mokiniu
- ☐ kita (įrašykite savo siūlomą).....

10. Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra mokyklos pažangą siūlo aprašyti atsižvelgiant į išvardintus aspektus. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 4 (svarbus).

- ☐ pasirinktos veiklos tobulinimo poveikis mokinių brandai, jo pasiekimams ir pažangai
- ☐ teigiama linkme įvykę pokyčiai ugdymo(si) procese
- ☐ naujovės, mokytojų pritaikytos savo darbe po kvalifikacijos tobulinimo
- ☐ teigiama linkme įvykę mokinių mokymosi pokyčiai, panaudojus finansinius, materialinius, intelektualinius išteklius

11. Žemiau pateikti mokyklos pasiekimų požymiai. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ mokinių ugdymosi pasiekimai atitinka mokytojų keliamus tikslus
 - ☐ mokinių ugdymosi pasiekimai atitinka jų galias
 - ☐ mokykla turi ypatingų, originalių mokinių ugdymo pasiekimų
 - ☐ mokiniai ir jų tėvai / globėjai yra patenkinti mokyklos indėliu ugdant / mokant mokinius
 - ☐ pasiekimų vertinimo rezultatais remiamasi informuojant tėvus / globėjus apie ugdymo(si) rezultatus ir kokybę
 - ☐ kita (įrašykite savo siūlomą).....
-

12. Žemiau pateikti mokyklos pažangos požymiai. Sužymėkite juos pagal svarbą nuo 1 (pats svarbiausias) iki 5 (mažiau svarbus):

- ☐ mokykloje sistemingai apmąstoma mokinių pasiekimų kaita
 - ☐ vertinamas kiekvieno mokytojo darbo poveikis ir mokyklos indėlis į mokinių pažangą
 - ☐ kiekvieno mokinio pažinimui, ugdymosi proceso bei daromos pažangos stebėjimui ir įvertinimui, mokinio mokymosi sunkumų diagnozavimui mokytojai taiko įvairias vertinimo strategijas ir būdus
 - ☐ mokinių pasiekimų vertinimo informacija remiamasi nustatant prioritetinius ugdymo(si) kokybės gerinimo mokykloje uždavinius, kuriant ir koreguojant mokyklos ugdymo turinį, pasirenkant mokymo(si) priemones ir metodus, planuojant mokytojų mokymąsi
 - ☐ mokykla atsakingai ir tikslingai teikia duomenis apie mokinių ir mokyklos pasiekimus įvairioms interesų grupėms
 - ☐ kita (įrašykite savo siūlomą).....
-

13. Pažymėkite, koku būdu Jūsų vaiko / vaikų mokykla supažindino su informacija apie padarytą pažangą (galite pažymėti keletą variantų):

- ☐ supažindino vaiko klasės vadovas
- ☐ pasakė kitų mokinių tėvai / globėjai
- ☐ perskaičiau mokyklos interneto svetainėje
- ☐ perskaičiau mokyklos stende
- ☐ supažindino mokyklos bendruomenės susirinkime
- ☐ žiniasklaidoje (spaudoje, televizijoje ir pan.)
- ☐ kitur (įrašykite)

14. Kokio svarbiausio tikslo siekia Jūsų vaiko / vaikų mokykla, skelbdama informaciją apie padarytą pažangą? (galite pažymėti vieną variantų arba įrašyti savo siūlomą):

- ☐ teikti visuomenei informaciją apie mokinių ugdymo ir mokymosi kokybę
 - ☐ informuoti mokyklos bendruomenę apie stipriausius ir tobulintinus mokyklos pažangos aspektus
 - ☐ užtikrinti galimybę mokyklai būti matomai, siekiant užmegzti ryšius bendroms veikloms
 - ☐ formuoti palankią vietos bendruomenės nuomonę apie mokyklą, padedančią būsimų mokinių tėvams apsispręsti dėl ugdymo įstaigos pasirinkimo
 - ☐ priimti bendrus mokyklos bendruomenės sprendimus dėl mokyklos veiklos tobulinimo
 - ☐ kurti ir stiprinti mokyklos įvaizdį, siekiant paveikti ar pakeisti viešąją nuomonę apie mokyklą
 - ☐ kita (įrašykite)
-

15. Pažymėkite, kam mokykla turėtų skelbti informaciją apie padarytą mokyklos pažangą (galite pažymėti keletą variantų arba įrašyti savo siūlomą):

- ☐ mokytojams
- ☐ mokiniams
- ☐ mokinių tėvams / globėjams
- ☐ mokyklos steigėjui
- ☐ vietos (kaimo / miestelio / miesto) bendruomenei
- ☐ visuomenei
- ☐ kita (įrašykite)
-

Dėkojam, kad skyrėte laiko ir atsakėte į klausimus.

8 PRIEDAS. Geros mokyklos samprata kiekybinio tyrimo respondentų (mokyklos administracijos atstovų, mokytojų, mokinių ir tėvų) požiūriu

Pačiu svarbiausiu požymiu, kuriuo apibūdintų gerą mokyklą, mokytojai¹³ (28,1 proc., iš jų 35 proc. tyrime dalyvavusių mokytojo metodininko ir mokytojo eksperto kvalifikacinę kategoriją turinčių mokytojų – $\chi^2 = 20,697$, $p < 0,01$) nurodė kiekvieno mokinio asmenybės ūgtį, t. y. mokinio asmenybės brandą, mokinio individualias galimybes atitinkančius mokymosi pasiekimus ir nuolatinę mokymosi pažangą. Minėtas požymis ir *Geros mokyklos koncepcijoje* yra įvardintas kaip vienas iš svarbiausių požymių, atskleidžiančių mokyklos misijos įgyvendinimą. 25,2 proc. mokytojų antrą vietą pagal svarbą skyrė ir svarbiausiu požymiu įvardino savo ugdomąją veiklą – lankstų ir tikslingą mokymą, atsižvelgiant į kiekvieno mokinio poreikius ir galimybes, kai mokytojas – ir mokinio pagalbininkas, ir autoritetas. Šis požymis – mokinių mokymąsi paremiantis ugdymas / mokymas – *Geros mokyklos koncepcijoje* priskiriamas prie mokyklos, kaip organizacijos, veiklos veiksmų, sukuriančių prielaidas mokyklos misijos įgyvendinimui. Viena vertus, toks požymio svarbos įvardinimas pabrėžia mokytojo vaidmenį siekiant kiekvieno mokinio asmenybės ūgties. Kita vertus, tai rodo, kad atsakomybė už asmenybės augimą nėra perduodama pačiam mokiniui. Trečią vietą pagal svarbą skyrė ir svarbesniu geros mokyklos požymiu mokytojai (19,1 proc.) nurodė saviraiškų mokinių dalyvavimą mokykloje. Mokinių dalyvavimas įdomiose veiklose, įvykiuose, gera mokinių savijauta, ryškus bendruomeniškumas ir stipri savivalda – tai vienas iš trijų svarbiausių požymių, taip pat siejamų su geros mokyklos misijos įgyvendinimu. Ketvirtą vietą pagal svarbą skyrė ir svarbiu geros mokyklos požymiu mokytojai (14 proc.) nurodė dinamišką, atvirą ir funkcionalią, mokymąsi stimuliuojančią ugdymo(si) aplinką. Šis požymis *Geros mokyklos koncepcijoje* priskiriamas prie veiksmų mokyklos misijai įgyvendinti. Penktą vietą pagal svarbą mokytojai (17,6 proc.) priskyrė įgalinančiai lyderystei ir vadybai (dažniau tie mokytojai, kurie turi vyr. mokytojo kvalifikacinę kategoriją – 21 proc., $\chi^2 = 15,850$, $p < 0,05$). Visos mokyklos bendruomenės kuriama aiški vizija ir strategija, mokyklos bendruomenės dalyvavimas priimant sprendimus ir atkaklumas juos įgyvendinant, skaidrus, paprastas mokyklos administravimas, veiksmingas išteklių naudojimas, pa(si)dalinta lyderystė – tai *Geros mokyklos koncepcijoje* įvardinti mokyklos misijos įgyvendinimui prielaidas sukuriantys veiksniai. Analizuojant visų Geros mokyklos požymių svarbos vertinimo tarpusavio koreliaciją, statistiškai reikšmingų ryšių nenustatyta. Tačiau pastebėta, kad mokytojai, kurie pačiu svarbiausiu geros mokyklos požymiu nurodė mokinio asmenybės ūgtį, dažniau nei kiti svarbiais įvardino ir šiuos požymius: mokinių mokymąsi paremiantį ugdymą / mokymą (61,5 proc.; $\chi^2 = 101,062$, $p < 0,0001$), saviraiškų mokinių dalyvavimą mokykloje (23,1 proc.; $\chi^2 = 27,172$, $p < 0,001$), įgalinančią lyderystę ir vadybą (33,3 proc.; $\chi^2 = 40,241$, $p < 0,0001$).

Analizuojant tyrime dalyvavusių mokinių išskirtus geros mokyklos požymius, kai kuriais atvejais pastebimi sutapimai su mokytojų nuomone. Kaip ir mokytojai, pačiu svarbiausiu geros mokyklos požymiu mokiniai (17,5 proc.) įvardino asmenybės ūgtį. Saviraiškų dalyvavimas mokykloje – įdomios veiklos, įvykiai, gera mokinių savijauta, ryškus bendruomeniškumas ir stipri savivalda – mokiniams (15,2 proc.) taip pat yra svarbus. Šiam požymiui mokiniai skyrė antrą vietą pagal svarbą. Visos mokyklos bendruomenės kuriama aiški vizija ir strategija, mokyklos bendruomenės dalyvavimas priimant sprendimus ir atkaklumas juos įgyvendinant, skaidrus, paprastas mokyklos administravimas, veiksmingas išteklių naudojimas, pa(si)dalinta lyderystė mokinių nuomone taip pat svarbus geros mokyklos požymis, kuriam 15,2 proc. tyrime dalyvavusių mokinių skyrė trečią vietą pagal svarbą. Mokiniai (17,2 proc.) ketvirtoje vietoje pagal svarbą nurodė

¹³ aptariant anketinės apklausos rezultatus čia ir toliau tekste rašant „mokytojai“, mintyse turima mokyklos administracijos atstovai ir mokytojai.

mokyklos atvirumą pasauliui ir sutelktumą, siekiant bendrų tikslų, mokytojų ir mokinių mokymąsi vieniems iš kitų, reflektavimu pagrįstų susitarimų dėl mokyklos ateities planavimą. Pagal *Geros mokyklos koncepciją* mokyklos bendruomenė kaip besimokanti organizacija bei įgalinanti lyderystė ir vadyba yra svarbūs veiksniai mokyklos misijai įgyvendinti. Penktą vietą priskyrė, bet ne mažiau svarbiu požymiu mokiniai (19,5 proc.) nurodė dialogišką ir tyrinėjantį ugdymąsi / mokymąsi. Statistiškai reikšmingi ryšiai tarp visų Geros mokyklos požymių svarbos vertinimo nenustatyti.

Tyrimė dalyvavę tėvai (32,2 proc.) pačiu svarbiausiu geros mokyklos požymiu nurodė mokytojų veiklą – mokinių mokymąsi paremiantį ugdymą / mokymą. Antrą vietą pagal svarbą skyrė ir svarbiausiu požymiu tėvai (20,3 proc.) nurodė saviraiškų mokinių dalyvavimą mokykloje. Svarbesniu požymiu gerai mokyklai apibūdinti tėvai (18,5 proc.) įvardina dinamišką, atvirą ir funkcionalią, mokymąsi stimuliuojančią ugdymo(si) aplinką. Kiekvieno mokinio asmenybės ūgtis kaip geros mokyklos požymis tėvų (17,8 proc.) buvo nurodytas tik ketvirtoje vietoje pagal svarbą, o penktą vietą tėvai (17,7 proc.) skyrė mokyklos bendruomenei kaip besimokančiai organizacijai.

Geros mokyklos koncepcijoje svarbiausiu požymiu laikomas tinkamas mokyklos misijos įgyvendinimas, kuris atsiskleidžia per gerus ugdymo(si) rezultatus (kiekvieno mokinio asmenybės brandą, pasiekimus ir pažangą) ir turtingas, įsimenančias, prasmingas, malonias gyvenimo mokykloje patirtis (saviraiškų mokinių dalyvavimą mokykloje, dialogišką ir tyrinėjantį mokinių ugdymąsi / mokymąsi). Lyginant mokyklos bendruomenės nuomonę (7.1 lentelė) apie gerą mokyklą apibūdinančių požymių pasiskirstymą pagal svarbą, pastebima, kad mokytojai ir mokiniai pačiu svarbiausiu požymiu laiko mokinio asmenybės ūgtį, nors tėvams šis požymis nėra ypatingai svarbus (jam skyrė tik ketvirtą vietą pagal svarbą). Tėvai pačiu svarbiausiu geros mokyklos požymiu nurodė mokinių mokymąsi paremiantį ugdymą / mokymą, kuris sietinas su mokyklos kaip organizacijos, veiklos veiksniais, lemiančiais sėkmingą misijos įgyvendinimą.

7.1 lentelė. Penki svarbiausi geros mokyklos požymiai tyrimo dalyvių požiūriu

Geros mokyklos požymiai	Mokytojų priskirta vieta	7–12 klasių mokinių priskirta vieta	Tėvų / globėjų priskirta vieta (bandomasis tyrimas)
Kiekvieno mokinio asmenybės ūgtis	1	1	4
Mokinių mokymąsi paremiantis ugdymas / mokymas	2	-	1
Saviraiškų mokinių dalyvavimas mokykloje	3	2	2
Mokyklos bendruomenė kaip besimokanti organizacija	-	4	5
Dialogiškas ir tyrinėjantis mokinių ugdymasis / mokymasis	-	5	-
Įgalinančios lyderystė ir vadyba	5	3	-
Dinamiška, atvira ir funkcionali, mokymąsi stimuliuojanti ugdymo(si) aplinka	4	-	3

Pastaba: 1 – pats svarbiausias, 2 – svarbiausias, 3 – svarbesnis, 4 – svarbus, 5 – mažiau svarbus.

Paryškintu šriftu pažymėti 3 svarbiausi požymiai, siejami su Geros mokyklos misija.

V. Targamadzė pažymi (2016, p. 55), kad gerą mokyklą turi kurti mokyklos bendruomenė, bendradarbiaudama su vietos bendruomene ir steigėju. Vienu iš anketos klausimų buvo siekiama nustatyti, ar tyrimo dalyviai mato save geros mokyklos kūrėjais. Analizuojant 7.2 lentelėje pateiktus tyrimo rezultatus, galima konstatuoti, kad absoliuti dauguma tyrimė dalyvavusių mokytojų (95,7 proc.) nurodė, kad mokytojus laiko geros mokyklos kūrėjais. Daugiau kaip pusė mokinių (72,5 proc.) pažymėjo, kad mokiniai turėtų dalyvauti geros mokyklos kūrime ir tik pusė tyrimė dalyvavusių tėvų (57 proc.) nurodė, kad prie geros mokyklos kūrimo turi prisidėti ir mokinių tėvai.

7.2 lentelė. Gerą mokyklą kuriantys subjektai tyrimo dalyvių požiūriu

Gerą mokyklą kuriantys subjektai	Mokytojai (proc.)	7–12 klasių mokiniai (proc.)	Tėvai / globėjai (proc.) (bandomasis tyrimas)	Chi kvadratu testo rezultatas
Mokytojai	95,7	64,6	86,6	$\chi^2 = 112,037$, $p < 0,0001$
Mokiniai	82,7	72,5	79,7	$\chi^2 = 11,870$, $p < 0,01$
Mokinių tėvai / globėjai	77	23,3	57	$\chi^2 = 230,409$, $p < 0,0001$
Mokyklos administracija	80,6	56,8	74,4	$\chi^2 = 52,930$, $p < 0,0001$
Vietos (kaimo / miestelio / miesto) bendruomenė	45	20,4	27,3	$\chi^2 = 54,848$, $p < 0,0001$
Mokyklos steigėjas	42,8	33,6	26,7	$\chi^2 = 13,053$, $p < 0,001$

Išsamiau analizuojant gautus rezultatus (7.2 lentelė), pastebima, kad mokytojus kaip geros mokyklos kūrėjus nurodė daugiau mokytojų ir tėvų nei mokinių ($\chi^2 = 112,037$, $p < 0,0001$). Mokinius geros mokyklos kūrėjais mato daugiau mokytojų nei pačių mokinių ($\chi^2 = 11,870$, $p < 0,01$). Kad mokinių tėvai turėtų dalyvauti geros mokyklos kūrime, nurodė žymiai daugiau tyrime dalyvavusių mokytojų ir tėvų nei mokinių ($\chi^2 = 230,409$, $p < 0,0001$). Mokyklos administraciją kaip geros mokyklos kūrėją įvardino daugiau mokytojų ir tėvų, nei mokinių ($\chi^2 = 52,930$, $p < 0,0001$). Kuriant gerą mokyklą svarbi vietos bendruomenės, mokyklos steigėjo parama, tačiau šiuos subjektus nurodė mažiau kaip pusė tyrimo dalyvių. Vietos bendruomenę kaip geros mokyklos kūrėją mato daugiau mokytojų nei mokinių ir jų tėvų ($\chi^2 = 54,848$, $p < 0,0001$), o mokyklos steigėją – daugiau mokytojų nei tėvų ($\chi^2 = 13,053$, $p < 0,001$).

Remiantis Geros mokyklos koncepcija, svarbiausiu sėkmingos mokyklos veiklos požymiu laikomas tinkamas mokyklos misijos įgyvendinimas. Kiekybiniu tyrimu atskleista, kad respondentai priskiria nevienodą svarbą mokyklos misijos įgyvendinimą nusakantiems požymiams. Kiekvieno mokinio asmenybės ūgtį kaip geros mokyklos patį svarbiausią požymį nurodė beveik ketvirtadalis mokytojų ir šeštadalis mokinių (šeštadaliui tėvų tai svarbus požymis). Kitą mokyklos misiją nusakantį aspektą – saviraiškų mokinių dalyvavimą mokykloje – beveik šeštadalis mokinių ir penktadalis tėvų apibūdino kaip svarbiausią, o beveik penktadalis mokytojų – kaip svarbesnį geros mokyklos požymį. Dialogišką ir tyrinėjantį mokinių ugdymąsi, kaip dar vieną mokyklos misiją aspektą, prie geros mokyklos požymių priskyrė tik mokiniai – penktadalis tyrime dalyvavusių. Mokytojai, kurie pačiu svarbiausiu geros mokyklos požymiu nurodė mokinio asmenybės ūgtį, dažniau nei kiti įvardino ir šiuos požymius: mokinių mokymąsi paremiantį ugdymą / mokymą, saviraiškų mokinių dalyvavimą mokykloje, įgalinančią lyderystę ir vadybą.

Dažniausiai kiekybinio tyrimo dalyviai (mokytojai, mokiniai, tėvai) geros mokyklos kūrėjais įvardino mokyklos bendruomenę, tačiau šį vaidmenį retas kuris deleguoja vietos bendruomenei ir mokyklos steigėjui.

9 PRIEDAS. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas kiekybinio tyrimo respondentų (mokyklos administracijos ir mokytojų) požiūriu

*Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodikoje (2016) rekomenduojama mokyklos pažangą įsivertinti pagal 4 sritis (rezultatai; ugdymas(is) ir mokinių patirtys; ugdymo aplinkos; vadyba ir lyderystė) ir šias sritis detalizuojančius 26 rodiklius. Beveik du penktadaliai tyrime dalyvavusių mokytojų (41,4 proc.) pažymėjo, kad rodikliai yra aiškūs, tačiau beveik tiek pat (45,3 proc.) – kad iš dalies aiškūs. Atsakydami į klausimą, kaip koreguotų mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rodiklius, tik dešimtadalis mokytojų išsakė savo nuomonę. Mokytojai pažymi, kad *reikėtų konkretesnių ir aiškesnių rodiklių*. Kaip pastebi vienas iš mokytojų, *kiekvienas rodiklis apima labai plačias sritis ir kartais tai sukelia sunkumų juos vertinant*. Keli mokytojai atkreipia dėmesį, kad *kokybės įsivertinimo rodiklių neturi būti daug, jie turi būti suformuluoti aiškiau ir apgalvoti tikslesni įsivertinimo požymiai*. Mokytojai akcentuoja, kad *rodikliai turėtų būti paprasčiau paaiškinti, taip pat sukurti instrumentai, kurie padėtų atlikti auditą. Dabar yra elektroninės platformos (pvz., <https://iqesonline.lt/>), bet jos laiku neatnaujinamos, nepritaikytos kokybiškai dirbti, turinčios mažą galimų atsakymų pasirinkimą*.*

NMVA 2016–2017 m. m. (2017 m.) įsivertinimo ir pažangos anketoje mokyklos pažanga turėjo būti aprašoma atsižvelgiant į pateiktus keturis aspektus: 1) teigiama linkme įvykę pokyčiai ugdymo(si) procese, 2) naujovės, mokytojų pritaikytos savo darbe po kvalifikacijos tobulinimo, 3) pasirinktos veiklos tobulinimo poveikis mokinių brandai, jų pasiekimams ir pažangai, 4) teigiama linkme įvykę mokinių mokymosi pokyčiai, panaudojus finansinius, materialinius, intelektualinius išteklius. Vienu iš anketinės apklausos klausimų siekta sužinoti, kuris iš šių aspektų, mokytojų nuomone, yra pats svarbiausias. Apibendrinus duomenis, paaiškėjo, kad beveik pusė tyrime dalyvavusių mokytojų (47,5 proc., iš jų dažniau tie mokytojai, kurie pačiu svarbiausiu geros mokyklos požymiu nurodė mokinio asmenybės ūgtį – 67,9 proc., $\chi^2 = 18,926$, $p < 0,0001$) nurodė, kad mokyklos pažangai apibūdinti pats svarbiausias aspektas – pasirinktos veiklos tobulinimo poveikis mokinių brandai, jų pasiekimams ir pažangai. Svarbiausiu, t. y. antroje vietoje pagal svarbą, aspektu beveik trečdalis mokytojų (34,5 proc., iš jų dažniau tie mokytojai, kurie pačiu svarbiausiu geros mokyklos požymiu nurodė mokinio asmenybės ūgtį – 50 proc., $\chi^2 = 16,844$, $p < 0,001$) įvardino per tam tikrą laikotarpį mokykloje įvykstančius teigiamus pokyčius ugdymo(si) procese. Trečioje vietoje pagal svarbą mokytojai (34,2 proc.) nurodė, kad mokyklos pažangą atspindi naujovės, mokytojų pritaikytos savo darbe po kvalifikacijos tobulinimo, ketvirtoje vietoje – teigiama linkme įvykę mokinių mokymosi pokyčiai, panaudojus finansinius, materialinius, intelektualinius išteklius (šį aspektą nurodė 42,1 proc. mokytojų, iš jų dažniau tie, kurie svarbiausiu geros mokyklos požymiu nurodė mokinio asmenybės ūgtį – 48 proc., $\chi^2 = 12,219$, $p < 0,01$).

Iš atsakymų pasiskirstymo matyti, kad tyrime dalyvavę mokytojai mokyklos pažangą pirmiausia sieja su *Geros mokyklos koncepcijoje* įvardintais mokinių ugdymo rezultatais ir ugdymu(si). Mokytojų buvo teiraujamasi, koku dar nepaminėtu aspektu norėtų parodyti savo mokyklos pažangą. Deja, nuomonę išsakė vos keli mokytojai, pažymėdami, kad pažangą galima būtų aprašyti *pagal įstojusių studijuoti procentą ir egzaminų rezultatus* (matyti, kad toks siūlymas atspindi visuomenėje vyraujančią nuostatą ugdymo(si) rezultatus sieti tik su akademiniiais pasiekimais). Kiti pora siūlomų aspektų yra labiau nukreipti į mokyklos bendruomenę: *pirma, kaip tobulėjanti ugdymo(si) aplinka veikia vaiko saugumą, antra – mokyklos bendruomenės gebėjimas susitelkti ekstremaliose situacijose*.

Atlikus mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą, atsižvelgiant į gautas išvadas, daromi įvairūs sprendimai. Kaip matyti 8.1 lentelėje, dauguma mokytojų nurodė, kad remdamiesi įsivertinimo išvadomis siekia gerinti mokinių pasiekimus ir pažangą.

8.1 lentelė. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo išvadų panaudojimas mokytojų požiūriu

Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo išvadų panaudojimas	Mokytojai (proc.)
Mokinių pasiekimams ir pažangai gerinti	86
Mokyklos veiklos programai rengti	72,7
Strateginiam mokyklos planui rengti	70,5
Kasdienei ugdymo(si) veiklai planuoti	68,3
Viešiesiems skelbimams, informacijai visuomenei, straipsniams	22,3

Mokyklos bendruomenė kasmet skelbia informaciją apie padarytą pažangą. Vienu iš tyrimo klausimų buvo siekiama sužinoti tyrimo dalyvių nuomonę, kokio svarbiausio tikslo siekia mokykla, tai darydama (8.2 lentelė). Daugiau kaip trečdalis mokytojų ir tik 16,2 proc. mokinių bei 18,9 proc. tėvų nurodė, kad jų manymu, pagrindinis tikslas – priimti bendrus mokyklos bendruomenės sprendimus dėl mokyklos veiklos tobulinimo ($\chi^2 = 81,489$, $p < 0,0001$). Toks atsakymas rodo mokytojų orientaciją į mokyklos veiklos gerinimą, pokyčių siekiantį procesą. Beveik penktadalis mokytojų (daugiau tų, kurie pačiu svarbiausiu geros mokyklos požymiu nurodė mokinio asmenybės ūgtį – 21,8 proc., $\chi^2 = 20,922$, $p < 0,001$) ir beveik dešimtadalis mokinių ir tėvų nurodė, kad tikslas – informuoti mokyklos bendruomenę apie stipriausius ir tobulintinus mokyklos pažangos aspektus. Rečiau mokytojai išskyrė informacijos apie mokyklos pažangą skelbimo tikslus, kurie siejami su mokyklos išore: viešosios nuomos formavimu, mokyklos žinomumu. Tačiau šiuos tikslus dažniau įvardino mokiniai ir tėvai ($\chi^2 = 81,489$, $p < 0,0001$).

8.2 lentelė. Mokyklos pažangos skelbimo tikslai tyrimo dalyvių požiūriu

Tikslai, kurių siekiama skelbiant informaciją apie mokyklos padarytą pažangą	Mokytojai (proc.)	7–12 klasių mokiniai (proc.)	Tėvai / globėjai (proc.) (bandomasis tyrimas)
Priimti bendrus mokyklos bendruomenės sprendimus dėl mokyklos veiklos tobulinimo	35,3	16,2	18,9
Informuoti mokyklos bendruomenę apie stipriausius ir tobulintinus mokyklos pažangos aspektus	19,4	13,4	9,5
Formuoti palankią vietos bendruomenės nuomonę apie mokyklą, padedančią būsimų mokinių tėvams apsispręsti dėl ugdymo įstaigos pasirinkimo	16,2	14,1	16,6
Kurti ir stiprinti mokyklos įvaizdį, siekiant paveikti ar pakeisti viešąją nuomonę apie mokyklą	14,4	16,9	16,6
Teikti visuomenei informaciją apie mokinių ugdymo ir mokymosi kokybę	11,9	23,4	24,9
Užtikrinti galimybę mokyklai būti matomai, siekiant užmegzti ryšius bendroms veikloms	2,8	16	13,6

Toks prioritetas tikslų išsidėstymas, matyt neatsitiktinis, nes atsakydami į klausimą, kam turi būti skelbiama informacija apie mokyklos pažangą (8.3 lentelė), absoliuti dauguma mokytojų nurodė, kad pirmiausia mokinių tėvams / globėjams (96,4 proc.), mokytojams (87,4 proc.) ir mokiniams (80,9 proc.). Tik 61,9 proc. tyrime dalyvavusių mokytojų mano, kad apie mokyklos pažangą reikia informuoti mokyklos steigėją. Daugiau kaip pusė mokinių (62,4 proc.), kad informacija turi būti skelbiama jiems, o beveik pusė – mokytojams ir mokinių tėvams. Daugumos tėvų manymu, informacija turi būti skelbiama jiems, o šiek tiek daugiau kaip pusės – mokiniams. Kur kas mažiau tyrimo dalyvių nurodė, kad reikia informuoti vietos (kaimo / miestelio / miesto) bendruomenę ir visuomenę.

8.3 lentelė. Informacijos apie mokyklos pažangą skelbimo adresatas tyrimo dalyvių požiūriu

	Mokytojai (proc.)	7–12 klasių mokiniai (proc.)	Tėvai / globėjai (proc.) (bandomasis tyrimas)	Chi kvadratu testo rezultatas
Mokinių tėvams / globėjams	96,4	51,7	80,2	$\chi^2 = 230,409$, $p < 0,0001$
Mokytojams	87,4	51	43,6	$\chi^2 = 124,779$, $p < 0,0001$
Mokiniam	80,9	62,4	57,6	$\chi^2 = 36,467$, $p < 0,0001$
Mokyklos steigėjui	61,9	28,2	24,4	$\chi^2 = 103,903$, $p < 0,0001$
Vietos (kaimo / miestelio / miesto) bendruomenei	42,4	20,3	19,8	$\chi^2 = 51,582$, $p < 0,0001$
Visuomenei	33,1	26,8	37,8	$\chi^2 = 8,849$, $p < 0,05$

Dauguma mokytojų nurodė, kad jų mokyklos atveju informacija apie pažangą skelbiama mokyklos interneto svetainėje (87,1 proc.) ir mokyklos bendruomenės susirinkimuose (88,5 proc.). Tai padeda užtikrinti informacijos prieinamumą. Pora mokytojų nurodė, kad *įsivertinimo rezultatus pristato mokytojų tarybos posėdyje arba el. dienyne*. Kitas sklaidos priemonės mokytojai paminėjo kur kas rečiau – apie informacijos skelbimą mokyklos stende nurodė 37,4 proc., konferencijose – 34,9 proc., žiniasklaidoje – 24,5 proc. Tikėtina, kad ne visi tyrime dalyvavę mokytojai žino, kad metų pabaigoje *Bendrojo ugdymo mokyklų įsivertinimo ir pažangos anketą* pateikus Nacionalinei mokyklų vertinimo agentūrai, mokyklos pažanga gali būti skelbiama viešai, todėl tik 25,9 proc. nurodė, kad informaciją apie mokyklos pažangą skelbia Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros tinklalapyje, o 13,7 proc. – Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) tinklalapyje. Pasiteiravus, kaip dažnai norėtų skelbti informaciją apie mokyklos pažangą, aiškos mokytojų nuomonės neišsryškėjo: vieni (52,5 proc.) įvardijo, kad tai turi vykti kasmet, kiti (38,8 proc.) – kas du metus.

Daugumos tyrime dalyvavusių mokytojų (87,1 proc.) nuomone, jų mokyklai prasmingesnis yra mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas. Tik 12,9 proc. mokytojų nurodė, kad prasmingesnis yra išorinis mokyklos vertinimas. Vienas iš tyrime dalyvavusių mokytojų pastebi: *nemanau, kad tokie vertinimai iš viso turi prasmę. Labai jau atsiduoda sovietmečiui, kai mokytojais buvo nepasitikima*.

Mokytojų buvo prašoma pakomentuoti savo atsakymus. Analizuojant išsakytas mintis, pastebima, kad išorinio vertinimo prasmingumui argumentuoti mokytojai pabrėžė išorės vertintojų vaidmenį: kadangi *vertina profesionalūs, nešališki vertintojai <...> iš išorės lengviau pastebėti ugdymo įstaigos veiklos privalumus ir trūkumus*. Tai tarsi žvilgsnis iš šalies <...>, iš šalies geriau matyti kokia yra situacija, kas tobulintina. Vienas iš mokytojų pastebi, kad kai išorės vertinimą atlieka kompetentingi vertintojai <...> išplaukia tobulintinos ir stipriosios mokyklos pusės: *žinome kur reikia tobulėti ir kuo galime džiaugtis*. Keli mokytojai sutinka, kad *įsivertinimas nesukelia įtampos <...>, procesai vyksta natūraliai, bet vertinimas – objektyvesnis*.

Nors su tokia nuomone kiti mokytojai nesutiktų. Štai vienas iš tyrime dalyvavusių mokytojų pastebi: *išorinis vertinimas trunka trumpai, todėl nemanau, kad visiškai atsiskleidžia mokyklos stipriosios ir silpnosios pusės. Tuo tarpu įsivertinimas – nuolatinis procesas*. Kitas mokytojas išsako nuogastavimą, kad *išorinis vertinimas gali būti ir neobjektyvus*. Tą argumentuoti galima dar vieno mokytojo žodžiais: *išorinis vertinimas atliekamas tik tam tikru momentu, stebimi tik vertintojams reikalingi dalykai. O mokyklos įsivertinimo procesas vyksta nuolat stebint, diskutuojant ir koreguojant savo veiklą*. Tokiai nuomonei antrinant mokytojas pažymi, kad *išorinis vertinimas labiau paviršutinis. Vidinis leidžia išskaidyti vertinimą ir gilintis į atskiras sritis, įsivertinimo rezultatai, labiau motyvuoja keistis*.

Nepaisant kai kurių mokytojų palankaus požiūrio į išorinį vertinimą, buvo išsakyti ir neigiami aspektai. Vienas iš mokytojų pažymi, kad *auditui per trumpas laikas viską įvertinti*.

Tikėtina todėl kai kurios mokyklos turėjo neigiamų patirčių, susijusių su išoriniu vertinimu, pavyzdžiui vienas iš tyrime dalyvavusių mokytojų teigia: *išorinis vertinimas neobjektyvus, skaitant ataskaitą pastebėjome, kad joje yra aprašomi dalykai, kurie buvo nestebėti, nevertinti. Tiek mokiniams, tiek ir kai kuriems mokytojams jis kelia baimę, susikaustymą, nepasitikėjimą. Daugelis bendruomenės narių tai laiko tiesiog pinigų „plovimu“. Kartais norisi vertintojų paprašyti gero, kokybiško pavyzdžio. Nepalankus požiūris į išorinį mokyklos veiklos vertinimą rodo, kad mokyklos bendruomenės tai priima kaip tam tikrą kontrolę, kuriai kartais, remiantis mokytojų žodžiais, pritrūksta objektyvumo. Matyt todėl, vienas iš tyrime dalyvavusių mokytojų išsako idėją: atsisakyčiau išorinio audito, leisčiau mokytojams patiems pagal mokinių pasiekimus įsivertinti darbą.*

Kur kas daugiau mokytojų teigiamų pasisakymų buvo apie mokyklos veiklos įsivertinimą. Šiuo atveju jie nurodo nemažai privalumų. Argumentuodami nuomonę, kad įsivertinimas prasmingesnis, mokytojai teigė, kad tai *sukelia mažiau įtampas, nes jų nuomone, išorės vertintojai vertina visus pagal vieną kurpalių, o kas geriau, nei patys žinome ko siekiame, kokia yra mūsų situacija. Remiantis tyrime dalyvavusio mokytojo žodžiais, atliekant įsivertinimą nuosekliau išanalizuojamos „stiprybės“, „silpnybės“.*

Vienas iš tyrime dalyvavusių mokytojų pažymi, kad tik mokykloje dirbantys mokytojai, *administracija gali geriausiai apręsti tobulintinas ir tobulas sritis, kadangi šie specialistai tiesiogiai dalyvauja ugdymo(-si) procese. Taigi, atliekant įsivertinimą, nuošalyje nelieta ir visa mokyklos bendruomenė, nes ji pati išrenka, kuriuos aspektus reikia įvertinti, kokios galimos rekomendacijos, problemos / situacijos sprendimui.*

Pasak mokytojų, *įsivertinimas vyksta nuolat ir skatina tobulėti čia ir dabar. Todėl kai pats fiksuoji atliekamus veiksmus ir matuoji jų poveikį, nuolat apie tai mąstai ir kalbi bei padarytas išvadas taikai veiklos tobulinimui, veiksmingumas yra didesnis. Tai ypač svarbu siekiant kiekvieno mokinio ir visos mokyklos pažangos.*

Mokytojams atrodo, kad *įsivertinimas nuoširdesnis ir tikresnis <...>, objektyvesnis ir turi daugiau naudos, nes konkrečios mokyklos situaciją labiausiai mato patys mokytojai, o kasdieninių problemų išryškinimas ir sprendimas yra geriau atliekamas savame kolektyve. Tam antrina kito mokytojo žodžiai, kad kiekviena mokykla žino savo problemas. Įsivertinimas leidžia giliau pažvelgti į konkrečią problemą, kai to labiausiai reikia, nes, pasak dar vieno mokytojo, kiekviena situacija yra skirtinga, individuali. <...> išorinis vertinimas pamatuoja tik momentinę situaciją, kuri gali iškreipti realią situaciją.*

Pasak kai kurių tyrime dalyvavusių mokytojų, jiems prasmingesnis įsivertinimas, *todėl, kad vyksta kasmet ir geriau sužinomos problemos. Jas galima greičiau išspręsti <...>, padeda konkrečiau formuluoti problemas ir sparčiau parodo jų sprendimo efektyvumą. Be to, atliekant mokyklos veiklos įsivertinimą, mokytojams labai svarbu, kad jie kritiškai ir be streso, ir dirbtinumo atliktų įsivertinimą. Taigi, mokytojų supratimu, įsivertinimas yra prasmingesnis, nes jis tikresnis, išanalizuotas. Ir tai jiems ypač aktualu, nes leidžia permąstyti savo veiklą ir tobulinti ugdymo procesą. Gimnazijoje dirbančio mokytojo išsakytas pastebėjimas, tikėtina, atspindi viso mokyklos kolektyvo nuomonę: prasmingesnis įsivertinimas, nes jį atliekame patys ir labiau įsigiliname į savo problemas. Priimdami sprendimus, daug diskutuojame, susitariame, ką mums reiškia tam tikri kriterijai, kas mums šiuo metu yra kokybė. Kadangi išorės vertinimas vyksta kas septynerius metus, o įsivertinimą atliekame kasmet, tai jis mums prasmingesnis dėl duomenų panaudojimo veiklos tobulinimui.*

Išsakytos mokytojų mintys iliustruoja tai, kad jiems mokyklos veiklos įsivertinimas kaip *nuolatinis, visą mokyklos bendruomenę įtraukiantis procesas, kai visą mokyklos gyvenimą stebi „iš vidaus“, susidaro tikslesnį vaizdą. Galima pastebėti, kad mokytojams tokiu momentu labai svarbi emocinė būsena, todėl jie ne kartą pabrėžė, kad įsivertinimas jiems yra natūralesnis procesas,*

kuriame *mažiau bereikalingo streso*. Tokiu būdu jie jaučiasi saugesni, nes įsivertinimą atlieka tie, kurie nuolatos būna mokykloje, tad sugeba geriau įsigilinti į visas jos gyvenimo sritis.

Verta atkreipti dėmesį, kad mokytojams *įsivertinimas yra kasmet vykstantis procesas, efektyviau įgalinantis kaitai atsižvelgiant į situaciją ir kontekstą*. Ir nors įsivertinimas apima ilgesnį laiko tarpą, imama siauresnė problematiška sritis, todėl daugiau galimybių pamatyti įvairius problemos sprendimui svarbius niuansus. Mokytojų išsakytuose argumentuose galima išvelgti, kad jie mato prasmę mokyklos veiklos įsivertinime, nes tai juos skatina siekti geresnio rezultato stebint kolegas ir jų patirtį, bendradarbiaujant su kitomis mokyklomis, mokytojais. Kad mokykla taptų atvira pokyčiams, sėkminga, ypač svarbi bendradarbiavimo kultūros plėtotė, kurią lemia ne tiek išorės, kiek vidiniai veiksniai. Pažymima, kad po įsivertinimo *priimami sprendimai visiems susitarus, gerai žinant situacijas, esamą padėtį*. Apibendrinant mokytojų išsakytas mintis, galima teigti, kad mokykloms prasmingesnė įsivertinimu grįsta mokyklos kultūra, nes tai sutelkia mokyklos bendruomenę ir skatina siekti kiekvieno mokinio ir kartu visos mokyklos pažangos, kuri yra sistemingai stebima, fiksuojama ir analizuojama.

Tyrimo metu mokytojų buvo teirujamasi, kada kyla sunkumų vykdant mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą mokyklos pažangai nustatyti. Pagal *Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodikos (2016)* VI skyrių buvo išskirti penki įsivertinimo organizavimo etapai ir aprašytos veiklos. Analizuojant tyrimo duomenis (8.4 lentelė), pastebima, kad jau pradiniam – pasirengimo įsivertinimui etape – susiduriama su sunkumais. Net 23,4 proc. mokytojų nurodė, kad kyla keblumų priimant bendrus sprendimus dėl pagrindinio motyvo pasirinkti tam tikrus įsivertinimo aspektus, 20,5 proc. – priimant bendrus sprendimus dėl probleminio vertinimo klausimo formulavimo. Tokie rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad kai kurios mokyklų bendruomenės nepakankamai išdiskutuoja, kokio konkretaus tikslo siekdama, ketina atlikti mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą, ir tai tampa trukdžiu sėkmingai tolimesnei veiklai. Įsivertinimo plano parengimo etape kai kurių mokyklų bendruomenėms kyla sunkumų numatant duomenų interpretavimo kriterijus (įvardino 21,9 proc. mokytojų) ir sukonkretinant rodiklio detalajame aprašyme nurodytus kokybės požymius pagal konkrečios mokyklos kontekstą (15,8 proc.). Net 22,3 proc. mokytojų nurodė, kad įsivertinimo instrumentų parengimo etape susiduria su sunkumais pasirenkant, parengiant arba pritaikant įsivertinimo instrumentus. Tikėtina, kad minėti trukdžiai kyla dėl kai kurių mokytojų nepakankamai išplėtotos tiriamosios veiklos kompetencijos. Įsivertinimo atlikimo etape taip pat išryškėja tiriamosios veiklos kompetencijos trūkumas. 19,8 proc. mokytojų nurodė, kad susiduria su sunkumais renkant patikimus duomenis ir informaciją, 26,3 proc. – analizuojant ir interpretuojant gautus duomenis, 28,8 proc. – formuluojant išvadas. Atsiskaitymo ir informavimo etape, pasak tyrimo dalyvavusių mokytojų, sunkumų kyla rečiausiai. Tačiau tokius rezultatus galėjo lemti ir tai, kad ne visi mokytojai su šio etapo veiklomis yra susidūrę, nes nebuvo įtraukti į mokyklos veiklos įsivertinimo grupę. Kita vertus, net ir tie mokytojai (31,7 proc.), kuriems yra tekę dalyvauti įsivertinimo grupės darbe, ne itin akcentavo sunkumus šiame etape. Tik vienos tyrimo dalyvavusios mokyklos administracijos atstovas nurodė, kad Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros nustatytas terminas *Mokyklos įsivertinimo ir pažangos anketai* pateikti yra netinkamas. Visi kiti pažymėjo, kad terminas tinkamas arba iš dalies tinkamas.

Sprendžiant iš mokyklų administracijų atstovų atsakymų, absoliučiai daugumai jų mokyklos pažangą aprašyti patogiau, kai įsivertinimo ir pažangos anketoje įvardinti konkretūs aspektai. Vienas išsakė priešingą nuomonę, o dar vienas – neturėjo nuomonės.

Pora anketos klausimų buvo siekta nustatyti, ar mokyklų bendruomenės gauna pagalbą iš Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros, kai kyla sunkumų vykdant mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą. Nors beveik pusė mokytojų neturėjo nuomonės šiuo klausimu, tačiau 35,4 proc. tyrimo dalyvavusiųjų nurodė, kad gauna pagalbą (iš jų 39,8 proc. mokytojų, priklausiusių mokyklos veiklos įsivertinimo grupei). Komentuodami savo atsakymus, kai kurie mokytojai pabrėžė, kad *informacijos*

pakanka, organizuojami seminarai, išleistas leidinys apie atnaujintus įsivertinimo rodiklius. Buvo akcentuota, kad teikiama pagalba tenkina, nes visada sulaukia profesionalios pagalbos <...> yra paaiškinama kiekvieno įsivertinimo rodiklio metodika. Be to, siekta sužinoti, ar mokyklos bendruomenės gauna grįžtamąjį ryšį iš Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros, kai yra paskelbiama informacija apie mokyklos pažangą. Tyrimo duomenys parodė, kad beveik pusė mokytojų neturėjo nuomonės, tačiau 32 proc. mokytojų (iš jų 36 proc. dalyvavusiųjų mokyklos veiklos įsivertinimo grupės darbe) pabrėžė gaunantys grįžtamąjį ryšį.

8.4 lentelė. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo etapai, kuriuose, mokytojų požiūriu, kyla sunkumai

Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo etapai ir veiklos	Mokytojų, nurodžiusių, kad kyla sunkumai, skaičius (proc.)
Pasirengimo etapas	
Priimant bendrus sprendimus dėl pagrindinio motyvo pasirinkti tam tikrus įsivertinimo aspektus	23,4
Priimant bendrus sprendimus dėl įsivertinimo atlikimo būdo	8,6
Priimant bendrus sprendimus dėl probleminio vertinimo klausimo formulavimo	20,5
Įsivertinimo plano parengimo etapas	
Apibrėžiant mokyklos įsivertinimo tikslus	14,7
Numatant dalyvius ir jų funkcijas	9,4
Numatant duomenų šaltinius, respondentų grupes	13,3
Sukonkretinant rodiklio detalajame aprašyme nurodytus kokybės požymius pagal mokyklos kontekstą	15,8
Numatant duomenų interpretavimo kriterijus	21,9
Parengiant vertinimo eigos planą	10,1
Numatant, kas ir kaip pasinaudos vertinimo rezultatais	11,9
Įsivertinimo instrumento(-ų) parengimo etapas	
Pasirenkant, parengiant arba pritaikant įsivertinimo instrumentus	22,3
Respondentų grupes instruktuojančią, motyvuojančią įsivertinimo duomenims teikti	12,6
Aptariant, kokie jau turimi mokyklos duomenys bus panaudoti įsivertinimui	10,8
Įsivertinimo atlikimo etapas	
Renkant patikimus duomenis ir informaciją	19,8
Analizuojant ir interpretuojant gautus duomenis	26,3
Reflektuojant, aptariant su respondentų grupėmis	10,1
Formuluojant išvadą	28,8
Numatant, kaip įsivertinimo duomenis panaudoti bendruomenės sprendimams ir įsipareigojimams dėl veiklos tobulinimo	15,1
Atsiskaitymo ir informavimo etapas	
Parengiant mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo ataskaitą	9,4
Apie mokyklos veiklos kokybės apibendrintus įsivertinimo rezultatus ir tobulinimo kryptis informuojant mokyklos bendruomenę	7,2
Apie mokyklos veiklos kokybės apibendrintus įsivertinimo rezultatus ir tobulinimo kryptis informuojant mokyklos savininką, kitus suinteresuotus asmenis	4,3

Apibendrinus kiekybinio tyrimo rezultatus, galima konstatuoti, kad keturi penktadaliai tyrime dalyvavusių mokytojų ir dvylika mokyklų administracijos atstovų prioritetą linkę teikti ne mokyklos veiklos išoriniam vertinimui, bet įsivertinimui kaip objektyvesnei ir mažiau įtampos keliančiai pokyčių konstatavimo formai. Tačiau vykdydami mokyklos veiklos įsivertinimą dėl nepakankamų bendradarbiavimo, tiriamosios veiklos kompetencijų, kai kurie mokytojai susiduria su sunkumais.

Apibendrinus tyrimo duomenis, neišryškėjo vieninga mokytojų ir mokyklų administracijos atstovų nuomonė dėl rodiklių mokyklos pažangai įsivertinti: beveik du penktadaliai tyrime dalyvavusių mokytojų ir aštuoni mokyklų administracijos atstovai pažymėjo, kad rodikliai yra aiškūs, beveik tiek pat – kad iš dalies aiškūs. Taip pat nenustatytas aiškus mokytojų ir mokyklų administracijos atstovų požiūris dėl informacijos apie mokyklos pažangą skelbimo dažnumo: beveik pusė įvardijo, kad tai turi vykti kasmet, beveik du penktadaliai – kad kas du metus.

2016–2017 m. m. (2017 m.) įsivertinimo ir pažangos anketoje mokyklos pažanga turėjo būti aprašoma atsižvelgiant į pateiktus keturis aspektus: 1) teigiama linkme įvykę pokyčiai ugdymo(si) procese, 2) naujovės, mokytojų pritaikytos savo darbe po kvalifikacijos tobulinimo, 3) pasirinktos veiklos tobulinimo poveikis mokinių brandai, jų pasiekimams ir pažangai, 4) teigiama linkme įvykę mokinių mokymosi pokyčiai, panaudojus finansinius, materialinius, intelektualinius išteklius. Apibendrinus duomenis, paaiškėjo, kad beveik pusė tyrime dalyvavusių mokytojų nurodė, kad mokyklos pažangai apibūdinti pats svarbiausias aspektas – pasirinktos veiklos tobulinimo poveikis mokinių brandai, jų pasiekimams ir pažangai, beveik pusei mokyklų administracijos atstovų – naujovės, mokytojų pritaikytos savo darbe po kvalifikacijos tobulinimo. Sprendžiant iš mokyklų administracijos atstovų atsakymų, absoliučiai daugumai jų mokyklos pažangą aprašyti patogiau, kai įsivertinimo ir pažangos anketoje įvardinti konkretūs aspektai.

Apibūdindami mokyklos pažangą, mokytojai ir mokyklų administracijos atstovai pirmiausia sieja ją su Geros mokyklos koncepcijoje įvardintais mokinių ugdymo rezultatais ir ugdymu(si), todėl neatsitiktinai daugiau kaip keturi penktadaliai mokytojų ir penktadalis mokyklų administracijos atstovų nurodė, kad remdamiesi įsivertinimo išvadomis siekia gerinti mokinių pasiekimus ir pažangą. Be to po penktadalį mokyklų administracijos atstovų pažymėjo, kad remiasi išvadomis rengdami strateginį mokyklos planą, mokyklos veiklos programą. Pusė mokyklų administracijos atstovų ir daugiau kaip trečdalis mokytojų pagrindiniu informacijos apie mokyklos pažangą skelbimo tikslu laiko siekį priimti bendrus mokyklos bendruomenės sprendimus dėl mokyklos veiklos tobulinimo.

Mokyklų administracijos atstovai ir mokytojai prioritetą linkę teikti ne mokyklos veiklos išoriniam vertinimui, bet įsivertinimui, kaip objektyvesnei ir mažiau įtampos keliančiai pokyčių konstatavimo formai. Tačiau vykdydami mokyklos veiklos įsivertinimą dėl nepakankamų bendradarbiavimo, tiriamosios veiklos kompetencijų, kai kurie mokytojai susiduria su sunkumais.